

93. Tiistaina 26 päivänä marraskuuta 1991

kello 14

Päiväjärjestys

Ilmoituksia

Vaalaja:

1) Apulaisoikeusasiamiehen ja hänen varamiehensä vaalit 3122

Kolmas käsittely:

2) Ehdotus laiksi kansainvälisiä konferensseja ja erityisedustustoja koskevista erioikeuksista ja vapauksista annetun lain muuttamisesta 3123

Hallituksen esitys n:o 112
Ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 4

3) Ehdotus laiksi liikevaihtoverolain väliaikaisesta muuttamisesta „

Hallituksen esitys n:o 65
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 41

4) Ehdotus laiksi eräistä vakuutusmaksuista suoritettavasta verosta annetun lain 3 §:n väliaikaisesta muuttamisesta 3138

Hallituksen esitys n:o 66
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 42

5) Ehdotus valtion liikelaitoksista annetun lain mukaisten liikelaitosten lainanottovaltuuksista vuonna 1992 3139

Hallituksen esitys n:o 59
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 43

6) Ehdotus laiksi maaseutuelinkeinojen hallinnosta kunnissa „

Hallituksen esitys n:o 127
Hallintovaliokunnan mietintö n:o 9

S.
7) Ehdotus laiksi kuntien yleisestä valtionosuudesta ja yleisistä rahoitusavustuksista annetun lain 5 §:n muuttamisesta 3140

S.
Hallituksen esitys n:o 132
Hallintovaliokunnan mietintö n:o 10

8) Ehdotus laiksi kirkkolain muuttamisesta 3142

Hallituksen esitys n:o 177
Hallintovaliokunnan mietintö n:o 11

9) Ehdotukset laeiksi maaseutuelinkeinolain, porotalouslain, luontaiselinkeinolain ja kolttalain muuttamisesta 3143

Hallituksen esitys n:o 96
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 9

10) Ehdotus laiksi maataloustulolain eräiden säännösten soveltamisesta vuonna 1991 „

Hallituksen esitys n:o 123
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 10

11) Ehdotus laiksi kasvinsuojelulain muuttamisesta 3177

Hallituksen esitys n:o 26
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 8

12) Ehdotukset laeiksi liikuntalain ja nuorisotyölain väliaikaisesta muuttamisesta 3178

Hallituksen esitys n:o 101
Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 8

	S.		S.
13) Ehdotus laiksi sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetun lain 16 §:n väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta	3178	tun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta	3187
Hallituksen esitys n:o 102 Sosiaali- ja terveystoimikunnan mietintö n:o 7		Hallituksen esitys n:o 109 Sosiaali- ja terveystoimikunnan mietintö n:o 9	
14) Ehdotus laiksi turvapaikan hakijoiden vastaanottoasemista ja -keskuksista ..	„	21) Ehdotukset laeiksi maidon, sianlihan ja viljan vientikustannusmaksusta annetun lain 9 §:n muuttamisesta ja lannoiteverosta annetun lain 4 §:n väliaikaisesta muuttamisesta	3188
Hallituksen esitys n:o 171 Sosiaali- ja terveystoimikunnan mietintö n:o 8		Hallituksen esitys n:o 54 Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 46	
15) Ehdotus laiksi yrittäjien eläkelain 9 §:n muuttamisesta	3182	22) Ehdotus laiksi kuntien vapaaehtoisen yhdistymisen kannustamisesta vuosina 1992—1993 annetun lain 2 ja 9 §:n muuttamisesta	3193
Hallituksen esitys n:o 146 Sosiaali- ja terveystoimikunnan mietintö n:o 10		Hallituksen esitys n:o 156 Hallintovaliokunnan mietintö n:o 12	
16) Ehdotus laiksi Valtiontakuukeskuksesta annetun lain muuttamisesta	„	23) Ehdotus laiksi metsänparannuslajien takaisinperinnän nopeuttamisesta ja koron nostamisesta	„
Hallituksen esitys n:o 120 Talousvaliokunnan mietintö n:o 15		Hallituksen esitys n:o 114 Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 11	
17) Ehdotus laiksi työväkälityslain muuttamisesta	„	A i n o a k ä s i t t e l y :	
Hallituksen esitys n:o 179 Työasiainvaliokunnan mietintö n:o 6		24) Ehdotus muutoksista vuoden 1991 tulo- ja menoarvioon	3194
18) Ehdotus laiksi asuntotuotantolain 11 g §:n muuttamisesta	„	Hallituksen esitys n:o 98 Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 47	
Hallituksen esitys n:o 150 Ympäristövaliokunnan mietintö n:o 5		E n s i m m ä i n e n k ä s i t t e l y :	
19) Ehdotus laiksi vuokra-asuntolainojen korkotuesta annetun lain muuttamisesta	3185	25) Ehdotukset laiksi polttoaineverosta annetun lain muuttamisesta ja laiksi rikkipäästöjen verottamisesta	„
Hallituksen esitys n:o 161 Ympäristövaliokunnan mietintö n:o 6		Hallituksen esitys n:o 71 Lakialoite n:o 10 Toivomusaloitteet n:ot 75 ja 150 Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 44	
T o i n e n k ä s i t t e l y :			
20) Ehdotus laiksi lasten kotihoidon tuesta annetun lain muuttamisesta anne-			

26) Ehdotus laiksi Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan kanssa tulon ja omaisuuden kak-sinkertaisen verotuksen sekä veron kiertä-misen estämiseksi tehdyn sopimuksen muuttamista koskevan pöytäkirjan eräi-den määräysten hyväksymisestä 3194

Hallituksen esitys n:o 180
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 45

27) Ehdotukset laiksi lapsilisälain muuttamisesta

Hallituksen esitys n:o 107
Lakialoite n:o 82
Toivomusaloite n:o 1166
Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 12

28) Ehdotukset laiksi maatalousyrittäji-en eläkelain muuttamisesta

Hallituksen esitys n:o 108
Lakialoite n:o 95
Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 11

29) Ehdotukset laiksi maatalousyrittä-jän lomituspalveluista annetun lain muut-tamisesta

Hallituksen esitys n:o 106
Lakialoite n:o 97
Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 13

Esitellään:

30) Ed. Laitisen ym. lakialoite n:o 99 laiksi työsopimuslain muuttamisesta

31) Ed. U. Anttilan ym. lakialoite n:o 100 laeiksi toimenpiteistä tupakoinnin vä-hentämiseksi annetun lain 13 §:n ja työtur-vallisuuslain 9 §:n muuttamisesta

Pöydällepanoa varten esi-tellään:

32) Ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 5 hallituksen esityksestä laiksi Teolli-sen Kehitysyhteistyön Rahasto Oy —

S.

Fonden för Industriellt Utvecklingssamar-bete Ab -nimisestä osakeyhtiöstä annetun lain muuttamisesta (HE 130) 3194

33) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 48 hallituksen esityksen johdosta laiksi Helsingissä pidettävien Euroopan turvalli-suutta ja yhteistyötä koskevien kokousten yhteydessä toimivasta verottomien tava-roiden myymälästä (HE 175) „

„

Puhetta johtaa puhemies Suominen.

„

Nimenhuudossa merkitään poissa oleviksi edustajat E. Aho, von Bell, Biaudet, Donner, Iivari, Jurva, Kankaanniemi, Karhunen, Kuus-koski, V. Laukkanen, Näsi, Ollila, Paasio, Pelt-tari, Pykäläinen, O. Rehn, J. Roos, Saario, Törnqvist ja Väyrynen.

Nimenhuudon jälkeen ilmoittautuvat edusta-jat Ollila, Kankaanniemi ja Pykäläinen.

Ilmoitusasiat:

„

Lomanpyynnöt

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tästä päi-västä sairauden vuoksi ed. Karhunen, virkateh-tävien vuoksi edustajat Kankaanniemi, Kuus-koski ja Väyrynen sekä yksityisasioiden vuoksi edustajat von Bell, V. Laukkanen, Näsi, Pykäläi-nen, J. Roos, Saario ja Törnqvist, tästä ja huomi-sesta päivästä virkatehtävien vuoksi ed. O. Rehn sekä tämän kuun 28 päivään yksityisasioiden vuoksi edustajat Iivari ja Paasio.

„

Uusia hallituksen esityksiä

Puhemies: Ilmoitetaan, että tasavallan presidentin kirjelmän ohella kuluvan marras-kuun 21 päivästä ovat eduskunnalle saapuneet hallituksen esitykset n:ot 193—198, jotka nyt on edustajille jaettu.

Hallituksen esityksen n:o 183 peruuttaminen

P u h e m i e s : Ilmoitetaan, että eduskunnalle on tasavallan presidentin kirjelmän ohella kuluvan marraskuun 21 päiväältä saapunut samalle päivälle päivätty, edustajille nyt jaettu hallituksen kirjelmä, jolla peruutetaan eduskunnalle annettu hallituksen esitys n:o 183 laiksi indeksiehdon käytöstä vuosia 1992 ja 1993 koskeissa työ-, virka- ja toimiehtosopimuksissa.

Työjärjestyksen 54 §:n mukaan on peruutuksen tapahtuessa asian käsittely lopetettava. Eduskunta päättäneen antaa peruutuksen tiedoksi valtiovarainvaliokunnalle, jonka valmisteltavana puheena oleva esitys on.

Hyväksytään.

Kirjalliset kysymykset

P u h e m i e s : Ilmoitetaan, että eduskunnalle ovat, puhemiehelle osoitettuina, saapuneet vastaukset kirjallisiin kysymyksiin n:ot 284, 290, 292, 294—296, 301 ja 316. Nämä kysymykset vastauksineen on nyt jaettu edustajille.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. M ä k i - H a k o l a : Herra puhemies! Aikaisempaan ilmoitukseen viitaten muistutan, että suuri valiokunta kokoontuu huomenna keskiviikkona kello 11.30.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Apulaisoikeusasiamiehen ja hänen varamiehen vaalit

P u h e m i e s : Päiväjärjestyksen 1) asiana on eduskunnan apulaisoikeusasiamiehen ja hänen varamiehensä vaalit nelivuotiskaudeksi 1992—1995. Hallitusmuodon 49 §:n 1 momentin mukaan vaalit on toimitettava siinä järjestyksessä, kuin eduskunnan puhemiehen vaalista on säädetty.

Vaalit toimitetaan umpilipuvin noudattamalla työjärjestyksen 45 ja 46 §:n säännöksiä. Huomautan, että äänestyslipuissa saa olla ainoastaan valittavan nimi ja tarvittaessa ammatti niin selvästi ilmaistuina, ettei epätietoisuutta henkilös-

tä, jota on tarkoitettu, voi syntyä. Säännösten vastaisesti täytetty äänestyslippu hylätään. Vaalit toimitetaan kahta uurnaa käyttäen. Edustajat tuovat äänestyslippunsa uurnaan siinä järjestyksessä, kuin heidän nimensä on huudettu.

Ensin toimitetaan apulaisoikeusasiamiehen vaali.

Vaalissa pyydän avustamaan edustajat Alaranta, Jaakonsaari, Zyskiewicz ja Astala.

Vaalitoimitus alkaa.

P u h e m i e s : Äänestyksen tulos julistetaan.

Sihteeri lukee:

Äänestyksessä ovat ääniä saaneet Pirkko K. Koskinen 165 ääntä, Paavo Nikula 2 ääntä, Matti Vähänäkki 1 äänen ja Riitta-Leena Paunio 1 äänen. Lisäksi on jätetty 3 tyhjää äänestyslippua sekä 1 äänestyslippu, johon on merkitty nimi A. Kekkonen, mutta kun tämän nimisen henkilön ei voida katsoa täyttävän hallitusmuodon 49 §:n 1 momentin edellyttämää kelpoisuusehtoa, on sanottu lippu hylätty. Vaalia koskevien säännösten vastaisesti täytettynä on lisäksi hylätty 1 lippu.

P u h e m i e s : Kun nykyinen apulaisoikeusasiamies, oikeustieteen tohtori Pirkko K. Koskinen on saanut äänestyksessä ehdottoman enemmistön annetuista hyväksytyistä äänistä, hänet on valittu eduskunnan apulaisoikeusasiamieheksi nelivuotiskaudeksi 1992—1995.

P u h e m i e s : Nyt toimitetaan apulaisoikeusasiamiehen varamiehen vaali.

Vaalissa pyydän avustamaan edustajat Tenhiälä, Hacklin, Niinistö ja Malm.

Vaalitoimitus alkaa.

P u h e m i e s : Äänestyksen tulos julistetaan.

Sihteeri lukee:

Äänestyksessä ovat ääniä saaneet Riitta-Leena Paunio 99 ääntä ja Lauri Lehtimäki 72 ääntä. Lisäksi on jätetty 2 äänestyslippua, joihin on merkitty nimi M. Laukkanen, ja 1 äänestyslippu, johon on merkitty nimi Karhunen, mutta kun tämän nimisten henkilöiden ei voida katsoa

täyttävän hallitusmuodon 49 §:n 1 momentin edellyttämää kelpoisuusehtoa, on sanotut liput hylätty.

Puhemies: Kun esittelijäneuvos, oikeustieteen lisensiaatti Riitta-Leena Paunio on saanut äänestyksessä ehdottoman enemmistön annetuista hyväksytyistä äänistä, hänet on valittu eduskunnan apulaisoikeusasiamiehen varamieheksi nelivuotiskaudeksi 1992—1995.

Puhemies: Eduskunta päättäneen saattaa nyt toimitettujen vaalien tulokset hallituksen tietoon.

Hyväksytään.

Asia on loppuun käsitelty.

2) Ehdotus laiksi kansainvälisiä konferensseja ja erityisedustustoja koskevista erioikeuksista ja vapauksista annetun lain muuttamisesta

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys n:o 112
Ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 4

Puhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

3) Ehdotus laiksi liikevaihtoverolain väliaikaisesta muuttamisesta

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys n:o 65
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 41

Puhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelu:

Ed. Seppänen: Herra puhemies! Käsillä on liikevaihtoveron korotus, etten sanoisi, taas. Edellisen eduskunnan aikana totuimme siihen,

että hallitus toi eduskunnan käsiteltäväksi useita kertoja aina uuden ja uuden liikevaihtoveron korotuksen. Edelliseltä eduskuntakaudelta muistan, että aina kun liikevaihtoveroa korotettiin, keskustan edustajat olivat vastustamassa liikevaihtoveron korotuksia. Nyt keskustan edustajat ovat tuomassa eduskunnan käsittelyyn liikevaihtoveron korotuksen, eli tältä osin sanat ja teot riippuvat siitä, ollaanko hallituksessa vai ollaanko oppositiossa. On selvää, että keskustalla on näköjään hallituksessa aivan eri linja kuin oppositiossa, eikä se koske vain tätä kysymystä. Tältä osin yhdyin Suomen Pankin johtajan — entisen/nykyisen, tarpeeton yliviivataan — Kalevi Sorsan lausuntoon, jonka mukaan keskustan vaalivoitto perustui valheeseen.

Nyt meillä on käynnissä tulonjakotaistelu. Siihen tulonjakotaisteluun kuuluu tämä liikevaihtoveron korotusesitys. Nimittäin liikevaihtovero koettelee kaikkein ankarimmin pienituloisia tai suurimenoisia perheitä ja kansalaisia. Lapsiperheet kärsivät aivan erityisesti tällaisesta korotuksesta.

Tässä yhteydessä on malta olla kiinnittämättä huomiota siihen, miten vihreät tulevat käyttäytymään tämän lakiesityksen käsittelyn yhteydessä. Vihreähän ovat tehneet oman vaihtoehtobudjettinsa, ja siihen sisältyy liikevaihtoveron korottaminen. Ainakaan sitä ei tässä vaihtoehtobudjetissa vastusteta. Tältä osin vihreät ovat sillä linjalla, joka tulonjakotaistelussa mieluumminkin on hyökkäämässä pienituloisten ja suurimenoisten lapsiperheiden toimeentuloa vastaan, kun ovat korottamassa liikevaihtoveroa, mutta hyväksymässä suurituloisille annettavan veronalen.

Minä en hyväksy sellaisia vihreiden perusteluita, että he ovat omassa vaihtoehtobudjetissaan esittäneet joitakin muita ratkaisuja. Tässä ja nyt vihreät joutuvat ottamaan kantaa sekä suurituloisten veroaleen että liikevaihtoveron korotukseen, ja mielestäni vihreiden pitäisi hylätä liikevaihtoveron korotus, jos vihreät olisivat pienituloisten ja lapsiperheiden puolella. Mutta vihreiden linja on tässä liikevaihtoveron korotuksessa ollut perinteisesti korotuksia suosiva linja, ja tältä osin vihreät harjoittavat epäsosiaalista politiikkaa yhteiskunnassamme, ovat tulonjakopolitiikassa suurituloisten puolella.

Ei kelpaa se, että on sanoja jossakin paperissa, jossa ollaan toista mieltä. Mutta sitten kun nämä asiat tulevat täällä käsittelyyn, pitää ottaa kantaa niihin asioihin, jotka ovat käsittelyssä, ja tältä osin väitän, että liikevaihtoveron korotusta

tarvitaan sen takia, että voidaan pitää suurituloisille annetut verohelpotukset voimassa.

Tämä hallitus on pitämässä voimassa suurituloisille annetut verohelpotukset. Tämä hallitus harjoittaa sinipunahallituksen politiikkaa. Valtion tuloveroa alennettiin edellisen hallituksen aikana neljänneksellä: 51:stä 39 prosenttiin, ja tämä hallitus pitää ne alennukset voimassa. Sen sijaan hallitus on korottamassa liikevaihtoveroa, joka tulee maksuun pienituloisille ja lapsiperheille. Tämä on tietoinen valinta tältä hallitukselta. Hallitus haluaa suosia suurituloisia. Hallitus haluaa tehdä veropolitiikkaa, jolla pidetään voimassa sellaisten ihmisten verohelpotukset, jotka eivät niitä tässä tilanteessa tarvitsisi, joilla on hyvä veronmaksukyky, mutta joiden veronmaksukykyä ei koetella valtion tuloveron muodossa. Sen sijaan otetaan käyttöön tällainen asia kuin esimerkiksi tämä liikevaihtovero.

Sitä paitsi meillä on selvästi näköpiirissä, mitä tapahtuu tämän jälkeen. Meillä nyt korotetaan liikevaihtoveroa. Väitän, että vuoden 1993 alussa meillä tulee käyttöön uusi vero, palvelujen liikevaihtovero. Samoin vuoden 1993 alussa tulee käyttöön uusi kiinteistövero. Ne kaikki ovat veroja, joita tarvitaan suurituloisille annetun verohelpotuksen maksamiseen, yrityksille annettujen liikevaihtoverohelpotusten maksamiseen ja yrityksiltä poistetun harkintaveron saattamiseksi maksuun tavallisille kansalaisille. Eli tältä osin yritykset ovat saamassa moninkertaisen potin, mm. devalvaation ja mm. yritysverohelpotukset, joita tämä hallitus on antamassa.

Itse asiassa minulla on mennyt sekaisin, myönnän avoimesti, kuinka paljon liikevaihtoveroa miljardeissa tämä hallitus antaa yrityksille helpotuksena. Meillä ollaan siirtymässä arvonnäköverojärjestelmään. Erilaisiin paketteihin on kuulunut monenlaisia liikevaihtoverohelpotuksia yrityksille, ja minua esimerkiksi, ministeri Pekkarinen, kiinnostaisi se, paljonko hallitus antaa liikevaihtoverohelpotuksia yrityksille kaiken kaikkiaan ensi vuonna.

Tältä pohjalta voisimme arvioida, kuinka paljon korotustarpeita erilaisille muille veroille on tulemassa sen politiikan seurauksena, mitä te hallituksessa harjoitatte. Tältä pohjalta voidaan sitten myös arvioida se tarve, mikä on palvelujen liikevaihtoverollepanossa ja kiinteistöveron sääntämisessä. Ministeri Viinanen on täällä eduskuntakeskustelussa vahvistanut, että vuoden 1993 alussa palvelut ollaan panemassa liikevaihtoverolle. Meillä ollaan ottamassa käyttöön euroliikevaihtoverojärjestelmä, ja meillä ollaan otta-

massa käyttöön kiinteistövero. En sitten tiedä, kuinka paljon tämän ministerin sanaan voi luottaa tässä asiassa. Minä siihen uskon, kun hän lupaa verojen korotuksia, muissa asioissa yleensä en.

Mitä tulee tämän liikevaihtoveron kertymään, niin ministeri Pekkarinen, te olitte edellisen eduskunnan aikana sitä mieltä, että elintarvikkeilta pitäisi poistaa liikevaihtovero. Muistan tämän, koska kävin hakemassa teidän nimenne siihen paperiin, jossa lakialoitteen yhdessä teimme. Tarkoituksemme oli alentaa Suomessa elintarvikkeiden hintoja noin 4 miljardilla markalla poistamalla elintarvikkeilta liikevaihtovero. Se tekisi mahdolliseksi alentaa suomalaisia elinkustannuksia ja se tekisi mahdolliseksi sen, että meillä erilaiset järjestelyt elintarvikkeiden hinnoissa voitaisiin toteuttaa sillä tavalla kuin niitä on toteutettu esimerkiksi Englannissa, siellä elintarvikkeilla ei ole täyttä liikevaihtoveroa. (Ed. Lahti-Nuuttila: Siirtyykö se elintarvikkeiden hintoihin?)

Minä tiedän, että hallitus suunnittelee tällaista elintarvikkeiden liikevaihtoveron helpotusta. Sen avulla on tarkoitus miedontaa ja pehmentää niitä vaikutuksia, joita palvelujen liikevaihtovero tuo yhteiskuntaan. Palvelujen liikevaihtoverolla vuoden 1993 alusta lähtien maassamme kerätään useita miljardeja markkoja, kenties lähemmäs 10 miljardia markkaa lisää liikevaihtoveroa sellaisista toiminnoista, jotka näihin asti ovat olleet liikevaihtoverosta vapaita, palveluksista, jotka ovat olleet hyödyllisiä ja tarpeellisia suomalaisen yhteiskunnan toimimisen näkökulmasta ja tähän asti liikevaihtoverottomia.

Mutta niin kuin Kalevi Sorsa sosialidemokraattien vaalijuhlassa tammikuussa Tampereella sanoi, Suomessa pitää siirtyä eurooppalaiseen liikevaihtoverojärjestelmään, ja eurooppalaiseen liikevaihtoverojärjestelmään siirtyminen pitää sisällään palvelujen liikevaihtoverollepanon. Tässä mielessä tietysti keskustan ja kokoomuksen hallitus saa tukea sosialidemokraateilta, jotka ovat eurointoilijoita vähän siihen tapaan kuin tämä hallituskin on tai ainakin osa hallituksesta. Keskustan olen viime aikoina huomannut painelelevan asiassa vähän jarrua, mutta se on pikkuisen epäuskottavaa, jos koko järjestelmä, mitä tällä hetkellä Suomessa uudistetaan, verojärjestelmä ja erilaiset elinkeinopoliittiset järjestelmät, ovat muuttumassa ja niitä muutetaan sillä tavalla, että yhteiskunnassa syntyy työttömiä ja sallitaan syntyvän työttömiä näiden rakennemuutosten seurauksena.

Meillä on tällä hetkellä käynnissä monen rintaman hyökkäys kansalaisten toimeentuloa vastaan. Meillä ollaan hyökkäämässä eläkeläisten toimeentuloa vastaan. Meillä ollaan hyökkäämässä maanviljelijöiden elintasoja vastaan. Sekä eläkeläiset että maanviljelijät ovat tärkeitä ihmisiä tässä yhteiskunnassa. Toiset ovat rakentaneet yhteiskuntaa jo ja toiset ovat valmiita osallistumaan yhteiskunnan rakentamiseen Suomen maaseudulla sen pitämiseksi elävänä ja maaperän pitämiseksi käyttökuntoisena sitä varten, että Suomessa mahdollisessa kriisitilanteessa voidaan säilyttää elintarviketuotanto. Paha meidät perii, jos kriisitilanteessa meillä ei ole omaa elintarviketuotantoa. Näiden ihmisten elintasoa ja toimeentuloa vastaan on nyt käynnistetty hyökkäys.

Mielenkiintoista on, että siihen hyökkäykseen kuuluvat myös taannehtivasti säädettävät lait. Taannehtivasti säädettävä laki on eräällä tavalla eläkeläisten indeksikorotusten peruuttaminen tai taannehtivasti muutettava laki on maataloustulolain muuttaminen sillä tavalla, että viljelijät taannehtivasti pannaan maksamaan enemmän kuin heidän siemeniä kylväessään oli määrä maksaa.

Eli tämä politiikka, jota hallitus harjoittaa, on europolitiikkaa. Tämä hallitus luo meille eurorakenteita. Nyt on kysymyksessä euroliikevaihtoveron korotus. Nyt tehdään tämän liikevaihtoveron avulla tilaa niille uusille taloudellisille rakenteille, jotka ovat konkurssien ja työttömyyden myötä Suomeen tulevia rakenteita. Meillä puretaan jotain sellaista, jonka tilalle ei ole tulossa mitään, ja tämä liikevaihtoveron korotus kuuluu sen toiminnan rahoittamiseen siltä osin, että maksajiksi joutuvat pienituloiset suomalaiset lapsiperheet. Sen takia tulen olemaan tulevasa äänestyksessä samaa mieltä kuin ne vasemmistoliiton kansanedustajat, jotka ehdottavat tämän lain hylkäämistä.

Sisäasiainministeri P e k k a r i n e n : Arvoisa puhemies! Ensinnäkään ed. Seppänen, kysymys ei ole taas uudesta liikevaihtoveron korotuksesta, vaan sen korotuksen jatkamisesta, josta on päätetty joitakin aikoja sitten. (Ed. Seppänen: Kepu vastusti silloin!) Ei ole uudesta korotuksesta kysymys, kuten sanoitte, ed. Seppänen, äskeisessä puheenvuorossanne. Siitä ei ole kysymys.

Mitä tulee siihen, että ylipäänsä muutamia kuukausia sitten liikevaihtoveroa jouduttiin korottamaan, sen taustan kyllä ed. Seppänen taa-

tusti tietää: Tänä vuonna tilanne on se, että aiemmin viime syksynä ennustetusta 4 miljardin ylijäämäisestä budjetista tulikin tälle vuodelle 25—27 miljardia markkaa alijäämäinen. Tuon ammottavan aukon umpeenkuomisessa valitettavasti joudutaan käyttämään myös verojen korotuksia niin kuin muutama kuukausi sitten, kun tätä ratkaisua tehtäessä päätettiin.

Samassa yhteydessä meneteltiin myös, ed. Seppänen, niin, että alle 80 000 markkaa vuodessa ansaitsevien kohdalla pieni kevennys osoitettiin tälle tulonsaajaryhmälle. Ei minunkaan mielestäni se ollut välttämättä riittävää, mutta kuitenkin jonkinmoinen kädenojennus kompensatioksi siitä, että puolella prosenttiyksiköllä liikevaihtoverokanta nousi.

Mitä tulee elintarvikkeitten liikevaihtoveron alentamiseen, ed. Seppänen, olemme tässä asiassa edelleenkin samaa mieltä. Siitä tavasta, millä peruselintarvikkeitten liikevaihtoveron keventäminen tulee suorittaa, ei vielä ole löytynyt parasta mahdollista mallia. Päätyminen kahteen verokantaan nimenomaan elintarvikkeitten liikevaihtoveromenettelyssä on huono tapa ratkaista tämä asia. On päädyttävä joko nollaverokantaan nimeltä lueteltujen elintarvikkeitten kohdalla tai sitten siihen, että jatketaan nykyistä alkutuotevähennysmenettelyä.

Ed. A l a - N i s s i l ä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yhdyn tähän, mitä ministeri Pekkarinen edellä lausui. Tässä todellakaan ei ole kyse liikevaihtoveron korottamisesta, vaan annetun lain jatkamisesta.

Toisaalta mitä tulee liikevaihtoveron poistamiseen peruselintarvikkeilta, jota kovasti kannatan, niin tällainen kaavamainen poistaminen, mitä ymmärtääkseni ed. Seppäsenkin esitti, johtaisi alkutuotevähennysjärjestelmän romuttamiseen. Nyt kun puhutaan elintarvikkeiden liikevaihtoverotuksesta, niin täytyy ymmärtää alkutuotevähennysjärjestelmän toimiminen. Se nimittäin, jos me poistamme alkutuotevähennysjärjestelmän, johtaa vain siihen, että tuottajahinnat kyllä laskevat, mutta samalla kuluttajahinnat nousevat ja suositaan nimenomaan ulkomaisia elintarvikkeita, suklaata ja muita, verotuksellisesti. Jos halutaan tälläkin hetkellä nimenomaan suosia kotimaisia elintarvikkeita liikevaihtoverotuksessa, se voidaan tehdä hyvin nopeasti alkutuotevähennysjärjestelmää kehittämällä. Tämä täytyy koko ajan ottaa huomioon, kun puhutaan elintarvikkeiden liikevaihtoverotuksesta.

Ed. Paloheim o (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Seppänen puheenvuorosaan ystävälliseen tapaansa muisti vihreitä ja oli huolissaan siitä, eivätkö vihreät tälläkään kertaa seuraa hänen lippuaan. Todennäköisesti eivät. Tässä kysymyksessä on nimittäin kaksi ulottuvuutta, joista toisen ed. Seppänen ilmeisesti tahallisesti unohti. Se liittyy siihen, verotetaanko kulutusta vai työtä. On tulevaisuuden kannalta mielekkäämpää verottaa yleensä kulutusta, ja totta kai myöskin suurituloiset maksavat liikevaihtoveroa. Tässä kai ei ole semmoista kohtaa, että suurituloiset olisi vapautettu liikevaihtoveron maksamisesta. Kysymys on siitä, että ne, jotka kuluttavat enemmän, maksavat tietysti enemmän liikevaihtoveroa, ja ne jotka kuluttavat vähemmän, maksavat vähemmän.

Nähdäkseni oikea tapa hoitaa tämä kysymys olisi puuttua kulutuksen eri tyyppeihin. Tuotteet pitäisi jakaa vaikkapa niin, että ne olisivat välttämättömiä, tarpeellisia, tarpeettomia ja haitallisia, ja lähdetäisiin siitä, että jäljempänä mainituista maksettaisiin huomattavasti korkeampaa liikevaihtoveroa ja välttämättömistä tuotteista ehkä ei maksettaisi laisinkaan.

Siinä mielessä olen samalla kannalla kuin ministeri Pekkarinen, että esimerkiksi elintarvikkeet kuuluisivat tähän ensimmäiseen ryhmään ja suuri osa ns. ylläisyustuotteista kuuluisi kolmanteen ryhmään ja sitten olisi joitakin haitallisia tuotteita, joiden kohdalla liikevaihtovero olisi kaikkein korkein.

Sitten kun ed. Seppänen ryhtyy puhumaan tästä kysymyksestä, niin täältä ehkä löytyy kannattajia.

Ed. S-L. Anttila (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Seppänen puheenvuorosaan totesi, että liikevaihtoveron poistaminen elintarvikkeilta alentaisi elintarvikkeiden hintaa noin 4 miljardia markkaa. Ed. Seppänen, unohditte tässä yhteydessä sen, että liikevaihtoverorasitus on mukana myöskin maatalouden tuotantopanoksissa ja koneissa eli kokonaisvaikutus on 7 miljardia markkaa, mikäli me voisimme alkutuotannostakin poistaa liikevaihtoveron, joka sitä aivan tarpeettomasti rasittaa. Nimittäin juuri sillä markkamäärällä voitaisiin elintarvikkeiden hintoja alentaa.

Nyt on vain kysymys siitä, millä tavalla löydetään valtiolle vastaava määrä tuloja. Minusta siinä yhtenä keinona olisi ollut se, että heinäkuussa ei olisi toteutettu sitä suurituloisten verohelpotusta, mistä kokoomus niin kovasti piti

kiinni. Toivon, että meillä päästään samaan järjestelmään, mikä on Englannissa muun muassa. Siellä liikevaihtoverorasitus peruselintarvikkeilla on nolla. Miksi Suomessa, joka on maailman pohjoisin maa, missä maataloutta harjoitetaan, tällä tavalla vielä verotusteitse lisätään elintarvikkeiden kustannuksia?

Ed. Pulliainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Seppäselä vielä muutama näkökohta vastauspuheenvuorona. Hän aivan oikein on havainnut, että vihreät ovat olleet liikevaihtoveron korotusten kannalla. Tässä taustalla tietysti on se, että samalla kun olemme olleet ympäristöverojen elikkä haittaverojen kannalla, jotka käyttäytyvät liikevaihtoveromaisesti, tietysti loogista ristiriitaa ei ole ollut hyväksyä liikevaihtoveroonkin tietyissä tapauksissa korotuksia.

Mutta samanaikaisesti me olemme vaatineet verotettavan tulon alarajan nostamista. Viikonvaihteessa pidetyssä liittokokouksessamme vaadimme sitä nostettavaksi 73 000 markkaan. Kun te olitte huolissanne vähätuloisista, niin tässä on juuri se kompensatio, joka ottaa tämän ulottuvuuden huomioon, jota vielä täydennetään eräillä muilla tulonsiirroilla niin, että vähäosaisimmat eivät joudu tästä suurinta laskua maksamaan.

Muuten peruselintarvikkeiden liikevaihtoverottomuudesta olen samaa mieltä kuin eräät äskettäin puhuneet kansanedustajat.

Ed. Andersson (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Täällä kysyttiin ministeri Pekkariselta, miten paljon annetaan ensi vuonna teollisuudelle helpotuksia, ja hän lähti itse pois. Sen verran ehkä tässä voisi auttaa ministeriä sanomalla, että ensi vuonna annetaan teollisuudelle ainakin 7 miljardia siinä muodossa, että kone- ja laitehankinnat vapautetaan liikevaihtoverosta. Sitten annetaan helpotuksina sotumaksuista 6—7 miljardia ja yhtiöveron alentamisen muodossa 400—500 miljoonaa markkaa. Tähän tietysti tarvitaan muita veroja. Voisi kysyä keskustalta aivan rehellisesti: Miten te voitte puolustaa suurituloisten verohelpotuksia, jotka tekevät vuositasolla 6—8 miljardia ja jotka pitäisi peruuttaa nyt ainakin vuoden 1987 tasolle?

Siinä olen vihreitten kanssa samaa mieltä, että liikevaihtoveroa pitää porrastaa, niin että turhakkeilla ja sellaisilla tuotteilla, joita ei välttämättä tarvitse kuluttaa, on kova vero. Sen sijaan pitäisi saada porrastus sellaiseksi, että mm. pe-

ruselintarvikkeet olisivat liikevaihtoverosta vaapaat. Tällä hetkellä liikevaihtovero on melkein 16 prosenttia peruselintarvikkeilla, vaikka ottaisi huomioon alkutuotevähennyksenkin.

Ed. L a i n e (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Vielä vuosi, kaksi ja kolme vuotta sitten minulla oli tilaisuus monta kertaa kannattaa tai saada kannatus ed. Pekkariselta, ed. Sirkka-Liisa Anttilalta jne. Olen edelleen samalla kannalla kuin vuosia sitten, mutta ed. Sirkka-Liisa Anttila ja ministeri Pekkarinen ovat muuttaneet mielipiteensä, muuttaneet kantansa, aivan kuten ed. Seppänen puheenvuorossaan totesi.

Se, miten ministeri Pekkarinen ja ed. S-L. Anttila selittävät tämänhetkistä tilannetta, tuntuu todella selittelyltä ja saivartelulta. Tässä mainittiin mm., että eihän tämä ole mikään uusi korotus. Mutta hallituksen esityksen perusteluisakin todetaan, että korotus päättyy tämän vuoden lopussa. Nyt hallitus ehdottaa, että korotusta, jonka piti loppua vuoden lopussa, jatketaan ja kerätään jälleen uusi 2 miljardia markkaa. Sitä paitsi, jos tässä saivarrellaan, hallituksen esityksessä lukee nimenomaan näin: "Voimassa oleva laki. Suoritettava vero on 21,2 prosenttia veron perusteesta." Ja ehdotus: "Suoritettava vero on 22 prosenttia." Älkää nyt vain sanoko, että tämä on tekninen muutos. Tekninen muutos oli se, kun 17,5:stä siirryttiin ylöspäin. Tällä muutoksella jatketaan sitä korotusta, jonka piti päättyä, ja nyt kerätään jälleen 2 miljardia. Te olette unohtaneet pienituloiset, lapsiperheet, eläkeläiset jne.

Ed. S e p p ä n e n (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Käytin muotoa "4 miljardia markkaa liikevaihtoveron poistamiseksi elintarvikkeista". Tämä johtuu siitä, että haluaisin säilyttää alkutuotevähennyksen osuuden kuitenkin kuluttajahinnoissa. Tosiasiallisesti poisto on 7 miljardia markkaa tai liikevaihtoveroa on elintarvikkeissa noin 7 miljardin markan arvosta, mutta kun vaadin 4:ää miljardia markkaa pois, se säilyttäisi ne hinnat, jotka muodostuvat alkutuotevähennyksen perusteella.

Mitä tulee vihreisiin, ed. Paloheimon puheenvuoroon, minusta on kummallista, että verotetaan sellaiselta ihmiseltä työtä, jolla ei ole lainkaan työtä. Ei tänä päivänä tarvita veronalennuksia sen takia, ettei ihmisillä olisi työhaluja ja työmotivaatiota. Heiltä puuttuu vain työ. Tässä tilanteessa joudumme verottamaan tai meidän pitäisi verottaa yhteiskunnassa niitä, joilla on

hyvä veronmaksukyky. Se merkitsee niitä, joilla on työtä, ja niitä, joilla on työstä suuret tulot. Jos meillä on varaa nousukautena antaa suurituloisille verohelpotuksia, mielestäni niiden pitää joustaa lamatilanteessa ja ne pitää perua, jos rahoja tarvitaan yhteiskunnan yhteisten toimintojen rahoittamiseen.

Sitä paitsi väitän, että vihreiden esittämä verotettavan tulon alaraja ei toteudu tässä eduskunnassa, jolloin vihreillekin jää vaihtoehdoksi vain se, ollaanko liikevaihtoveron korotuksen puolella vai sitä vastaan. Aivan liian kauan vihreät ovat tässä yhteiskunnassa päässeet välttelemään kysymyksenasettelua: Minkä kannan he ottavat tässä ja nyt käsiteltävänä olevaan asiaan? Eivät meitä kiinnosta teidän esityksenne, joita ei hyväksyä hallituspuolueiden toimesta. Ottakaa kantaa siihen, mitä tapahtuu nyt, älkääkä paetko sellaisten esitysten taakse, joita teillä on. Meillä kaikilla muillakin on hyviä esityksiä, mutta silti me joudumme torjumaan tätä ehdotusta, joka heikentää pienituloisten asemaa, tässä ja nyt, ja teidän täytyisi myös ottaa kantaa tällaisiin kysymyksiin eikä koko ajan paeta joidenkin toisten asioiden taakse.

Ed. V i s t b a c k a (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Halusin puheenvuoron ed. S-L. Anttilan puheenvuoron johdosta, jossa hän hyvin kauniisti totesi näitä asioita. Mutta teot ovat aivan toisia. Onkin mielenkiintoista nähdä, millä tavoin ed. S-L. Anttila äänestää tässä asiassa ja nimenomaan siitä ponnesta, joka SMP:n eduskuntaryhmän toimesta tullaan esittämään. Tässä puututaan juuri niihin asioihin, joista ed. S-L. Anttila mainitsi.

Sisäasiainministeri P e k k a r i n e n : Arvoisa puhemies! Tässä on, kuten ed. Laine puheenvuorossaan kertoi, kysymys määräaikaisen lain jatkamisesta, ei taas uuden liikevaihtoverokorotuksen säätämisestä. Näin on asianlaita.

Mitä tulee ed. Anderssonin puheenvuoroon, niihin miljardeihin, joita elinkeinoelämä ikään kuin saa, kesällä tehty paketti oli 6,4 miljardia markkaa vuoden 1992 tasossa. Siitä noin puolet menee teidän, ed. Andersson, peräänkuuluttamallenne teollisuudelle. Miksi menee? Kaikki me toivon mukaan tiedostamme sen tarpeen, miksi menee. Meillä kerta kaikkiaan hinta- ja kustannustaso on suomalaisilla tuotteilla tällä hetkellä sitä tasoa, että niiden kilpailukyky ei ole riittävä. Se oli yksi yritys parantaa kilpailukykyä, ei riittävä. Nyt on tullut jatkoa viime viikkojen

aikana. Toivokaamme, että vähitellen se jatko olisi myös riittävä.

Mitä vielä tulee elintarvikkeitten liikevaihtoverokohteluun, haluan kiinnittää huomiota siihen, että nollaverokanta on todella yksi tapa ratkaista tätä asiaa, mutta ei välttämättä paras mahdollinen. Nollaverokanta ja alkutuotevähennysmenettely eivät voi samanaikaisesti tulla kysymykseen. Siitä syystä alkutuotevähennysmenettely saattaisi sittenkin olla paras tapa turvata peruselintarvikkeet liikevaihtoverottomiksi ja vähän jalostetuille elintarvikkeille turvata aika alhainen liikevaihtoverokanta. Minä toivon, että ed. Seppänen kiinnostuu myös tästä mahdollisuudesta peruselintarvikkeitten hinnan laskemiseksi.

Ed. Niinistö (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Myös minä kiinnitin huomiota siihen vasemmistoliiton kovin yritysepäystävälliseen kantaan, joka on tullut kahdellakin suulla tullut lausutuksi. Olettaisın teidän kuitenkin tietävän, että Suomessa tänä päivänä yrityksiä menee solkeaan konkurssiin ja että työttömiä tulee juuri sitä kautta. Olisi varsin mielenkiintoista kuulla ed. Anderssonin laskelma myös siitä, mitä hänen verolinjansa merkitsee työttömyyslukuissa. Se merkitsee tuntuvaa lisäystä. Ellen aivan väärin muista, niin muistelisin sieltä suunnasta joskus arvostellunkin hallitusta siitä, ettei harjoiteta elvytystä. Nyt on helppo arvostella toiseen kertaan samasta asiasta, mutta täsmälleen toiselta suunnalta.

Mitä tulee ed. Seppäsen verolinjauksiin, niin valitettavasti minä kohdaltani menetin uskoni hänen linjauksiinsa jo siinä vaiheessa, kun hän vuosikautia pyöritti edellisessä eduskunnassa perintöverolakia, joka hänen ehdotuksensa mukaan olisi johtanut yli 100 prosentin verotukseen.

Ed. Lahti-Nuuttila (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen keskustan veret seisauttava vaihtoehto on meille kaikille tullut tutuksi. Kustantajan käyttäytyminen on epäjohtamomukaista.

Pyysin tämän vastauspuheenvuoron, kun ministeri Pekkarinen oli äsken salissa ja käytti puheenvuoron siitä, että pienituloisille on tällainen erityinen verokevennys, joka heidän toimeentulomahdollisuuksiinsa lisää, kun liikevaihtovero on korkea. Tämän verokevennyksen esitti edellinen hallitus, ja sen säati edellinen eduskunta. Suomen keskustan johtama hallitus on pois-

tanut verolaeista tämän mahdollisuuden, että alle 80 000 ansaitseville olisi tällainen verokevennys.

Mitä kaikkea muuta tämä hallitus on tehnyt? Kun se antaa huojennusta teollisuudelle tuotannollisiin toimitilainvestointeihin, niin se ei anna lainkaan huojennusta ihan tarpeellisiin ja välttämättömiin kuntien ja kuntaenemmistöisten kiinteistöyhtiöiden rakentaviin tuotannollisiin toimitilainvestointeihin. Nyt kun meillä on vielä kesken ensi vuoden tulo- ja menoarvion käsittely, niin olisi välttämätöntä lisätä kauppa- ja teollisuusministeriön pääluokkaan liikevaihtoverohuojennusta vastaava avustus, joka voitaisiin myöntää kunnille ja kuntaenemmistöisille kiinteistöyhtiöille.

Ed. S-L. Anttila (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ed. Laineelle ja ed. Vistbackalle toteaisın sen, että varmasti molemmat teistä edustajista tietävät sen, että mitään tämän tyyppisiä uudistuksia ei tehdä sen puolen vuoden aikana, jonka maan hallitus on nyt istunut. Sen sijaan voin vakuuttaa molemmille edustajille, että hallituksen ohjelmaa laadittaessa oli hyvin vahvasti esillä se vaihtoehto, että pyritäisiin vaalikauden aikana nimenomaan elintarvikkeiden liikevaihtoverorasisitusta alentamaan. Senhän ministeri Pekkarinen täällä hetki sitten totesi.

Nyt on vain kysymys siitä, että kansantalouden tilanne, jossa nyt ollaan, ei anna mahdollisuuksia kovin nopeisiin uudistuksiin. Mutta toivottavasti tällä vaalikaudella päästään asiassa eteenpäin, koska nähdäkseni siitä vallitsee tässä salissa kohtalaisen laaja yhteisymmärrys.

Ed. Andersson (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Niinistölle sanoisin, että pitänevät kuitenkin paikkansa nämä luvut, mitä minä sanoin ensi vuoden tulonsiirroista teollisuudelle, ainakin suurin piirtein.

Mitä tulee devalvaation antamaan hyötyyn vientiteollisuudelle, se liikkunee myös riippuen vähän laskentatavasta 10—20 miljardin luokassa.

Mutta kuitenkin huomauttaisin, että kokoomuksen uskottavuus näissä veroasioissa on kyllä hyvin heikko. Halutaan esimerkiksi tuoda säästölakeja ja siitä päästä ottaa rahaa pois, missä sitä on vähiten, ja kuitenkin halutaan ylläpitää tämä epäsosiaalinen veroprogression alentaminen 51:stä 39 prosenttiin, neljän vuoden aikana tehty, joka on merkinnyt todella suurta tulonsiir-

toa suuri- ja hyvätuloisille ihmisille. En ole saanut vastausta siihen, mikä on oikeutus, mikä on logiikka tällaisen verorakenteen takana näinä aikoina, jolloin todella tarvitaan rahaa yhteisiin velvoitteisiin yhteiskunnassa.

Ed. B a c k m a n (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Kun täällä on nimenomaan hallituspuolue keskustan taholta useaan otteeseen todettu, että tämä tilanne ei joko mahdollista nyt muutosta liikevaihtoverotukseen nimenomaan elintarvikkeiden osalta tai että ei voida näin nopeasti edetä, niin on syytä kuitenkin todeta, että oppositiopuolue keskusta olisi hyvin nopeassa aikataulussa ollut sekä valmis että myös käytännössä kykenevä toteuttamaan tällaiset uudistukset. Nyt kun samainen puolue on hallitusvastuussa ja sillä olisi todellinen mahdollisuus tehdä samainen toimenpide, sillä ei ole käytännössä kuitenkaan joko mahdollisuutta tai halua siihen. Tässä mielessä on kysymys myös siitä vaihtoehdosta ja sen kuplan puhkeamisesta, josta täällä useaan kertaan on jo aiemmin todettu.

Kun kysytään, miten tässä taloudellisessa tilanteessa tämä olisi mahdollista, niin olisi mahdollista nimenomaan myös keskustalinjan mukaisesti muuttaa tuloverotusta siltä osin, että suurituloisille annetut marginaaliverohelpotukset poistettaisiin ja palattaisiin niihin taulukkoihin, joita esimerkiksi sosialidemokraatit olivat kannattamassa, mutta kokoomuksen linjan mukaisesti jouduimme kompromissin tuloksena menemään alempiin marginaaliveroihin kuin itse olisimme halunneet.

Ed. T e n n i l ä : Herra puhemies! Liikevaihtovero on kaikkein epäsolidaarisin verotuksen muoto. Se kohdistuu kulutukseen yleisesti, ja siten siltä eivät voi välttyä pienituloisimmatkaan ihmiset. Jopa lasten asusteissa on liikevaihtoveroa, eivätkä edes lapset vältty sen maksamiselta vaikkapa karkkiostoksia tehdessään. Kaikki tietävät, että liikevaihtovero kohdistuu sitä ankarimpana suhteellisesti, mitä pienemmät tulot ovat.

Suomessa liikevaihtoverolla jo kerätään julkisella sektorilla verotuloja enemmän kuin juuri missään muualla maailmassa. Ottakaa tämä huomioon! Kun vertailussa on mukana 24 Oecd-maata, vain Islannissa ja Kreikassa liikevaihtoverolla, arvonlisäverolla, on suurempi merkitys kuin Suomessa. Vuonna 89 liikevaihtoverot olivat Suomessa 23 prosenttia kaikista julkisen sektorin verotuloista, mutta Oecd-maissa osuus

oli keskimäärin 15,6 prosenttia. Kun ed. Seppänen puhui siitä, että meitä valmennetaan eurokuntoon liikevaihtoveron korotuksella, tässä on tulossa kyllä ylikunto nyt jo, sillä me olemme nyt eurooppalaisen tason yläpuolella, on oltu jo ja ollaan menossa vieläkin enemmän sen eurooppalaisen tason yli.

Tilanne oli siis tämä vuonna 1989. Sen jälkeen liikevaihtoverotusta on Suomessa kiristetty lisää. Vuonna 89 valtion verotuloista liikevaihtoveron tuotto oli 37,6 prosenttia, mutta ensi vuonna se on jo budjetin mukaan 39,5 prosenttia. Ajatelkaa: lähes 40 prosenttia valtion verotuloista kerätään jo liikevaihtoverolla tässä maassa.

Oecd-vertailussa, joka lienee aika pätevää monesta syystä, Suomi lienee siten ohittanut jo Kreikan ja me alamme olla jo aivan huipulla huonossa mielessä. Eli liikevaihtoverotus Suomessa on nyt toiseksi kovinta koko läntisessä maailmassa Islannin jälkeen.

Liikevaihtoveron ja ylipäättäänkin välillisen verotuksen suuri ja jatkuvasti suurentunut rooli Suomen verotusjärjestelmässä on epäilemättä yksi syy myös siihen, että Suomi on kallis maa ja hintataso on korkea. Tätä näkökohtaa ei voida torjua väittämällä, että yritykset siirtävät kaikki veronsa joka tapauksessa hintoihin. Tällaiseen väitteeseenhan törmää aika usein. Hintojen ylimääräistä nousupainetta tulee välillisistä veroista siksi, että näiden verojen korotusten yhteydessä yritykset eivät yleensä voi vastustaa eivätkä kaupan tason toimijat kiusausta nostaa hintoja pikkuisen enemmän kuin veronkorotus antaisi aihetta.

Herra puhemies! Nykyään Oecd katsoo Suomen liikevaihtoveron arvonlisäveroksi. Tällainen muutos on jo tapahtunut kansainvälisessä tilastoinnissa. Näin on tehty vuodesta 1989 lähtien. Siihen saakka Oecd käytti tilastoissaan Suomen liikevaihtoverosta nimeä "sales tax" eli liikevaihtovero, veroluokka 5112, mutta vuodesta 89 lähtien meidät on sijoitettu veroluokkaan 5111 eli arvonlisäveroa keräävien maiden luetteloon. Tämä tilastoluokituksen muutos kuvaakin hyvin sitä kehitystä, jota Suomen liikevaihtoverotuksessa on viime vuosina ajettu ja joka jatkuu.

Oecd:n tilaston mukaan tällä hetkellä liikevaihtovero on voimassa enää vain USA:ssa, Australiassa, Islannissa ja Sveitsissä. Japanissa ja Uudessa-Seelannissa ei muutoin kerätä liikevaihtoveroa eikä arvonlisäveroa, ei kumpakaan. Muissa maissa on siis voimassa arvonlisäverotus tai sitä lähellä oleva järjestelmä, niin

kuin on jo meilläkin, jos analyysi tehdään loppuun saakka.

Täällähän jo todettiin, että Suomen liikevaihtoverokanta on nyt 22 prosenttia verottomasta hinnasta. Se on todella Euroopan korkeimpia. Erot ovat suuria. Kun Oecd-vertailua tehdään, sieltä näkyy, että esimerkiksi Turkissa arvonlisävero, liikevaihtovero, on 10 prosenttia; Espanjassa 12; Luxemburgissa 12; Saksassa 14; Kreikassa 16; Portugalissa 17; Englannissa 17,5; Englantia äsken käytettiin esimerkkinäkin; Hollannissa 18,5; Ranskassa 18,6; Belgiassa 19; Italiassa 19; Itävallassa 20; Norjassa 20; Irlannissa 21; Tanskassa ja Suomessa se on 22. Suomea kovempaa liikevaihtoveroa, arvonlisäveroa, kerrää vain Ruotsi: 25 prosenttia. Kyllä tässä todella on kovasta tasosta kysymys meidän liikevaihtoverossamme. Kun integraatiokehitystä pohditaan, siinäkin kannattaa ottaa huomioon, mitä tällainen kova liikevaihtoverotus merkitsee, ja tämä riippumatta siitä, olemmeko EY-jäsenyyteen menossa vai ei.

Meillä olisi perusteita laskea liikevaihtoveroa, jos haluttaisiin harjoittaa sosiaalista veropolitiikkaa ja sosiaalista politiikkaa ylipäättäänkin, koska siitä seuraisi se, että hintataso alenisi, mikä toivomus nykyään on aivan yleisenä. Joka tapauksessa me olemme korotusta vastaan ja esitämme lisäksi seuraavia vaatimuksia:

Liikevaihtovero pitää todellakin poistaa välttämättömyystarvikkeilta kuten ruualta, lasten vaatteilta ja tarvikkeilta ja kirjoilta. Kirjojen liikevaihtoverostakin on puhuttu paljon, valitettavan vähän tänä syksynä.

Toiseksi me vaadimme energiaverotuksen muuttamista. Esimerkiksi Ruotsissa, Norjassa ja Tanskassa peritään edelleenkin sähköstä valmisteveroa. Suomessa se lopetettiin vuonna 1986, jolloin sähkö, lämpö ja polttoaineet tulivat liikevaihtoverollisiksi. Uudistus johti siihen, että miljardeja markkoja teollisuuden energiaverosta siirtyi kotitalouksien maksettavaksi liikevaihtoverona eli asuminen kallistui. Näinhän se kävi.

Minäkin pidän tarpeellisenä edelleen sitä, että pienimpien yritysten liikevaihtoverovapauden rajaa nostetaan. Kohtuuttoman pienet yrityksetkin joutuvat liikevaihtoverokohtelun alaisiksi.

Suuri kysymys on se, mitä tehdään jatkossa liikevaihtoverojärjestelmälle. Uskon siihen, mitä ed. Seppänen sanoi; Ahon hallitus kaikkien vanomistensa jälkeen tuo tänne kuitenkin jossakin vaiheessa esityksen palvelujen panemisesta liikevaihtoverolle ja myös esityksen kiinteistöveron käyttöönnotosta. Valmisteluthan on tehty ja kun-

nat on ajettu ahdinkoon. Kunnille annetaan jossain vaiheessa uusi verotusmuoto ja se on kiinteistövero, joka sekin nostaa asumisen hintaa pienikiinteistöissäkin asuvien osalta. Torjumme osaltamme jyrkästi tällaiset suunnitelmat, koska asumisen hinta Suomessa on muutoinkin kohtuuttoman kallis.

Herra puhemies! Me todella olemme jyrkästi hallituksen liikevaihtoveron korotusesitystä vastaan. Kyllä me todella arvostelemme maassa harjoitettua ja edelleenkin harjoitettavaa veropolitiikkaa kokonaisuudessaan. Se on saanut yhä epäsolidaarisemman muodon. Kaikkihan alkoi edellisen oli Holkerin hallituksen kaudella, kuten hyvin muistamme. Silloin alettiin harjoittaa veropolitiikkaa, joka siirtää verotuksen painopistettä välilliseen verotukseen. Tästä on aiheutunut monia kielteisiä seuraamuksia. On aiheutunut nimenomaisesti se, että verotuksen painopiste on siirtynyt pienituloisimpien kannettavaksi. Kun on lisätty välillistä veroa ja kun kunnallista jakoveroa korotetaan nyt lähes kaikissa kunnissa ja samaan aikaan tuloverotaulukoita on progression osalta lievennetty ylimpiä prosentteja alentamalla, verotuksen kokonaisprogressiivisuus on vähentynyt. Meillä on tehty verotuksen kauttakkin tulonsiirto isotuloisten hyväksi. Tämä on ehdottomasti tosiasia, joka on tapahtunut.

Veropolitiikasta, jota on harjoitettu jakamalla verohelpotuksia suurituloisille, suurten omaisuuksien ja varallisuuksien omistajille, on seurannut myös se ehkäpä kaikkein huolestuttavin seuraamus, että veropohja ylipäättään on kaventunut. Se on aiheuttanut jo uhkan sosiaalieduille ja koko sosiaalivaltiollekin. On käynyt siis niin, että sen, mitä isotuloiset ovat Holkerin ja Ahon hallitusten veropolitiikasta hyötäneet, pienituloiset ovat hävinneet ja häviävät. Näin se on kiistatta, kun tämän veropolitiikan tuloksia katsotaan tuloihin suhteutettuna.

Sitä paitsi pienituloisten ostovoimaa rokottava verotussysteemi pitkittää lamaa, muistakaa sekin. Kapitalismin ikiliikkujahan toimii vain, jos se voi työntää markkinoille enemmän ja enemmän tavaraa. Tavaraa markkinoille taas voidaan toimittaa vain sen verran, mitä väestöllä oleva ostovoima mahdollistaa. Leikatkaa ostovoimaa ja hidastatte ja jopa pysäytätte ikiliikkujan toiminnan. Kun hallitusmiehet ja -herrat tälläkin esityksellä näin juuri teette, te aiheutatte tietoisesti työttömyyttä, joka on aina ikiliikkujan käynnin hidastumisen välitön ja raskain seuraamus.

Herra puhemies! Minusta poliittista uskottavuutta jyrjii maassa pahasti se, että sitä, mitä jokin puolue hallituksessa esittää, se oppositioon siirryttyään vastustaa ja päinvastoin. Jos joku puolue on oppositiossa, se on huonoja esityksiä vastaan jyrkästi, mutta hallitukseen päästyään kannattaa niitä yhtä voimallisesti keksien mitä erikoisimpia selityksiä tai ainakin selitellen, niin kuin keskustapuolue tässä asiassa tekee.

Kokoomus on ollut johdonmukainen. Se on ollut erittäin suoraselkäinen. Se on ollut koko ajan sitä mieltä, että tuloveroasteikot lievemmiksi progression osalta ja lisää välillistä veroa. Kokoomuksen verolinjaa ei voi moittia johdonmukaisuuden puutteesta. Se on ollut selkeä: isotuloisille vähemmän veroja, pienituloisille enemmän. Teille pitää antaa siitä kiitos. Teidän linjanne on ollut selvä! Tehdään tulonsiirto siten, että isotuloiset vähemmälle verolle ja pienituloiset saakoot enemmän maksettavakseen. Muiden osalta tässä on epäjohdonmukaisuutta. Sen mukaan, mikä sattuu olemaan asetelma, on kantoja vaihdeltu.

Kun ed. Niinistö puhui siitä, että me ole huolissamme yritysten asemasta, niin se ei pidä paikkaansa. Mutta yhtäkään suomalaista yritystä ei ole kyllä kaatamassa liikevaihtovero. Vielä vähemmän niitä pelastaisi se, että liikevaihtoveroa nostetaan. Minäpä luulen, että käy juuri päinvastoin eräissä tapauksissa. Suomalaisia yrityksiä kaatavat nimenomaan korkeat korot, niin kuin hyvin tiedetään. Kun te ette halua kysymyksen puuttua, niin teillä ei oikeastaan puheoikeutta tässä yritysten pelastamisasiassa paljoakaan ole. Korot ovat liian korkeat. Näillä koroilla mikään talous ei voi terveesti toimia. Ja miten korkoja saadaan alaspäin, siinä ei ole minusta muuta keinoa kuin tietyn muotoinen paluu sääntelyyn, jota te ehdottomasti varmaankin vastustatte. Eli te mieluummin annatte yritysten kaatua kuin otatte käyttöön näitä koettuja hyviä vanhoja konsteja.

Sitten vielä vihreille. En voi muuta kuin ihmetellä teidän asennettanne liikevaihtoveroon. Liikevaihtovero on epäsosiaalinen vero, ja kuitenkin te sitä olette kannattaneet aikaisemmassa eduskunnassa ja kannatatte näköjään jälleen. Ei tästä voi tulla mihinkään muuhun johtopäätöksen kuin siihen, että kun vihreää vähän raaputtaa, niin musta sieltä löytyy.

Ed. U. Anttila (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Vihreät osoittivat kantansa lokakuussa pääministerille vastauksessaan sääs-

tölaesta. Tässä yhteydessä otimme kannan, että ylimpien tuloryhmien marginaaliveroa voitaisiin korottaa. Näimme erittäin keskeiseksi välilliseksi veroksi ympäristöverot, joita tulee kehittää. Se on käynyt ilmi tässäkin keskustelussa. Kuten keskustelusta on aiemmin käynyt ilmi, niin olemme kannattaneet sitä, että verotettavan tulon alarajaa korotettaisiin. Mutta tässä taloudellisessa tilanteessa liikevaihtoverotuksen radikaali poistaminen, jota vasemmistoliitto esittää, on valtiontaloudellisesti jokseenkin mahdotonta.

Ed. B a c k m a n (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Kun ed. Tennilä peräänkuuluttaa johdonmukaisuutta, niin sitä itsekin olen peräänkuuluttanut nimenomaan nykyiseltä hallituspuolue keskustalta. Toisaalta kun ed. Tennilä tekee kansainvälistä vertailua, niin hän kiinnitti huomiota pelkästään liikevaihtoveron määrään. Kun hän samassa yhteydessä piti huonona sitä kehitystä, mikä suomalaisessa veropolitiikassa on tapahtunut nimenomaan tuloverotuksen osalta, niin olisi ollut tietysti johdonmukaista vertailla tältäkin osin kansainvälistä kehitystä. Siitä voi vain todeta, että Suomi on seurannut tässä kansainvälistä kehitystä. Monet maat ovat edenneet esimerkiksi marginaaliverojen laskussa ja ylipäätään progressiivisuuden lieventämisessä huomattavasti Suomea nopeammin, näin esimerkiksi Ruotsi, jossa liikevaihtovero on kuitenkin edelleen meitä korkeampi.

Ed. N i k u l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vihreät ovat veropolitiikassaan pyrkineet sellaiseen kokonaisuuteen, jossa saavutettaisiin kulutuksen kannalta myönteisiä vaikutuksia hyvin pitkällä tähtäyksellä ja myös lyhyellä tähtäyksellä. En ymmärrä, miten olisi yleensä veroa, joka ei olisi epäsosiaalinen. Kaikki verot ovat ihmisiltä jotain pois. Kysymys on siitä, miten verorasitus jaetaan. Tämän esityksen hylkääminen merkitsee välttämättä yleisen verorasituksen nousua, ja se ei kyllä pienituloisten kannalta ole mikään myönteinen asia.

Ed. S a v e l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Tennilä puhui verotuksen johdonmukaisuudesta. Kyllä me olemme kokoomuksessa sitä mieltä, että työtä ja yritystoimintaa ei pidä kohtuuttomasti verolla rangaista. Kyllä työ pitää saada myös kunniaan. Siinä mielessä se linja, joka kokoomuksella on ollut verotukseen nähden ja joka nimenomaan on välittömään

verotukseen liittyvä, on se, että on saatettava verotus sellaiseen muotoon, että myös työtä arvostetaan tässä maassa.

Mitä tulee välilliseen verotukseen, niin me ajamme linjaa, jossa tämä arvonlisään liittyvä verotus tulisi sellaiseksi verotuksen muodoksi, joka myös välillisenä verotuksena kohtelisi meitä oikeudenmukaisesti.

Ed. Seppänen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! En malta olla edelleenkin huomauttamatta ed. Savelalle siitä, että meillä on tällä hetkellä paljon enemmän ihmisiä, jotka haluavat tehdä työtä, kuin sellaisia, jotka tarvitsevat lisää työmotivaatiota veron alentamisen kautta. Mielestäni kokoomus on täysin vastuuton yhteiskunnallinen puolue silloin, kun se edelleenkin vaatii suurituloisille annettavia verohelpotuksia tässä taloudellisessa tilanteessa, niin kuin kokoomuksen puheenjohtaja on vaatinut ja mikä edustaa kokoomuksen veropolitiikkaa. Kokoomus haluaisi, että suurituloisille annettavia verohelpotuksia ei poisteta, ja samanaikaisesti nämä yhteiskunnan kustannukset tulevat maksuun muille.

Mitä tulee vihreiden veropolitiikkaan, niin minä en ymmärtänyt ed. Nikulan puheenvuoroa, ehkä sitä ei voi vaatiakaan, mutta ed. U. Anttilalle sanoisin, että vihreiden ympäristöveroja ei tulla tässä eduskunnassa näiltä näkymiltä hyväksymään sen takia, että hallitus ei niitä hyväksy. Ei täällä hyväksytä sellaisia esityksiä, jotka ovat hyviä, jos hallitus niitä vastustaa.

Tämän takia korostan edelleenkin, että alkää esittääkö sellaista vaihtoehtoa, joka ei ole vaihtoehto. Ottakaa asia, joka on käsiteltävänä, niin kuin nyt on käsiteltävänä liikevaihtoveron korotus, sellaisenaan. Ottakaa kantaa tähän asiaan siltä kannalta, pitääkö sosiaalisin perustein korottaa joitain muita veroja, niin kuin suurituloisten tuloveroa, sen sijaan että korotetaan liikevaihtoveroa, joka kohdistuu ankarimpana pienituloisiin. Eli kyllä te, ed. Nikula, olette nyt tekemisissä sosiaalisen verotuksen kohtaannon kanssa. Suurituloisille säädetty veroprogressio on säädetty heille sen takia, että heillä on hyvä veronmaksukyky. Tässä mielessä vihreät ovat nyt selvästi toisella linjalla ja edustavat sellaista verokantaa, joka ei ole kestävä.

Ed. Ollila merkitään läsnä olevaksi.

Ed. Tennilä (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Backmanille minä totean, että kyllä tällaista friedmannilaista verotuslinjaa painetaan kaikkialla. Oikeiston taholta on kehitetty kovaa painetta mennä siihen suuntaan, että tuloverotusta kevennetään ja välillistä verotusta lisätään. Ruotsissakin siihen lähdettiin taipumaan, mutta seuraukset ovat traagiset. Jos me pidämme Ruotsia jonain mallimaana, niin nyt veropohjan heikentämisen seurauksena seuraava vaihe on se, että sosiaaliturvaa joudutaan sielläkin rajusti purkamaan. Ei minusta se ole hyvä kehityssuunta. Ei pidä pitää jonain esimerkkinä sitä, mikä siellä on paineen alla pakotettuna ja perääntymisenä tehty.

Vihreille vielä totean sen, että ei minun järkeni riitä mitenkään ymmärtämään sitä, että jos te edustatte pienituloisia ihmisiä tai pienehköjä tuloja saavia ihmisiä, niin te voitte kannattaa liikevaihtoveron korotusta. Se on epäsosiaalista verotusta aina, ei siitä kannata keskustella sinänsä. Se on selvä asia. Se rokottaa suhteellisesti eniten pienituloisinta porukkaa, eikä ole olemassa todella vaihtoehtoja, että nyt hyväksytään tämä ja sitten tulee joltain hyvää. Nyt otetaan kantaa tähän asiaan, ja kyllä se on ollut niin ja näyttää olevan edelleenkin, että te taivutte tällaisiin ratkaisuihin, jotka ovat pienituloiselle väestönosalle huonoja. Se on ollut teidän linjanne, omalaatuista kyllä.

Puhetta on ryhtynyt johtamaan ensimmäinen varapuhemies Paakkinen.

Ed. Backman (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me olemme hyvin pitkälti samoilla linjoilla vasemmistoliiton kanssa, joten on turha ehkä jatkaa keskustelua. Kun te korostatte koko ajan, edustajat Tennilä ja Seppänen, sitä, että nyt pitää nimenomaan ottaa kantaa tähän kysymykseen eikä esittää mitään myöhempiä vaihtoehtoja, niin tässä on kysymys 2 miljardista, joilla pystytään jatkamaan erilaista sosiaaliturvan kehittämistä tai edes säilyttämään nykyistä sosiaaliturvaa. Uskoakseni myös teillä on huoli näiden asioiden säilymisestä valtion budjetissa. On sinisilmäistä uskoa, että jos hylkäämme nyt liikevaihtoveron korottamisen ja hylkäämme 2 miljardia valtion budjettituloja, niin tältä osin ei istuva hallitus tekisi vastaavassa määrin supistuksia nimenomaan sosiaaliturvan osalta. Tässä

mielessä meillä on huoli nimenomaan sosiaali-turvasta.

Ed. N i k u l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämän asian saamalla ratkaisulla on merkittäviä heijastusvaikutuksia. Jos tämä laki hylätään, joudutaan valtion tuloja muulla tavoin etsimään. Eli jos me raaputamme liikevaihtoveron pois valtion budjetista, sen alta löytyy muita, mahdollisesti vieläkin epäsosiaalisempia veroja.

Ed. T e n n i l ä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässähän se on se meidän mahdollisuutemme. Hylätään tämä esitys ja pannaan lisää veroa tuloveron kautta isotuloisille. Tähän joudutaan ottamaan kantaa ja tähän voidaan ottaa kantaa. Näinhän sen pitäisi juuri tapahtu-akin.

Ed. P u l l i a i n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Viittaaan ed. Tennilän äskeiseen puheenvuoroon ja myös ed. Seppäsen puheenvuoroon, jossa kehoitettiin elämään tässä: reaaliajassa. Millä tavalla te, arvoisat edustajat Seppänen ja Tennilä, saatte kansallisen kokoomuksen tuomaan tänne sellaisen veroesityksen, joka lisää suurituloisten verorasitusta? Olkaa hyvä ja esittäkää, millä tavalla tämä houkutusjärjestelmä toimii.

Ed. T e n n i l ä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kokoomusta siihen ei saa millään keinolla, eli se pitää saada pois hallituksesta, ennen kuin tähän päästään.

Ed. R i m m i : Arvoisa rouva puhemies! Suomessa nykyinen 22 prosentin liikevaihtoverokanta on melkoisen korkea, kun verrataan sitä moniin muihin maihin. Lisäksi Suomessa myytävien tavaroihin sisältyy piilevää liikevaihtoveroa noin 3 prosenttia.

Me vasemmistoliitossa olemme vastustaneet liikevaihtoveron väliaikaisen korotuksen jatkamista. Me haluamme painottaa verotuksen kehittämistä toiseen suuntaan. Näemme edelleenkin tarvetta siihen, että verotuksella voidaan tuloeroja tasata. Liikevaihtovero sen sijaan on todella epäoikeudenmukainen. Monissa puheenvuoroissa on jo tuotu esiin se, miten epäoikeudenmukainen se on esimerkiksi pienituloisille. Jos me ajattelempa pienituloista ihmistä, hän joutuu ostamaan pienillä rahoillaan, kuluttamaan kaiken rahansa ja maksamaan todella kaikista tuloistaan liikevaihtoveroa. Tänä päivä-

nä erittäin vaikeassa tilanteessa liikevaihtoveron suhteen ovat esimerkiksi eläkeläiset, lapsiperheet ja eritoten työttömät.

Vaikka käsiteltävä lakiesitys ei muodollisesti teekään eroa elintarvikkeiden ja muiden tavaroiden välillä, liikevaihtoverotukseen sinänsä sisältyy tällainen erottelu. Elintarvikkeissa liikevaihtovero on 22 prosentin verokantaa pienempi. Niinpä elintarvikekulutukseen sisältyy liikevaihtoveroa keskimäärin 15 prosenttia verottomasta hinnasta. Siinä on toisaalta korottavana tekijänä piilevää liikevaihtoveroa 3,5 prosenttia, mutta toisaalta alkutuotevähennys alentaa elintarvikkeiden liikevaihtoveroa puolestaan keskimäärin 7,5 prosenttia.

Tietenkin voidaan päätyä laskelmissa toisenlaisiinkin keskimääräislukuihin riippuen siitä, mitä kaikkea laskentaan otetaan mukaan. Edellä mainitsemaani 15 prosentin lukuun on sisällytetty myös alkoholittomat virvoitusjuomat sekä ravintoloissa ja kahviloissa syödyt ateriat. Vähän erilaisilla ratkaisuilla päästään hieman edellä esitetystä poikkeavaan lukuun, mutta perusasia säilyy eli se, että elintarvikkeiden liikevaihtoverotus on meillä todella korkea.

Alkutuotevähennys vastaisi puolestaan 13,5 prosentin liikevaihtoverokantaa. Näinkin nähtynä elintarvikkeiden liikevaihtovero on liian korkea. Jos elintarvikkeiden liikevaihtovero olisi esimerkiksi 10 prosenttia, se vähentäisi valtion liikevaihtoverotuloja 1,5 miljardilla markalla. Se olisi siis 1,5 miljardia markkaa vähemmän siitä 50 miljardin markan potista, jonka valtio liikevaihtoveroja kerää. Vastaavasti 15 prosentin verokanta vähentäisi verotuloja runsaat 3,5 miljardia.

Hallitus on erilaisilla toimenpiteillään vähentänyt huomattavasti valtion verotuloja. Useaan otteeseen on jo mainittu mm. suurituloisten verohelpotukset. Lisäksi niitä on pienentänyt kaikkien tuntema lama, ja eritoten sitä on pienentänyt työttömyys, jota hallituksen ajama talouspolitiikka kaiken aikaa syventää. Devalvaatiokaan ei välittömästi elvytä kotimarkkinoilla toimivia yrityksiä.

Näissä oloissa tietysti on tuntunut käydyssä keskustelussa jotenkin vaikealta se, että elintarvikkeiden liikevaihtoveroa voitaisiin alentaa. Se ei ole kuitenkaan mahdotonta, mikäli asiassa edetään esimerkiksi asteittain, jos asia halutaan todella saada päiväjärjestykseen, halutaan ryhtyä nyt puheista tekoihin ja ryhtyä tätä kautta esimerkiksi alentamaan paljon puhuttua ruoan hintaa.

Liikevaihtoverolla on esimerkiksi elintarvikkeiden kohdalla myös melko huomattavia työliisyyssvaikutuksia. Jos me ajattelemme suomalaisista erinomaisista raaka-aineista tehtyjä pitkälle jalostettuja elintarvikkeita, niitä suomalaiset kuluttajat ostaisivat varmasti mielellään. Mutta kun ne ovat pitkälle jalostettuja, niissä myös kertaantuu liikevaihtovero, ja ne ovat myös hinnaltaan kalliimpia. Kysyntää suomalaiselle hyväälle ja tasokkaalle ruoalle tässä maassa löytyisi varmasti enemmän.

Arvoisa puhemies! Nyt ei olekaan aika korottaa edes väliaikaisesti liikevaihtoveroa, vaan on ryhdyttävä konkreettisiin toimiin ruoan hinnan alentamiseksi. Ruoan hinnasta puhutaan lähes kaikissa tilanteissa, ja rohkenen todeta, että rajasuojan purkamisella ja ruoan rahtaamisella rajojen takaa tänne ei ole merkitystä eikä se ole järkevää.

Käytännön toimia suunniteltaessa on muistettava, että elintarvikkeiden liikevaihtoveron alentamisesta ja poistamisesta ei kuitenkaan kannata tehdä sellaista järjestelmää, jossa se tapahtuu hyvin monessa vaiheessa pilkkomalla, koska se puolestaan aiheuttaisi esimerkiksi kaupalle kustannuksia erilaisten tietokoneohjelmien muuttamisen takia. Siitäkin syystä kannattaisi luopua lakiesityksen tilapäisestä liikevaihtoveron korottamisesta.

Arvoisa puhemies! Ehdotan, että valiokunnan mietintöön sisältyvä lakiehdotus hylättäisiin. Lisäksi ehdotan, että perusteluissa lausuttaisiin:

”Eduskunta edellyttää hallituksen pikaisesti antavan eduskunnalle esityksen keskeisten elintarvikkeiden liikevaihtoveron poistamisesta asteittain.”

Ed. Aittoniemi: Rouva puhemies! Vasemmistoliiton vastalause, johon heidän todennäköinen hylkäsesityksensä, jota en ole vielä kuullut, mutta sellainen varmasti tulee, perustuu ... (Välihuutoja) Anteeksi, rouva kansanedustaja Rimmi, tähän en vain minun kuulemattomuuteni syy, ei se silti eduskunnan toimintaa mitenkään haittaa. (Ed. Seppäsen välihuuto) — Palaan, ed. Seppänen, myös teihin aivan heti.

Vastalause muutamalla ensimmäisellä rivillä käsittelee liikevaihtoveron korotusta, mutta sen jälkeen se menee käsittämättömille linjoille puhuen vain ecuratkaisusta, devalvaatiosta ja deflaatiosta. Se noudattaa samaa linjaa, jota vasemmistoliitto yleensäkin. Tässäkin on jokin tarkoitus. En tiedä, mikä se tarkoitus on.

Mainitsen devalvaation, rouva puhemies, koska siihen on aikaisemmin puututtu. Vasemmisto yhtyi vasta syksyllä Suomen maaseudun puolueen eduskuntaryhmän kantaan devalvaation välttämättömyydestä sen jälkeen, kun ed. Seppänen ym. asiantuntijat olivat nähneet, että Suomi väistämättömästi ajautuu devalvaatioon, joka olisi pitänyt suorittaa aikaisemmin. Sen jälkeen ed. Seppänen pankkivaltuusmiehissä halutesaan saada lisää repivää keskustelun aihetta ehdotti, jos oikein muistan, devalvaation toteuttamista 10 prosentin suuruisena, joka olisi ollut ehdoton virhe, koska nykyinen 14 prosenttiakin on nippa nappa riittävä. Nämä vasemmistoliiton ehdotukset sen lisäksi, että se yleensä vastustaa kaikkea, ovat tarkoitettut vain repivän keskustelun pohjaksi eduskunnassa. Suomen maaseudun puolueen eduskuntaryhmä sen sijaan harkitsee jokaisen asian tarkoin ja toimii jokaisessa asiassa yhteiskunnan edun mukaisesti ajattelematta niinkään sitä, mikä on kansakunnan kannatus sille poliittisesti.

Rouva puhemies! Suomessa korotettiin aikoinaan liikevaihtoveroa 17,5 prosentista 21,2 prosenttiin, mutta se perustui laskentajärjestelmän muutokseen, eikä näin ollen voida puhua liikevaihtoveron korottamisesta tältä osin. Se korotus, joka nyt on ollut esillä ja joka on ollut jo toteutettuna aikaisemmin ja jota nyt halutaan jatkaa, perustui taas tietynlaiseen tasausverosta luopumiseen. Liikevaihtoveron 0,8 prosentin korotuksella haluttiin hankkia ne tulot, jotka menetettiin tasausverojärjestelmään tehdyssä muutoksessa. Kiistämättä tämä 0,8 prosenttia on sikäli epäoikeudenmukainen, että se kohdistuu kulutukseen eikä tuloihin, joihin sen pitäisi kohdistua, jos ajatellaan oikeudenmukaista verotusta. Mutta tällä hetkellä on kysymys siitä, että meillä ei ole varaa luopua tuosta 0,8 prosentista, meidän täytyy katsoa yhteiskunnan tämänhetkistä tilaa ja sitä, minkälaista tukea tarvitaan sielläkin, mistä nyt vasemmistoliitto näkee niin suurta vaivaa, nimenomaan teollisuuden puolelta.

Tämän vuoksi, vaikka se tietysti saattaa olla poliittisesti raskasta, henkilökohtaisesti, vaikka meidän ryhmälämme on luonnollisesti vapaat kädet äänestää, kuinka haluaa, katson, että liikevaihtoveron korotus tässä vaiheessa tai oikeastaan korotuksen jatkaminen, joka on ollut voimassa tähänkin saakka, on asianmukaista ottaen huomioon liikevaihtoveron suuntauksen ja siihen liittyvät tarpeet. (Vasemmalta: Pienituloisilla ei ole väliä!) — Pienituloisillekin on

merkitystä sillä, että yhteiskunnan pyörät pyöri-
vät. Se on tärkeää myös heille. Jos pienituloinen
ei saa mistään markkaakaan, on yhdentekevää,
millä tavalla yhteiskunnassa toimitaan. Meidän
on tällä hetkellä kaikilla toimilla lähdeittävä siitä,
että pyörämme lähtevät liikkeelle. Se on sekä
rikkaan että köyhän etu, siitä ei päästä minne-
kään. Jos nykyinen tila jatkuu, ei se kovin suurta
mannaa tuo köyhän ja työtätekevänkään suu-
hun, se on aivan saletti.

Rouva puhemies! Eräs suuria nautintojani on,
kun menen eduskunnasta Snellmaninkadun
asunnolleni. Saan syödä vankan ja kohtuuhin-
taisen aterian. Siihen kuuluu ehkä ruisleipää,
pari kolme itse paistamaani porsaankyljystä jne.
mutta myös sen jälkeen se, että saan alkaa lukea
esimerkiksi Kalle Pääntalon tervisimiehistä kir-
joitettua kirjaa, joka on kohtuuhintainen. Siinä
on minun illan riemuni, ja se on erinomainen
asia: hyvä ateria kohtuullisesti ja sen jälkeen
kohtuuhintainen kirja käteen ja sänkyyn seljäl-
lensä, nimenomaan seljällensä.

Rouva puhemies! Siitä syystä ehdotan lain
perusteluissa lausuttavaksi seuraavaa: "Edus-
kunta edellyttää, että hallitus ryhtyy viivyttel-
mättä toimenpiteisiin liikevaihtoverojärjestel-
män uudistamiseksi siten, että peruselintarvik-
keiden liikevaihtovero poistetaan asteittain vii-
den vuoden kuluessa ja että vero poistuu jo
vuoden 1993 alussa tärkeimpien peruselintarvik-
keiden osalta sekä että kirjojen liikevaihtovero
poistetaan vuoden 1993 alusta alkaen."

Jos ed. Donner on paikalla, hän on varmasti
puoltamassa perustelulausumaa, koska se on
vähän kirjailijoidenkin suuntaan.

Ed. Kankaanniemi merkitään läsnä olevaksi.

Ed. Seppänen (vastauspuheenvuoro):
Rouva puhemies! Ed. Aittoniemi ei kannata
liikevaihtoveron korotuksen torjumista. Hän sai-
noi, että Suomella ei ole siihen varaa. Ihmettelen,
kuinka Suomella on varaa poistaa tasausvero,
joka aiheuttaa eräällä tavalla liikevaihtoveron
korotustarpeen. Tasausveroa on peritty ulko-
maisesta tuonnista. Tasausveroa ei ole jouduttu
maksamaan kotimaisesta tuotannosta. Tasaus-
vero on ehdottomasti tarpeellisin, paras ja hyö-
dyllisin vero, mitä Suomessa voidaan kuvitella.
Se on suosinut kotimaista tuotantoa ja on koh-
distunut yksinomaan tuontiin. Tältä osin ihmet-
telen, että ed. Aittoniemellä on ilmeisen selvästi

halua luopua tasausverosta ja sen vaihtoehdoksi
korottaa liikevaihtoveroa.

Mutta ymmärrän sen, että taitaa ed. Aittonie-
mikin olla eurointoilijoita. Tasausverosta ollaan
luopumassa sen takia, että Suomea ollaan pane-
massa eurokuntoon, ja sitä ei ed. Aittoniemi
vastusta, vaikka se kohdistuisi Suomen perustur-
vajärjestelmän murentamiseen, hyvinvointi-Suo-
men purkamiseen ja sitä kautta kohdistuisi eh-
dottomasti ankarimmin pienituloisiin ihmisiin.

Ed. P. Leppänen (vastauspuheenvuoro):
Rouva puhemies! Ed. Aittoniemi antoi taas ker-
ran väärän todistuksen. Vasemmistoliiton edus-
kuntaryhmä viime kesäkuussa puhui devalvaatio-
esityksen puolesta. Jos devalvaatio silloin olisi
hallittuna tehty, tämä maa olisi paljon parem-
massa talouspoliittisessa kunnossa. Kun lähes
kaikki ryhmät ovat ilmoittaneet, että eivät halua
suurituloisten veroalea tällä hetkellä muutetta-
van, me olemme muutoksen puolestapuhujia ja
vastustamme pienituloisille ihmisille lisääntyviä
verorasituksia. Se on aivan selviö. Kun muistelee
viime maaliskuussa eräitä vaalipaneeleita, missä
kansalaiset kyselivät, mitä mieltä olet liikevaiht-
toveron korottamisesta, lähes kaikki ehdokkaat
puolueeseen katsomatta vastustivat liikevaiht-
toveron korottamista ihan samoilla perusteilla,
joista me olemme tänä iltana puhuneet. (Ed.
Astala: Erikoisesti keskusta!) Näin tapahtui
maaliskuussa 1991 vaaleissa, ja kansalaiset tie-
tysti ratkaisevat taas jatkossa, millä tavoin suh-
tautuvat niihin, jotka haluavat pieni- ja keskitu-
loisten ihmisten verotusta kiristettävän tässä
maassa.

Ed. Aittoniemi (vastauspuheenvuoro):
Rouva puhemies! Taisin aikaisemmin sanoakin,
että vasemmistoliitto vastustaa yleensä kaikkea
systemaattisesti arvioimatta lainkaan, mikä vai-
kus sillä on yhteiskunnan kannalta. Sitten ihan
yksittäiskohtina: Jos teitä epäilyttää devalvaatio-
asia vielä, menkää lukemaan eduskunnan
pöytäkirjoja ja katsokaa, kuka siellä on puhunut
devalvaatiosta, te vai Suomen maaseudun puo-
le. Tuokaa ne esille. Jos se olette te, olen valmis
muuttamaan puheeni.

Eräs asia vielä: Olemme tehneet lakialoitteen
veroasteikkojen muuttamisesta siten, että se to-
della ankaralla kädellä kouraisee suuria tuloja.
Me olemme sitä mieltä, että suuria tuloja pitää
verottaa nykyistä enemmän. Olemme olleet
koko ajan hallituksessakin ollessamme vastusta-
massa tämän tyyppistä alennusta, johon margi-

naaliverojen suhteen menttiin, mutta emme ole voineet sitä tietysti silloin estää.

Mitä tulee tähän liikevaihtoveroon, tällä on hiukan erilaiset perusteet kuin sillä suoranaisella liikevaihtoveron korottamisella, jolla veroa nostettaisiin 22:sta 23 prosenttiin.

Ed. S e p p ä n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Aittoniemi käytti mielenkiintoisen puheenvuoron siitä, että vasemmistoliitto vastustaa hänen mukaansa periaatesyistä jotakin. Kyllä asia on, ed. Aittoniemi, sillä tavalla, että kun on puolustustaistelu, silloin puolustaudutaan, puolustetaan. Kun hyökkäyksen kohteena on hyvinvointi-Suomi, kun hyökkäyksen kohteena on suomalainen yhteiskunta, suomalainen maaseutu, suomalaiset ihmiset ja heidän toimeentulonsa, silloin hyökkääjiä vastaan puolustaudutaan ja silloin vastustetaan. Tässäkin tilanteessa nimittäin on aika käyttäytyä sillä tavalla.

Sitä paitsi, kun luotiin edellytyksiä tälle toiminnalle, kun Suomesta tehtiin kasinotalous, silloin jo varoitimme sen kehityksen seurauksista, ja nyt laskut ovat siltä ajalta tulossa maksuun. Silloin ed. Aittoniemi oli hallituksessa ja Suomen maaseudun puolue hyväksyi kaikki ne ratkaisut, joiden takia Suomessa on tällä hetkellä taloudellinen lama.

Tässä tilanteessa minä haluan huomauttaa, että kyllä me olemme jonkin puolestakin. Me olemme elvytyspolitiikan puolesta. Me olemme työttömyyden torjunnan puolesta. Me haluamme, että tässä yhteiskunnassa luodaan edellytykset yhteiskunnan käyntiin saattamiselle. Korot alas ja Suomi nousuun, ed. Aittoniemi!

Ed. A p u k k a : Arvoisa puhemies! Ensinnäkin kannatan ed. Rimmin tekemää hylkäysehdotusta sekä myös hänen tekemäänsä perustelulausemaehdotusta.

Arvoisa puhemies! Siitä ei kyllä pääse mihinkään, että tämän asian yhteydessä Suomen keskusta on se, joka on tehnyt todellisen superkuperkeikan, tekisi mieli sanoa melkein pellehypyn. Me, jotka edellisillä valtiopäivillä olimme täällä kuuntelemaassa keskustalaisten puheita verouudistuksesta ja liikevaihtoverotuksesta, muistamme hyvin, miten mm. edustajat Pekkarinen ja E. Aho olivat suunnilleen aina äänessä ja arvostelivat Holkerin hallituksen epäsolidaarista ja epäoikeudenmukaista verouudistusta ja ilmoittivat olevansa valmiita oikopäätä korjaamaan näitä

virheitä, kun siihen pystyvät. Toisaalta he myös vastustivat liikevaihtoveroa hyvin pitkälle samoin perustein kuin me olemme vastustaneet silloin ja vastustamme nytkin. Mutta nyt kun keskustalla on mahdollisuus tehdä omia esityksiään ja toimia hallituksessa näitten viimeistalvien puheittensa puolesta, on kyllä nähtävissä todellinen superkuperkeikka.

Kun ministeri Pekkarinen selitteli vähän aikaa sitten ja totesi, että tässä ei ole mistään uudesta verosta kysymys ja tällä täytetään välttämätöntä valtion verotuloaukkoa, niin näissä puheissa on kyllä aika paljon astian makua. Onhan tässä kysymys uudesta verosta, kun tiedämme, että voimassa oleva liikevaihtoveron väliaikainen korotus päättyy tämän vuoden lopussa. 1.1.1992 meillä on alempi liikevaihtovero, jos tätä ei toteuteta. On aivan turha selitellä, että tässä ei ole mistään uudesta verosta kysymys. Ensi vuonna tämä on uusi veronkorotus.

Aukon täyttämisen osalta viittaisin niihin viimeistalviin ed. Pekkarisen puheisiin, kun hän oli sitä aukkoa valmis täyttämään suurituloisten verojen kiristämisellä.

Ed. B a c k m a n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On vielä tässä vaiheessa keskustelua syytä todeta, että sosialidemokraatit olivat selkeästi vastustamassa sitä tuonnin tasausveron poistamista, johon tämä liikevaihtoveron korotus perustui, ja siinä yhteydessä vastustimme myös tätä liikevaihtoveron korotusta.

Kun tässä yhteydessä emme kuitenkaan voi palauttaa tuonnin tasausveroa, niin olemme valmiit hyväksymään tämän liikevaihtoverokannan.

Samassa yhteydessä on todettava näistä ponista, joita on esitetty, että itse asia on aivan oikea, meidän pitäisi pystyä alentamaan elintarvikkeiden liikevaihtoveroa. Mutta kun kummasakin ponnassa puhutaan veron poistamisesta kokonaan, niin tältä osin on otettava huomioon, että joissakin tapauksissa, kun otetaan huomioon vielä alkutuotevähennys, elintarvikkeiden hinnat kaupoissa saattaisivat nousta. Tässä mielessä nämä ponnet eivät vie tätä asiaa eteenpäin. Parempi olisi ollut puhua liikevaihtoveron alentamisesta elintarvikkeiden osalta.

Ed. S e p p ä n e n (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Ettei totuus unohtuisi, niin tuonnin tasausveroa ei olla poistamassa kuin kenties 500 miljoonaa markkaa. Sehän on kai-

ken kaikkiaan alle miljardi, ja siitä ei nyt poistettava osuus ole kuin 500 miljoonaa markkaa. Eli te olette hyväksymässä nyt vielä puolitoista miljardia markkaa lisää pienituloisilta kansalaisilta perittäviä liikevaihtoveroja ohi sen, mikä tasausverona menetetään.

Minä kyllä haluaisin muistuttaa ed. Backmanille rehellisyyden nimissä, että ehkä te olette sen takia tämän korotuksen kannalla, kun te olitte hallituksessakin tämän korotuksen kannalla eli teillä ei ole varaa nyt muuttaa kantaanne. Olkoon se todellinen syy eikä mikään tasausverosta luopuminen.

Ed. Vistbacka: Arvoisa puhemies! Ensiksi kannatan ed. Aittoniemen tekemää lausumaehdotusta.

Haluan todeta sen, että kun ministeri Pekkarinen eri sanakääntein esitteli vaihtoehtoja ja mahdollisia toimenpiteitä, tässäkin käy niin kuin jo devalvaation osalta: Hallitus on osoittanut päättämättömyytensä ja myös sen, että ei tiedä, mitä tekee, koska hallituksen sisällä näyttää olevan niin suuria erimielisyyksiä monistakin periaatteellisista kysymyksistä. On aivan turha odottaa, että sieltä peruselintarvikkeille min-käänlaisia helpotuksia tulisi.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Ensimmäinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Rimmi ed. Apukan kannattamana ehdottanut, että lakiehdotus hylättäisiin.

Lisäksi on ed. Rimmi ed. Apukan kannattamana ehdottanut perusteluissa lausuttavaksi: ”Eduskunta edellyttää hallituksen pikaisesti antavan eduskunnalle esityksen keskeisten elintarvikkeiden liikevaihtoveron poistamisesta asteittain.”

Ed. Aittoniemi on ed. Vistbackan kannattamana ehdottanut perusteluissa lausuttavaksi: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy viivyttämättä toimenpiteisiin liikevaihtoverojärjestelmän uudistamiseksi siten, että peruselintarvikkeiden liikevaihtovero poistetaan asteittain viiden vuoden kuluessa ja että vero poistuu jo vuoden 1993 alussa tärkeimpien peruselintarvikkeiden osalta sekä että kirjojen liikevaihtovero poistetaan vuoden 1993 alusta alkaen.”

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestykset ja päätökset:

Ensimmäinen varapuhemies: Ensín päätetään lakiehdotuksesta.

Joka hyväksyy lakiehdotuksen, äänestää ”jaa”; jos ”ei” voittaa, on lakiehdotus hylätty.

Ensimmäinen varapuhemies: Ilmoitan, että pöytäkirjaan merkitään, miten kukin edustaja on äänestänyt.

”Jaa” äänestävät seuraavat edustajat:

Aittoniemi, Ala-Harja, Ala-Nissilä, Alaranta, Alho, S-L. Anttila, U. Anttila, Antvuori, Aula, Backman, Björkenheim, Dromberg, Enestam, Haavisto, Hacklin, Halonen, Hassi, Hautala, Heikkinen, Hiltunen, Huuhtanen, Häkämies, Hämäläinen, Jaakonsaari, Jansson, Jouppila, Juhantalo, Järvilahti, Jääskeläinen, Jäätteenmäki, Kaarilahti, Kalli, Kalliomäki, Kankaanniemi, Kauppinen, Kautto, Kekkonen, Kempainen, Kohijoki, Koistinen, Korkeaoja, Korva, Koski, Koskinen, Kuittinen, Kääriäinen, Laakkonen, Lahikainen, Lahti-Nuuttila, Lahtinen, Laivoranta, Lamminen, M. Laukkanen, Laurila, Lehtinen, Lehtosaari, J. Leppänen, Lindqvist, Linnainmaa, Lipponen, Louekoski, Louvo, Luhtanen, Luttinen, Luukkainen, Malm, Markkula, Miettinen, Moilanen, Morri, Muttilainen, Myller, Mäkipää, Mölsä, Niinistö, Nikula, Nordman, Norrback, A. Ojala, Ollila, Paloheimo, Pekkarinen, Perho-Santala, M. Pietikäinen, S. Pietikäinen, Puisto, Pulliainen, Ranta, Rask, Renko, Renlund, Riihijärvi, Rossi, Rusanen, Ryytänen, Rätty, Rönholm, Röntynen, Saapunki, Saari, Saastamoinen, Sasi, Savolainen, Seivästö, Suhola, Särkijärvi, Taina, Tenhiälä, Tiuri, Toivonen, Tuomioja, Turunen, Ukkola, Uosukainen, Urpilainen, Vanhanen, Varpasuo, Vehkaoja, Westerlund, Vihriälä, Viljamaa, Viljanen, Virrankoski, Vistbacka, Vuorensola, Väistö ja Zyskowiec.

”Ei” äänestävät seuraavat edustajat:

R. Aho, Andersson, Apukka, Astala, Helle, Korhonen, Laakso, Laaksonen, Laine, Laitinen, P. Leppänen, Lindroos, O. Ojala, Polvi, Polvinen, Rimmi, Rinne, Seppänen, Stenius-Kaukonen, Tennilä, Tykkyläinen, Wahlström, Vuoris-to, Vähäkangas ja Vähänäkki.

"Tyhjää" äänestävät edustajat Kasurinen, Nyby, Rajamäki, T. Roos ja Skinnari.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

E. Aho, von Bell, Biaudet, Donner, Gustafsson, Hurskainen, Iivari, Isohookana-Asunmaa, Jokiniemi, Jurva, Kallis, Kanerva, Karhunen, Komi, Kuuskoski, V. Laukkanen, Lax, Liikkanen, Mattila, Metsämäki, Mäkelä, Mäki-Hakola, Näsi, Paakkinen, Paasio, Pelttari, Pesälä, Pokka, Puhakka, Pykäläinen, Rauramo, E. Rehn, O. Rehn, J. Roos, Saario, Salolainen, Savela, Suhonen, Takala, Törnqvist, Viinanen ja Väyrynen.

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 127 jaa- ja 25 ei-ääntä, 5 tyhjää; poissa 42. (Koneään. 1)

Eduskunta on hyväksynyt lakiehdotuksen.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Ensimmäinen varapuhemies: Lopuksi päätetään perustelulausumaehdotuksista. Ehdotukset ovat vastakkaisia, joten ensin äänestetään niiden välillä ja sitten voittaneesta mietintöä vastaan.

Menettelytapa hyväksytään.

1) Äänestys ed. Rimmin ja ed. Aittoniemen ehdotusten välillä.

Ed. Rimmin ehdotus "jaa", ed. Aittoniemen ehdotus "ei".

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 115 jaa- ja 22 ei-ääntä, 18 tyhjää; poissa 44. (Koneään. 2)

Eduskunta on tässä äänestyksessä hyväksynyt ed. Rimmin ehdotuksen.

2) Äänestys ed. Rimmin ehdotuksesta mietintöä vastaan.

Mietintö "jaa", ed. Rimmin ehdotus "ei".

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 88 jaa- ja 46 ei-ääntä, 21 tyhjää; poissa 44. (Koneään. 3)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Asia on loppuun käsitelty.

4) Ehdotus laiksi eräistä vakuutusmaksuista suoritettavasta verosta annetun lain 3 §:n väliaikaisesta muuttamisesta

Kolmas käsittely

Hallituksen esitys n:o 66

Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 42

Ensimmäinen varapuhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelu:

Ed. Apukka: Arvoisa puhemies! Hyvin pitkälle samoin perustein kuin edellisessä liikevaihtoveron väliaikaisessa korottamisessa esitän myös vakuutusmaksuveron väliaikaisen korottamisen hylkäämistä eli lakiehdotuksen hylkäämistä.

Vakuutusmaksutoimi ei yleensä EY-maissa ole välillisen verotuksen piirissä. Joissakin maissa on meidän vakuutusmaksuveroomme vastaava vero, mutta määrältään ne ovat yleensä huomattavasti alhaisempia kuin meidän veromme, joka on yhtä suuri kuin liikevaihtovero.

Vakuutusmaksuverolla ja sen korottamisella on suoranainen vaikutus vakuutusmaksujen hintoihin, eli sillä prosentilla, millä me vakuutusmaksuveroa korotamme, nousevat myös vakuutusmaksut, ja sitä kautta ihmisten maksamien vakuutusten hinta on suurempi. Toisaalta korottamisella on myös se vaikutus, että siten suomalaiset vakuutusyhtiöt ovat entistä huonommassa kilpailuasemassa muiden maiden vakuutusyhtiöihin nähden.

Näillä perusteilla ehdotan lakiehdotuksen hylkäämistä.

Ed. Laaksosen: Arvoisa puhemies! Kannatan ed. Apukan tekemää hylkäysehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Ensimmäinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Apukka ed. Laaksosen kannattamana ehdottanut, että lakiehdotus hylättäisiin.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy lakiehdotuksen, äänestää ”jaa”; jos ”ei” voittaa, on lakiehdotus hylätty.

Ensimmäinen varapuhemies: Ilmoitan, että pöytäkirjaan merkitään, miten kukin edustaja on äänestänyt.

”Jaa” äänestävät seuraavat edustajat:

Aittoniemi, Ala-Harja, Ala-Nissilä, Alaranta, Alho, S.-L. Anttila, U. Anttila, Antvuori, Aula, Backman, Björkenheim, Dromberg, Enestam, Haavisto, Hacklin, Halonen, Hassi, Hautala, Heikkinen, Hiltunen, Huuhtanen, Häkämies, Hämäläinen, Jaakonsaari, Jansson, Jouppila, Järvilahti, Jääskeläinen, Jäätteenmäki, Kaari-lahti, Kalli, Kalliomäki, Kankaanniemi, Kasuri-nen, Kauppinen, Kautto, Kekkonen, Kemppai-nen, Kohijoki, Koistinen, Korkea-osa, Korva, Koski, Koskinen, Kuittinen, Kääriäinen, Laak-konen, Lahikainen, Lahti-Nuuttila, Lahtinen, Laivoranta, Lamminen, M. Laukkanen, Laurila, Lehtinen, Lehtosaari, J. Leppänen, Lindqvist, Linnainmaa, Lipponen, Louekoski, Louvo, Luhtanen, Luttinen, Luukkainen, Malm, Mark-kula, Miettinen, Moilanen, Morri, Muttilainen, Myller, Mäkipää, Mölsä, Niinistö, Nikula, Nordman, Norrback, Nyby, A. Ojala, Ollila, Paloheimo, Pekkarinen, Perho-Santala, M. Pie-tikäinen, S. Pietikäinen, Puhakka, Puisto, Pulli-ainen, Rajamäki, Ranta, Rask, Renko, Renlund, Riihijärvi, Rinne, T. Roos, Rossi, Rusanen, Ryynänen, Rätty, Rönholm, Röntynen, Saa-punki, Saari, Saastamoinen, Sasi, Savolainen, Seivästä, Skinnari, Suhola, Särkijärvi, Taina, Tenhiälä, Tiuri, Toivonen, Tuomioja, Turunen, Tykkyläinen, Ukkola, Uosukainen, Urpilainen, Vanhanen, Varpasuo, Vehkaoja, Westerlund, Vihriälä, Viljamaa, Viljanen, Virrankoski, Vist-backa, Vuorensola, Vuoristo, Vähänäkki, Väistö ja Zyskowitz.

”Ei” äänestävät seuraavat edustajat:

R. Aho, Andersson, Apukka, Astala, Helle, Korhonen, Laakso, Laaksonen, Laine, P. Lep-pänen, Lindroos, O. Ojala, Polvi, Polvinen, Rim-mi, Seppänen, Stenius-Kaukonen, Tennilä, Wahlström ja Vähäkangas.

”Tyhjää” äänestää ed. Laitinen.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

E. Aho, von Bell, Biaudet, Donner, Gustafs-son, Hurskainen, Iivari, Isohookana-Asunmaa, Jokiniemi, Juhantalo, Jurva, Kallis, Kanerva, Karhunen, Komi, Kuuskoski, V. Laukkanen, Lax, Liikkanen, Mattila, Metsämäki, Mäkelä, Mäki-Hakola, Näsi, Paakkinen, Paasio, Pelttari, Pesälä, Pokka, Pykäläinen, Rauramo, E. Rehn, O. Rehn, J. Roos, Saario, Salolainen, Savela, Suhonen, Takala, Törnqvist, Viinanen ja Väyry-nen.

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 136 jaa- ja 20 ei-ääntä, 1 tyhjää; poissa 42. (Koneään. 4)

Eduskunta on hyväksynyt lakiehdotuksen.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

5) Ehdotus valtion liikelaitoksista annetun lain mukaisten liikelaitosten lainanottovaltuuksista vuonna 1992

Kolmas käsittely

Hallituksen esitys n:o 59

Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 43

Ensimmäinen varapuhemies: Toisessa käsittelyssä päätetyt lainanottovaltuu-det voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lainanottovaltuudet hyväksytään.

Lainanottovaltuuksien kolmas käsittely julis-tetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

6) Ehdotus laiksi maaseutuelinkeinojen hallinnos-ta kunnissa

Kolmas käsittely

Hallituksen esitys n:o 127

Hallintovaliokunnan mietintö n:o 9

Ensimmäinen varapuhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättäneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

7) Ehdotus laiksi kuntien yleisestä valtionosuudesta ja yleisistä rahoitusavustuksista annetun lain 5 §:n muuttamisesta

Kolmas käsittely

Hallituksen esitys n:o 132

Hallintovaliokunnan mietintö n:o 10

Ensimmäinen varapuhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelu:

Ed. Polvi: Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksessä ehdotetaan kuntien verotulojen täydennyksen tasoitusrajojen alentamista 0,75 prosenttiyksiköllä. Käytännössä se merkitsee noin 50 miljoonan markan leikkausta kuntien verotulojen täydennyksestä.

Valiokunnan enemmistö pitää lakiehdotusta tarpeellisena ja puoltaa sen hyväksymistä muuttamattomana. Mietintönsä perusteluihin enemmistö on kuitenkin kirjannut: "Valiokunta katsoo, että verouudistuksen tarkkojen kuntakohtaisten vaikutusten tultua selvitettyksi tulee ryhtyä tarvittaviin toimenpiteisiin, mikäli kyseisten tietojen perusteella ilmenee aiheutuneen olennaisia kuntakohtaisia menetyksiä verotulojen täydennyksen tasoitusrajojen alentamisen johdosta." Sitä, mikä on olennainen menetys, valiokunta ei ole määritellyt.

Kokonaisuudessaan valiokunnan kannanotto jääkin pelkäksi ilmaisuksi. Todellisuudessa ei ole ollut tarkoitustakaan, että nämä olennaiset menetykset selvitetään ja mahdollisesti kompensoidaan. Kokemukseen perustuen menetykset olisi kyetty selvittämään jo tässä vaiheessa riittävällä tarkkuudella. Valiokunnan enemmistön tarkoi-

tus kuitenkin onkin ollut vain kritiikittömästi tukea hallituksen esitystä leikkauksen toteuttamiseksi.

On syytä korostaa sitä, että leikkaus koskee noin 175:tä kuntaa, jotka ovat maan heikoimpia. Niissä yleensä kansalaisten tulotaso on kaikkein alhaisin, palveluvarustus yleensä heikoin ja veroäyrin hinta yleensä oleellisesti maan keskimääräistä äyrin hintaa korkeampi. Kunnallistalous on yleensä tällä hetkellä vaipumassa syvään kriisiin. Rahoitusvajauksen lasketaan olevan noin 5 miljardia markkaa, mikä tietää noin 2 pennin korotustarvetta veroäyrin hintaan. Ensi vuoden korotusesityksen on jo käsitellyt 93 kuntaa, 14:ssä korotusesitys on vireillä ja käsittelyssä. Äyrin hinnat nousevat keskimäärin 0,25 penniä ensi vuodelle eli poikkeuksellisen paljon verrattuna aikaisempiin vuosiin.

Valtiovalta näyttää kuitenkin johdonmukaisesti ja määrätietoisesti sysäävän uusia rasitteita kunnille. Lisäksi se näyttää säilyttävän kaikki entiset, jotka oli tarkoitettu tilapäisiksi. Edelleen tällä hallituksella näyttää olevan tarkoituksena rangaista kuntia yksityis-sektoria korkeammalla sosiaaliturvamaksulla. Se on tietenkin eräs tapa samalla pyrkiä palvelujen yksityistämiseen.

Kaiken sen mahdollisen, mikä hallituksen tekemistä esityksistä johtaisi kunnallisverotulojen lisäykseen, hallitus käytännössä budjettiesityksessään pyrkii eliminoidaan vetämällä toisen kautta takaisin: esimerkkinä sairauskulujen verovähennysoikeuden poisto. Tarkoitushan on ollut lisätä kuntien maksuosuutta vastaavalla summalla kansaneläkkeen lisäosan rahoitukseen. Pelkästään kansaneläkkeiden lisäosamenot kasvavat kuluvaan vuoteen verrattuna menot ensi vuodelle 1,2 miljardia markkaa. Samaten kuluvan vuoden aikana poistetulla harkintaverotuksella ja muilla verotusperusteiden muutoksilla on jo tämän vuoden aikana leikattu kuntien verotuloja noin 1,2 miljardia markkaa.

Hallituksella näyttää olevan melko johdonmukainen linja. Se lisää kuntien kustannuksia ja pakottaa samalla verotuksen painopisteen siirtämiseen entistä enemmän kunnallisveroon eli jakoveron suuntaan, mikä tietenkin on johdonmukaista veropolitiikkaa, mikä äskeisessä liikevaihtoveron korotusta koskevassa keskustelussa jo tuli ilmi. Hallitus pyrkii ratkaisuihin, joilla verorasitusta siirretään entistä enemmän pienituloisten ja keskituloisten maksettavaksi.

Hallituksen nyt esittämät leikkaukset kohdistuvat ensisijaisesti köyhiin kuntiin. Kuopion läänin kunnat mm. menettävät runsaat 6 miljoonaa

markkaa, Mikkelin läänin köyhimmät kunnat 3 miljoonaa, Pohjois-Karjalan 5 miljoonaa jne. Vaikkakin hallituksen esittämä leikkaus, yhteissummaltaan 50 miljoonaa, tuntuu vähäiseltä, se kuitenkin yksittäisten kuntien kannalta on merkittävä. Se johtaa useissa kunnissa noin neljännespennin veroäyriin hinnankorotuspaineeseen. Kunnallistalous on tällä hetkellä siinä tilassa, että se ei kestä valtion siirtämiä lisärasitteita ilman tuntuvia veroäyriin hinnankorotuksia.

Sen vuoksi ehdotan, että lakiehdotus hylätään.

Ed. R. A h o : Arvoisa puhemies! Kannatan ed. Polven tekemää hylkäysehdotusta.

Ed. Pulliainen : Arvoisa puhemies! Ed. Polvi päivitteli äskeisessä puheenvuorossaan aivan oikeaa asiaa eli itse tätä hallituksen esitystä ja tulosta, mikä siinä on muovautumassa, ja sitten näiden useimmiten pienien ja heikon kantokyvyn omaavien kuntien taloudellista tilannetta. Tämä asiahan on ollut täällä aikaisemminkin esillä, ja silloin olemme olleet siinä rintamassa, joka on puolustanut näiden pienten kuntien tilaa ja asemaa. Tällä kertaa tilanne taitaa vain pahentuneen aikaisemmasta sillä tavalla, että kun ajatellaan toisaalta valtiontalouden tilaa ja toisaalta kuntien tilaa, niin voidaan todeta, että suo siellä, vetelä täällä. Ongelmallista erikseen on se, että kunnollisia verotustietoja ei ole olemassakaan, eli mitään pohjaa ei ole kannanotolle olemassa.

Kun nyt olemme pitkin hampain hyväksymässä tämän esityksen, niin se perustuu tähän valiokunnan mietintöön sisältyvään lausumaan, jossa sanotaan valiokunnan katsovan, että "verouudistuksen tarkkojen kuntakohtaisten vaikutusten tultua selvitettyksi tulee ryhtyä tarvittaviin toimenpiteisiin, mikäli kyseisten tietojen perusteella ilmenee aiheutuneen olennaisia kuntakohtaisia menetyksiä verotulojen täydennyksen taositusrajojen alentamisen johdosta".

Ed. K o r v a : Arvoisa puhemies! Ed. Polven puheenvuoron johdosta on todettava tästä hallituksen ehdotuksesta, että tämä liittyy budjettiin sillä tavalla, että budjettiin liittyy vastaavasti valtionosuusasteikkojen korotus sosiaali- ja terveyspuolen pääluokissa 2 prosenttiyksiköllä, jolloin juuri näille köyhimmille 1—3 tai 4 kantokyluokan kunnille tulee sosiaali- ja terveyspuolen valtionosuuksiin lisää valtionosuutta. Tällä toimenpiteellä tasoitetaan tätä alennusta, eli

kuntien talouden kannalta nämä kaksi asiaa periaatteessa menevät aika lähelle tasan.

Mitä muuten tulee ensi vuoden budjettiesitykseen kuntatalouden kannalta, niin kyllä kai siitä vallitsee aika lailla yksimielisyys myös kuntien molempien keskusjärjestöjen ja myös ruotsinkielisen keskusjärjestön piirissä, että budjetti vaikeuksista huolimatta on melko tasapuolinen kuntatalouden vaikutuksiin nähden.

Ed. A i t t o n i e m i : Rouva puhemies! Vihreät tässä ed. Pulliaisen suulla vetäytyvät tietyllä tavalla hallitusta tukiessaan perustelulausumien taakse. Vaikka kysymys on kohta valiokunnan mietintöön sijoitetusta perustelulausumasta, niin tiedämme varsin hyvin, minkälainen arvo näillä on valtion toiminnassa. On sellaisia perustelulausumia, jotka on hyväksytty edellyttävinä vuonna 1987 ja 1986 ja joiden sanelemaa toteutusta ei ole vielä tänäkään päivänä tapahtunut.

Tässä me olemme valikoivasti jälleen vasemiston kanssa samaa mieltä. Tällaiset perustelulausumat eivät muuta miksiäkään sitä, että hyvin suuren todennäköisyyden mukaan kunnat joutuvat tietyllä tavalla eriarvoiseen asemaan ja toisaalta joka tapauksessa heikompaan asemaan kuin ilman tämän lain hyväksymistä. Näin ollen ainakin henkilökohtaisesti kannatan vasemmiston tekemää ehdotusta ensinnäkin jo siitä syystä, että on todella epäselvää tällä hetkellä, mitkä tulevat olemaan todelliset vaikutukset, ja perustelulausumat eivät niitä asioita auta.

Ed. Pulliainen : Arvoisa puhemies! Ed. Aittoniemelle toteaisin, että kaikki kyseiset kunnathan ovat lähinnä kepuvetoisia. Kun nyt keskustapuolue on hallituksessa ja näissä kunnissa vastuussa talousasioiden hoidosta, niin me luotimme nyt siihen, että he valvovat omaa etuansa, ja siinä kaikki.

Ed. P o l v i : Arvoisa puhemies! Ed. Korva aivan oikein kertoi, että sosiaali- ja terveydenhuollon valtionosuusasteikkoa aiotaan tarkistaa parilla prosenttiyksiköllä. Sehän pitää paikkaansa. Mutta on muistettava, että se koskee kaikkia kuntia, jotka kuuluvat niihin kantokyluokkiin, eikä pelkästään niitä kuntia, jotka ovat oikeutettuja verotulojen täydennykseen. Siinä on merkittävä ero. Tämä leikkaus koskee pelkästään heikoimpia ja köyhimpiä kuntia.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Ensimmäinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Polvi ed. R. Ahon kannattamana ehdottanut, että lakiehdotus hylättäisiin.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy lakiehdotuksen, äänestää "jaa"; jos "ei" voittaa, on lakiehdotus hylätty.

Ensimmäinen varapuhemies: Ilmoitan, että pöytäkirjaan merkitään, miten kukin edustaja on äänestänyt.

"Jaa" äänestävät seuraavat edustajat:

Ala-Harja, Ala-Nissilä, Alaranta, Alho, S-L. Anttila, U. Anttila, Antvuori, Aula, Backman, Björkenheim, Dromberg, Enestam, Haavisto, Hacklin, Halonen, Hassi, Heikkinen, Hiltunen, Huuhtanen, Häkämies, Hämäläinen, Jaakonsaari, Jansson, Jouppila, Järvilahti, Jääskeläinen, Jätteenmäki, Kaarilahti, Kalli, Kalliomäki, Kankaanniemi, Kasurinen, Kauppinen, Kautto, Kekkonen, Kemppainen, Kohijoki, Koistinen, Korkea-oja, Korva, Koski, Koskinen, Kuittinen, Kääriäinen, Laakkonen, Lahikainen, Lahti-Nuuttila, Lahtinen, Laitinen, Laivoranta, Lamminen, M. Laukkanen, Laurila, Lehtinen, Lehtosaari, J. Leppänen, Lindqvist, Lindroos, Linnainmaa, Lipponen, Louekoski, Louvo, Luhtanen, Luttinen, Luukkainen, Malm, Markkula, Miettinen, Moilanen, Morri, Muttilainen, Myller, Mölsä, Niinistö, Nikula, Nordman, Norrback, A. Ojala, Ollila, Paloheimo, Pekkari-
nen, Perho-Santala, M. Pietikäinen, S. Pietikäinen, Puhakka, Puisto, Pulliainen, Ranta, Rask, Renko, Renlund, Rinne, T. Roos, Rossi, Rusanen, Ryyänen, Rätty, Rönholm, Röntynen, Saapunki, Saari, Saastamoinen, Sasi, Savolainen, Seivästö, Skinnari, Suhola, Särkijärvi, Taina, Tenhiälä, Tiuri, Toivonen, Tuomioja, Turunen, Tykkyläinen, Ukkola, Uosukainen, Vanhanen, Varpasuo, Vehkaoja, Westerlund, Vihriälä, Viljamaa, Viljanen, Virrankoski, Vuorensola, Vuoristo, Vähänäkki, Väistö ja Zyskowitz.

"Ei" äänestävät seuraavat edustajat:

R. Aho, Aittoniemi, Andersson, Apukka, Astala, Helle, Korhonen, Laakso, Laaksonen, Laine, P. Leppänen, Mäkipää, O. Ojala, Polvi,

Polvinen, Riihijärvi, Rimmi, Seppänen, Stenius-Kaukonen, Tennilä, Wahlström, Vistbacka ja Vähäkangas.

"Tyhjää" äänestävät edustajat Nyby ja Rajamäki.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

E. Aho, von Bell, Biaudet, Donner, Gustafsson, Hautala, Hurskainen, Iivari, Isohookana-Asunmaa, Jokiniemi, Juhantalo, Jurva, Kallis, Kanerva, Karhunen, Komi, Kuuskoski, V. Laukkanen, Lax, Liikkanen, Mattila, Metsämäki, Mäkelä, Mäki-Hakola, Näsi, Paakkinen, Paasio, Pelttari, Pesälä, Pokka, Pykäläinen, Rauramo, E. Rehn, O. Rehn, J. Roos, Saario, Salolainen, Savela, Suhonen, Takala, Törnqvist, Urpilainen, Viinanen ja Väyrynen.

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 130 jaa- ja 23 ei-ääntä, 2 tyhjää; poissa 44. (Koneään. 5)

Eduskunta on hyväksynyt lakiehdotuksen.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

8) Ehdotus laiksi kirkkolain muuttamisesta

Kolmas käsittely

Hallituksen esitys n:o 177

Hallintovaliokunnan mietintö n:o 11

Ensimmäinen varapuhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Huomautan valtiopäiväjärjestyksen 61 §:n säännöksestä, jonka mukaan muut kuin evankelis-luterilaiseen uskontunnustukseen kuuluvat eivät saa ottaa osaa kirkkolain käsittelyyn.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

9) Ehdotukset laeiksi maaseutuelinkeinolain, porotalouslain, luontaiselinkeinolain ja kolttalain muuttamisesta

Kolmas käsittely

Hallituksen esitys n:o 96

Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 9

Ensimmäinen varapuhemies:
Toisessa käsittelyssä päätetyt lakiehdotukset voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotukset hyväksytään.

Lakiehdotusten kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

10) Ehdotus laiksi maataloustulolain eräiden säännösten soveltamisesta vuonna 1991

Kolmas käsittely

Hallituksen esitys n:o 123

Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 10

Ensimmäinen varapuhemies:
Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelu:

Ed. Polvinen: Arvoisa puhemies! Meillä on käsiteltävänä hallituksen esitys, ja tämän tarkoituksena on muuttaa maataloustulolaissa 736/89 olevia säännöksiä hintojen poikkeamisista tavoitehinnoista ja maataloustuotteitten viennistä aiheutuvien vientikustannusten jakaantumisesta loppuvuonna eli 1991.

Tällä hetkellä Suomessa käydään erittäin sekavaa maatalouspoliittista keskustelua, mikä rönsoilee laidasta laitaan, eikä minkäänlaista yhteisymmärrystä tunnu oikein löytyvän. Tässä keskustelussa on usein asetettu vastakkain viljelijä ja kuluttaja, mikä asetelma on mielestäni täysin väärä. Toisiinsa näyttävät törmäneen myös etelä ja pohjoinen, eikä sekään ole kokonaisuuden kannalta järkevää. Tähän valitettavasti tilanteeseen on ajauduttu siksi, että harjoitettu maatalouspolitiikkamme on ollut poukko-

levaa ja johtanut nykyisen kaltaiseen tilanteeseen, jossa käsitellään jatkuvasti ihan pieniäkin lakimuutoksia.

Tässä tilanteessa on hyvää ainoastaan se, että meillä on omasta takaa syötävää. Päinvastaisessa tapauksessa tilanteemme voisi olla vieläkin tukalampi.

Kaikkein valitettavinta on nyt se, että meille on syntynyt vientirästä, jota ei ole hoidettu aikanaan kuntoon. Nyt ollaan ryhtymässä kesken satokautta suurin muutoksiin. Nämä muutokset leikkaavat viljelijöitten ansiotasoa taannehtivasti. Ymmärrän varsin hyvin, että se on pannut viljelijät liikkeelle aivan samalla tavalla kuin muutkin silloin, kun sovitut puheet eivät pidä eivätkä päde.

Tällaiset jälkikäteen tehdyt harkitsemattomat leikkaukset ovat vieneet monelta viljelijältä maton alta. Se johtaa vaikeuksiin monella tilalla, jolla on paljon velkaa. Muutoinkin tämä on tuomittavaa menettelyä. Maataloustulolakia on pidettävä ihan samalla tavalla viljelijän työehtosopimuksena kuin mitä tahansa sopimusta, ja siihen pitäisi voida luottaa. Ylituotannosta ja siitä aiheutuvasta vientituesta meidän on päästävä eroon, mutta sen tulisi tapahtua kuitenkin asteittain ja eteenpäin suuntautuvan ohjelman mukaisesti niin, että kaikki tietävät, missä ollaan menossa ja mitä tuleman pitää.

Nyt pitäisikin pystyä hoitamaan ensin syntyneet rästit alta pois ja katsella asioita uudelleen sen jälkeen. Maataloustukea on jatkossa myös suunnattava huomattavasti enemmän päätoimisille perhevilmille, jotka saavat perustoimeentulonsa maataloudesta, ja laajaperäisen ekologisesti kestäväan maatalouden edistämiseen. Olen sitä mieltä, että Suomen on pidettävä huoli elintarvikehuollon omavaraisuudesta ja niin maa- kuin metsätaloudenkin tuotanto jalostaa omin voimin, jotta kotimainen tietotaito meillä säilyy ja sitä voidaan edelleenkin kehittää.

Keskustelua käydään myös siitä, että elintarviketuonti voitaisiin vapauttaa ja täten alentaa kuluttajahintoja. Asiaa tulisi tarkastella mielestäni kokonaisuutena ja ottaa huomioon myös työllistävä vaikutus koko tuotantoketjun osalta. Varsinaisen maatalouden lisäksi elintarviketeollisuus työllistää 56 000 henkilöä, kauppa 63 000 työpaikkaa, liikenne 9 000 työpaikkaa, erilaisten palvelusten osuus noin 55 000 työpaikkaa ja elintarviketalouden työpaikkoihin kuuluu vielä 6 000 rakennusalan työpaikkaa. Kaiken kaikkiaan maatalouden ympärillä on kysymys noin 370 000 ihmisen toimeentulosta.

Kaikki tämä joukko on ammattitaitoista ammattikuntaa, jolla on hallussaan vankka taitotieto, ja se pystyy tuottamaan ja jalostamaan laadukkaita ja puhtaita tuotteita. Jos kaikki maamme elintarvikkeet päätettäisiin hankkia vapailta maailmanmarkkinoilta halvemmilla hinnoilla, mitä työtä me pystyisimme järjestämään heille tilalle? Millä me maksaisimme ulkomaan syöntimme?

Elintarviketuonnin laajamittainen vapauttaminen ei välttämättä alenna kuluttajahintoja. Sen sijaan se johtaisi maatalouden ja elintarviketeollisuutemme romahtamiseen ja pysyvään joukkotyöttömyyteen sekä riippuvuuteen ylikansallisten yritysten elintarviketuonnista. Senpä vuoksi riittävän rajausojan säilyttäminen on jatkossakin välttämätöntä. Pohtia sopii myös sitä, mikä merkitys omavaraisuudella olisi mahdollisessa kriisitilanteessa.

Elintarvikkeiden hintoja voidaan laskea puutumalla maatalouden tuotantokustannuksiin alentamalla mm. lannoite-, rehu-, investointi- ja korkokustannuksia. Kauppakin voisi luopua yliinvestoinneistaan ja turhasta markkinoinnista ja mainostuksesta. Yksi suuri kuluerä on myös peruselintarvikkeiden liikevaihtovero.

Maatalouden merkitys on maaseudun runko-asutuksen säilyttämisessä, ja se on tänä päivänä keskeisin elinkeinopolitiikan haara monella kylällä huolimatta muunkinlaisen yritystoiminnan ja asutuksen lisääntymisestä. Kun uudenlaista maaseutupolitiikkaa jatkossa lähdetään miettimään, niin otetaan siinä huomioon maaseutu yhtenä kokonaisuutena ja kohdennetaan voimavaroja nykyistä laajemmin. Maaseudulla asuvia ihmisiä ei siis tule asettaa keinotekoisesti vastakain, vaan kaikki ovat tavallaan samassa veneessä ja tarvitsevat siellä samoja palveluja. Keskustelu pitäisi pystyä käymään vilpittömältä ja reilulta pohjalta ja toisten syytely jättää pois. Nyt kun olemme menossa Etään, on syytä tehdä harkittuja liikkeitä, kun vielä pystymme.

Edellä olevaan viitaten ehdotan, että eduskunnan käsittelyssä oleva lakiehdotus hylätään.

Ed. R a j a m ä k i (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yleensä olen tottunut keskustan ja MTK:n puheenvuoroihin pyytämään vastauspuheenvuoron, mutta valitettavasti tällainen puheenvuoro tuli nyt vasemmistoliiton taholta, jonka takia pyysin.

En usko, että ed. Polvinen oli vilpillinen puheenvuorossaan, mutta hän ei ottanut huomioon sitä, että pitkäjänteinen ja kokonaisvaltai-

nen maatalouspolitiikka, jonka tarve on ilmeinen, ja toisaalta myös viljelijän perusteltu tarve ennakoita tulevan satokauden markkinointimaksua ym. tilannetta, ei toteudu, jollemme tunnusta myöskin rakenteeseen tarvittavia muutostöimenpiteitä. Asiallinen taustahan on nykyisen maataloustulolainsäädännön hinta- ja vientitakuujärjestelmä ja sen synnyttämä ylituotanto, joka aiheuttaa nyt myös kohtuuttomia laskuja viljelijöille ja uhkaa murentaa monen tuottajan taloutta, varsinkin nuorten. Kansantaloudellisen rasituksen ohella tämä ylituotanto vie maaseudun Suomesta, jollemme puutu nykyiseen systeemiin ja suuntaa tukea oikealla tavalla mm. Kotieläin-Suomen ja nuorten tuottajien puolelle.

Tämä hallitus ei kykene pääsemään irti nykyisen maataloustulolain synnyttämästä holhous-, sääntely- ja kiintiöjärjestelmästä, ja tämä on täysin tuhoon vievä linja. Siinä mielessä varsinaisessa puheenvuorossani tulen palaamaan myöhemmin tähän koko rakenteeseen, niihin korjauksiin, joihin sosialidemokraatit tältä osin haluavat muutosta.

Olen hyvin pettynyt, että vasemmistoliitto käytti täysin MTK:n kirjoittaman puheenvuoron täällä.

Ed. A l a - N i s s i l ä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Polvinen käytti mielestäni vasemmistoliiton puheenvuoroksi varsin asiallisen puheenvuoron. (Ed. Rinne: Pitää äänestää sen mukaan!) Tämä maataloustulolain muutosesitys perustuu loppukesällä tehtyyn maataloustulosopimukseen, ja perussyynä on vuodelta 90 siirtynyt 800 miljoonan kilon viljavekseli tälle vuodelle. Viljan markkinatilanne on ollut koko syksyn aivan kohtuuttoman vaikea.

Tähän lakiesitykseen perustuvia vientimaksurasitteita pitää tarkastella paitsi budjettitasolla myöskin nimenomaan viljelijätasolla. Tilannehan on muodostunut kasviviljelytiloilla kohtuuttoman vaikeaksi. Vientikustannusmaksut ja lannoitevero ovat merkinneet suuria tulonmenetyksiä nimenomaan kasvinviljelytiloilla ja kaikissa tuotantomuodoissa. Tärkeätä on huomata, että se, mikä on viljelijän tulosta poissa, on poissa nimenomaan myös nettotulosta, koska kustannukset kuitenkin toteutuvat. Tehdyiltä kannattavuus- ja rahoituslaskelmilta on tätä kautta putoamassa pohja pois. Kasvinviljelytilalla, jolla liikevaihto on kaikkein pienin, velankestokyky on kaikkein heikoin. Vaikeuksiin joutuvat velkaantuneet ja nuoret viljelijät, niin kuin ed. Polvinen totesi.

Toki maataloudessa tarvitaan sopeutumista pitkäjänteisesti, mutta mielestäni on aivan välttämätöntä ensi vuoden budjetin ja maataloustulolain osalta löytää helpotusta vientikustannusvastuurasitteeseen. Muuten joudumme viljelijän kannalta aivan kestävämpään tilanteeseen. (Ed. Laine: Hyvin puhuitte, miten äänestätte?)

Ed. V i s t b a c k a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oli mielenkiintoista kuunnella ed. Polvisen varsin asiallista puheenvuoroa, mutta ihmetyttää, kun katselen maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintöä. Siinä ed. Polvinen on vielä ollut hallituksen esityksen takana. On tervehdittävä ilolla suunnan muutosta: Häinkin on tullut järkiinsä, koska ehdotti esityksen hylkäämistä.

Erittäin mielenkiintoista oli kuunnella ed. Ala-Nissilän vastauspuheenvuoro. Näyttää siltä, että hän ei ole asianomaisen valiokunnan jäsen. Meillä on siis toivoa, että hallituspuolueista ainakin ed. Ala-Nissilä lähtee puolustamaan maatalousväestöä tulevassa äänestyksessä, kun kerran puhui siihen suuntaan. Mielenkiinnolla jäämme odottamaan.

Ed. O l i l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Ala-Nissilä selosti hyvin niitä ongelmia, joita lainmuutos aiheuttaa. On aivan selvää, että näin ei tilanne tulevaisuudessa voi jatkua. Sitä ei suomalainen maatalous kestä, ja nimenomaan viljailijoilla joudutaan kohtuuttomiin ongelmiin. Oleellista jatkossa on, miten pystytään hoitamaan tasapainottamistoimenpiteet siten, että ylituotantoa voidaan päästä tehokkaasti supistamaan. Pelättävissä on, että vaikka ensi vuoden budjetissa tasapainottamiseen on varsin runsaasti varoja, niin siitäkin huolimatta ongelmat jatkuvat. Mutta tarvitaan tietysti pitkäjänteistä työtä.

Mitä tulee voimassa olevaan maataloustulolakiin, jota ed. Rajamäki tapansa mukaan jälleen kritisoi, niin haluan muistuttaa siitä, että se on hyväksytty tässä salissa yksimielisesti maa- ja metsätalousvaliokunnan tekemän mietinnön pohjalta, jonka olin henkilökohtaisesti hallituspuolueen edustajana neuvottelemassa toisen hallituspuolueen edustajan Kari Rajamäen kanssa. Ei vastuusta, ed. Rajamäki, niin vain paeta.

Ed. L a a k s o (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Olen sitä mieltä, että sellaisilla leimaamisilla, että eräiden edustajien, tässä tapauksessa

vasemmistoliiton edustajan Polvisen, puheenvuorot olisivat MTK:n kirjoittamia, ei niitä ongelmia, joita maataloudella tällä hetkellä on, ratkaista. Niitä ei ratkaista millään sellaisella leimaamisella, jota eduskunnassa pitkään ja valitettavan usein kuulee. Ne ovat todellisia ongelmia ja niitä on ongelmina käsiteltävänä. Maanviljelijät eivät ole sen huonompi kansanosia kuin muutkaan.

Vasemmistoliitto ei hyväksy hallituksen lakiesitystä siksi, että käytännössä lailla puututaan jo sovittuun tuotantoon ja tukeen. Mielestämme maataloustulolaki on viljelijän työehtosopimus. On aivan selvää, että jos me puutumme yhden ryhmän työehtosopimukseen, se mahdollistaa ja sallii myös muiden ryhmien työehtosopimuksiin puuttumisen, mikä onkin ajankohtainen kysymys tällä hetkellä.

Aivan yhtä selvää on myös se, että maatalouspolitiikka Suomessa ei muutu pitkäjänteisemmäksi, jos vuorovuosin todella kehoitetaan ja taas kielletään jonkin tuotteen tuottaminen.

Täytyy ennen kaikkea ihmetellä sitä, että keskusta on niin nopeasti hylännyt hallituksen päästyään viljelijän asian. Se tuntuu kummalliselta. Siksi onkin aivan ymmärrettävää, että tietääkseni niin kokoomuksesta kuin keskustakin on tapahtumassa eroamia. Maanviljelijäväestö on todella kyllästynyt siihen, että puolueet, jotka ovat väittäneet ajavansa viljelijöiden asiaa, eivät sitä käytännössä hallituksessa ollessaan tee. (Ed. Rinne: Kepu pettää aina!)

Toteaisin myös sen, että kaikilla niillä kansanedustajilla, jotka ovat olleet hyväksymässä nykyisin voimassa olevaa maataloustulolakia, en näe olevan sanottavaa oikeutta arvostella tätä lakia.

E n s i m m ä i n e n v a r a p u h e m i e s (koputtaa): Vastauspuheenvuoroon varattu aika on päättynyt!

Ed. S e p p ä n e n (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! En ole MTK:n jäsen enkä tiedä, että minulla olisi äänestäjänä yhtään helsinkiläistä maanviljelijää.

Mitä tulee tähän kysymykseen, niin sillä on hyvin suuri periaatteellinen merkitys, koska kaikki helsinkiläiset äänestäjät joutuvat ostamaan ruokaa tietyllä, Suomessa yleisesti käytetävällä hintatasolla. Hintataso on korkea.

Sitten tulee tämän asian periaatteellinen puoli. Meillä on maataloustulolaki, jonka myös ed. Rajamäki on hyväksynyt, jonka jokainen sosialidemokraattinen kansanedustaja on hyväk-

synyt ja jonka minä olen hyväksynyt. Tältä pohjalta täytyy myös kunnioittaa niitä sitoumuksia, joita on annettu eikä niitä saa ruveta yksipuolisilla taannehtivilla päätöksillä purkamaan. Kannatan myös sitä, että eläkeläisille maksetaan eläkkeiden indeksikorotukset, koska heille on ne luvattu. Kyllä minusta täytyy myös kunnioittaa sitä maataloustulolakea, joka oli voimassa silloin, kun viljan siemenet pantiin maahan. Tältä pohjalta minusta on täysin perusteltua, että me kunnioitamme tehtyjä sitoumuksia. Me teemme sillä tavalla kuin on moraalisesti oikein. Tietysti olisi sosialidemokraattista populismia tässä tilanteessa ilmoittaa olevansa esityksen kannalla ja sillä tavalla hylätä yksi ryhmä, jolle on annettu sitovia lupauksia ja jonka kanssa on neuvoteltu tietyistä taloudellisen toiminnan ehdoista. Mutta ei tässä auta nyt rypistää. Täytyy kunnioittaa niin tässä asiassa kuin muissakin tehtyjä sitoumuksia ja olla sanojensa takana.

Ed. S-L. Anttila (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ed. Rajamäkeä olisin ihan samasta asiasta muistuttanut kuin ed. Ollila jo ehti ennen minua tehdä. Ed. Rajamäki on ollut sopimassa siitä maataloustulolaista, joka edellisellä vaalikaudella tässä salissa hyväksyttiin, ja painanut myös sen puolesta vihreää nappia, kun se aikanaan täällä käsiteltiin.

Ed. Rajamäki, te puheenvuorossanne asettitte vastakkain Karjatalous-Suomen ja Vilja-Suomen. Minusta ei meillä ole mitään syytä asettaa eri tuotantosuuntia vastakkain. Tässä maassa tarvitaan molempia tuotantosuuntia. Järkevää työnjakoa toki täytyy jatkossa saada aikaan ja pyrkiä toimimaan niin, että viljanviljely tapahtuu sellaisilla alueilla, missä sille on parhaat ilmastolliset olosuhteet. Viljanhintajärjestelmällä täytyy hoitaa asia niin, että Karjatalous-Suomi saa edullisemman rehun. Mutta ei tästä millään päästä eteenpäin, jos me aina asetamme toinen toisemme vastakkain. Se on juuri sitä toimintaa, mitä minusta politiikassa ei pitäisi tehdä.

Ed. Astala (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suomi tarvitsee asuttua maaseutua ja omavaraista maataloustuotantoa. Vasemmistoliitto on ainakin sitä mieltä. Siksi en olisi voinut koskaan kuvitellakaan, että aikana, jolloin keskustapuolue on johtava hallituspuolue, ryhdytään toteuttamaan aivan uusin voimin

ns. talonpojan tappolinjaa (Ed. Riihijärvi: Hyvä!) Aivan uskomatonta minun mielestäni.

Olemme saaneet juuri tietoa mm. maatilahalituksen uudesta rakennepoliittisesta ohjelmasta, jonka muutosvaihtoehdon mukaan vuoteen 2000 mennessä on tavoitteena poistaa yli puolet nykyisistä maataloista. Se on talonpojan tappolinjaa, jos mikään.

Samaan lopputulokseen johtaa keskustapuolueen johdon tavoite saattaa Suomi eurokuntoon ja EY:n täysjäseneksi. Myös se romahduttaisi maatalouden ja autioittaisi maaseutua. Mielestäni uskomattomia tavoitteita on meneillään, varsinkin kun keskustapuolue on johtava hallituspuolue tässä maassa.

Ed. Andersson (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vasemmistoliitossa olemme olleet pitkään sitä mieltä, että maatalouden ylituotannon vientitukiaisia on asteittain poistettava, mutta nyt on kysymys kuitenkin siitä, että takautuvasti leikataan maanviljelijöitten tuloja. Meidän maaseutujaostomme on ottanut asiaan kantaa, tutkinut sitä asiaa hyvin tarkkaan ja lausunnossaan sanoo näin: "Maataloustulolaki on viljelijän työehtosopimus. Siksi se on jatkosakin yhtä välttämätöntä pitää voimassa kuin muutkin työehtosopimukset. Ylituotannosta ja siitä aiheutuvasta vientituesta on päästävä asteittain eroon."

Tässä tapauksessa suuri ongelma — ja se, miksi otamme tähän lakiin kielteisen kannan — on takautuva päätös, joka vähentää jopa 50 prosentilla joidenkin maatilojen tuloja.

Ed. P. Leppänen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen useita kertoja tässä salissa peräänkuuluttanut pitkäjänteistä maatalouspolitiikkaa. Nyt näyttää siltä, että tämä sali ei pysty koskaan käymään edes kunnan keskustelua, vaan hyvin herkästi asetetaan eri tahot vastakkain. Meillä ei ole pitkäjänteistä maatalouspolitiikkaa: mitä me suomalaisina haluamme tässä maassa, haluammeko ylituotantoa vai haluammeko tuontiruokaa vai haluammeko olla omavaraisia. Mielestäni tämä maatalouspoliittinen keskustelu tulisi käydä hyvin pikaisesti, koska EY jatkossa tulee sanelemaan meille ehtoja. Meillä tulisi olla edes näissä neuvotteluissa oma tahto siitä, suomalaisten tahto, mitä me haluamme.

Mielestäni periaate, johon monet ryhmätoverini ovat puuttuneet, on ihan aito. Me olemme aina olleet sillä kannalla, että ihmisten toimeen-

tuloturvaan ei pitäisi taannehtivasti puuttua. Se on periaatteellinen kysymys. Se olkoon niin maataloustuottajien osalta kuin eläkeläisten, palkansaajien jne. Tämä on meille periaatekysymys, ja tässä me olemme olleet johdonmukaisia aina.

Ed. Pulliainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on varsin monella suulla todettu se, että maataloustulolaki säädettiin edellisessä eduskunnassa täydellisen yksimielisyyden vallitessa, joten olemme kaikki ryhmitymät, jotka silloin olimme mukana tässä operaatioissa, vastuussa lopputuloksesta. Viideksi vuodeksi me tuon lain säädimme.

Tuohon järjestelmään kuuluvat myös maataloustuloneuvottelut. Tässä tilanteessa hankala ydinasia onkin se, että samalla kun me täällä olemme vastaan takautuvia päätöksiä, jotka ovat epäoikeudenmukaisia ja vääriä sellaisenaan, niin toisaalta maataloustuottajien etujärjestöt, suomen- ja ruotsinkielinen, ovat menneet sopimaan maataloustuloneuvotteluissa tämän laatuista menettelystä saadakseen viljakaupan käyntiin. Minun logiikkani mukaan eduskunta on pantu tapahtuneen tosiasian eteen. Huutoon on pakko vastata, kun tämänkin järjestelmän olemme mukaan ottaneet eli maataloustuloneuvottelut, joiden tulosta pitäisi eduskunnassakin kunnioittaa.

Muutoin olen sitä mieltä, että maahan tarvitaan pitkäjänteistä maatalouspolitiikkaa. Tässä katsannossa vihreän liiton liittokokous teki varsin merkittävän päätöksen viikonvaihteessa. Me päätimme, että rajasuoja maataloudessa on säilytettävä kaikissa oloissa, mikä silloin viitoittaa myös harvinaisen selvästi tietä siihen, mikä on meidän asemamme Euroopan integraatiokehityksessä.

Ed. Rajamäki (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eräät rakastavat täällä maaseudun hengiltä. Nyt todella pitäisi tiedostaa ongelmat ja niiden syyt. Kun viime syksynä sosialidemokraatit, runsas vuosi sitten, varoittivat miljardin kilon rehuviljapommista ja siitä, että se kaatuu syliin ja hukuttaa maaseudun alleen, niin keskusta eli kuin että 18. maaliskuuta aamulla on pilvetön päivä. Tämä on totuus, koska valiokunnassa jopa kieltäydyttiin äänestämällä kirjaamasta meidän varoittavia sanojamme mietintöön. Nekin on helppo tarkistaa.

Jos ei nyt tehdä lakiin ja perusteisiin muutosta, se johtaa jatkuvasti yli 5 000 miljoonan mar-

kan vientitukiin, joista viljelijät saavat nyt kohtuuttoman 1 700 miljoonan markan laskun. Se johtaa myöskin kansantalouden, veronmaksajien ja maanviljelijöiden kannalta kohtuuttomiin, ensi vuonna 1 500 miljoonan markan, tasapainottamisrahoihin ja keskustan rakastamiin bonuksiin, kiintiöihin, kesannointiin ja kieltoihin. Tämä jos mikä tuhoaa maaseudun terveen kehittämisen.

Nimenomaan tuotantoon sidottu tuki tulee olemaan sitä, että isot viljelijät istuvat pienempien housuilla tuleen. Pienemmät kaatuvat, velkaiset kaatuvat. Tässä mielessä maataloustulolakiin on päästävä puuttumaan.

Mitä tulee sosialidemokraattien linjanvetoihin tässä asiassa, niin ed. Ollilaa voi muistuttaa kevään 1989 tunnelmista: 16.5.89 puheista pöytäkirjoissa. Kaikki ne kritiikin siemenet, joita toistamme näin vaalien jälkeen, sanoimme jo silloin. On valitettavaa, että ed. Ollila kokoomuksen hallitusryhmän vetäjänä ei koskaan ollut valmis neuvottelemaan minun ja sosialidemokraattien kanssa maataloustulolain rakenteellisesta korjaamisesta, sen määräaikaaisuudesta tai muusta. Ainoastaan ministerien avulla ja meidän ulosmarssimme avulla maa- ja metsätalousvaliokunnasta maataloustulosopimuksen 1. kohta jäi toteutumatta ja edelleen asiaan liitettiin ponsi. Vasemmistoliitto ei edes moittinut silloista hallituksen esitystä. Ei sille mahda mitään. Se oli edellisen hallituksen virhe, jota me emme voineet täällä korjata. Mutta täytyy sanoa, että vielä paremmaksi on muuttunut kokoomus. Viinanen ja kokoomus ovat kepun ja MTK:n vankina tässä hallituksessa.

Ed. Backman (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Täällä on annettu kuva, että edellinen eduskunta olisi ollut täysin yksimielinen ilman minkään näköistä erimielisyyttä maataloustulolain säätämisestä. Yhdyn siihen, mitä ed. Rajamäki äsken totesi. Olin itse mukana siinä porukassa, joka mm. marssi ulos maatalousvaliokunnasta, kun emme saaneet sen paremmin SMP:tä, vasemmistoliittoa kuin vihreitäkään mukaan kannattamaan niitä näkemyksiä, joita silloin halusimme kirjata maataloustulolakiesitykseen. Nyt kaikki näkemykset, mitä me jo tuolloin esitimme, ovat toteutuneet. Näiltä osin maanviljelijät pistetään aika hankalaan asemaan. He ovat tässä aivan samalla tavalla maksumiehiä kuin veronmaksajat. Eivät sosialidemokraatit tässä missään tapauksessa ole maanviljelijöitä vastaan, vaan heidän puolestaan.

Meidän täytyy saada maataloustulolaki, joka on johdonmukainen, joka ennakkoon huomioi tulevat tapahtumat siltä osin kuin ne tiedetään.

Jos joku nyt täällä väittää, että tuolloin ei kukaan osannut kertoa, mitä tuleman pitää, niin kuten ed. Rajamäki totesi ne asiat ovat löydettyissä sekä valiokunnan että suuren salin käsittelyssä. Näiltä osin olisi toivottavaa, että jo tässä yhteydessä ryhdytään puhumaan asioista niiden oikeilla nimillä eikä vain koko ajan syytetä, että sosialidemokraatit haluavat lopettaa maatalouden. Me haluamme lopettaa kyllä sen ylituotannon, joka maksatetaan niin viljelijöillä kuin veronmaksajillakin.

Ed. P o l v i n e n (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Täällä joku sanoi, että minun puheenvuoroni oli MTK:n puheenvuoro. Minä voin ilmoittaa, että en MTK:n kanssa ole juuri ollut tekemisissä, vaan tämä oli minun itseni laatima puheenvuoro ja halusin kuvata tilanteen semmoisena, kuin se tänä päivänä käytännössä ympärillä on.

Mitä tulee hyväksyttiin maataloustulolakiin, minä luotan siihen, että niiden, jotka ovat olleet sitä tekemässä, sanan täytyy myöskin pitää. Jos me emme pääse näistä vanhoista asioista eroon, samaa keskustelua ja toistemme syyttelyä varmasti käydään täällä vielä koko eduskuntakausi, jos tämä talo yleensä pysyy kasassa. Me emme pääse puhtaille vesille toistemme syyttelyllä, vaan päätöksiä on silloin tehtävä, kun on aika. Mutta vanhat asiat on hoidettava.

Ed. S a a p u n k i (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tuntuu aivan siltä kuin vasemmalla olisivat maatalouden asiantuntijat eikä täällä keskustassa ja oikealla niitä löydykään. (Välihuutoja vasemmalta) Parikymmentä vuotta olen kulkenut talo talolta ja tie tieltä maakuntaa eikä siellä ole vasemmistolaisia juuri näkynyt ja puhumassa maatalouden puolesta ei ole kertaakaan siellä teitä näkynyt. (Välihuutoja vasemmalta) — Jos saisin nyt kuitenkin puhua tämän kaksiminuuttisen.

Ed. Rajamäki otti puheenvuorossaan esille, että keskusta on rehuviljapommin aiheuttanut. Minä en ymmärrä, miten se on aiheuttanut sen, kun teidän hallituksenne jätti tälle hallitukselle 800 miljoonaa kiloa ylimääräistä rehuviljaa varastoon. Ilman tätä emme olisi joutuneet tämänmoiseen maksukierteeseen, mikä viljelijöille on tänä päivänä aiheutunut. Siitä tämä aiheutuu.

Olen aivan samaa mieltä teidän kanssanne siitä, että tämä ei voi jatkua. Me tapamme koko maatalouden ja koko maaseudun tulevaisuudessa, jos emme huomioi nuoria viljelijöitä ja jatkajia tässä maassa. Me katsomme vain tähän päivään. Se on lopetettava, ja meidän on paneuduttava kokonaan juuria myöten näihin asioihin. Siihen keskusteluun olen kyllä aivan varmasti valmis.

Ed. J ä r v i l a h t i (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ed. Rajamäki esitti hämmästyttäviä kommentteja puheenvuorossaan. Hän totesi, että keskusta rakastaa mm. markkinointimaksuja. Tämän tyyppinen puheen käyttö tässä salissa minusta on ala-arvoista ja totuuden vastaista. Tämä hyvä Esko Ahon hallitushan hallitusohjelmassaan esitti, että maatalouden ylituotannosta vähitellen luovutaan, ja näin on tarkoitus tehdä. Tässä on kysymys ed. Saapungin äsken mainitsemasta viljapommista, lähes miljardi kiloa. Se pitää saada pois alta. Sen jälkeen me lähdemme tekemään hyvää maatalouspolitiikkaa, joka takaa myöskin maanviljelijäväestön tulotason. Tätä me teemme, ed. Rajamäki, tässä salissa varmasti jatkossa.

Ed. P u l l i a i n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Rajamäki innostuksissaan totesi äsken, että hänen neuvottelemansa maataloustulolaki vaatii uudistamista. Se varmasti vaatii uudistamista. Kysymys on nyt vain siitä, mikä on se suunta ja tapa siirtyä pitkäjänteiseen, sisäisesti säätelevään maataloustuloon eli maatalouden tuloksen muodostamiseen. Siinä meillä on useampia vaihtoehtoja.

Yksi sellainen on ed. Kalliomäen nimellä kulkeva maataloustulolakiehdotus lakialoitteen muodossa. Jos sitä analysoi, se kyllä merkitsee sitä, että Suomessa otetaan euroopanennätys maatalouden alajamisessa, se loppuu: kaputt koko homma.

Sille on vaihtoehtoisia ratkaisuja. Niistä eräs menettely on sellainen, että siirrytään panosverojärjestelmään. Se raha, joka näin peritään, pysyy maatalouden sisällä itsellään ja estää myös maan hinnan ja tuotantopanosten kapitalisoitumisen, mikä estää maan hintaa muodostamasta niin suureksi, että maakauppoja ei pystytäkään tekemään.

Tässä on suuresta periaatevalinnasta kysymys. Vihreät ovat tässä linjansa valinneet ja myös demarit ovat linjansa valinneet. Ne vain poikkeavat radikaalisti toisistaan.

Ed. Ollila (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Maatalouden toimeentulo muodostuu ensinnäkin maatalouden hinnoista, toiseen vientituesta, suorasta tulotuesta ja edelleen jossain määrin myös tasapainottamisrahoista. Sosialidemokraattien maatalouspolitiikka tuntuu lähtevän siitä, että hinnat leikataan rajusti, tasapainottamisrahat poistetaan, vientituki poistetaan. Jos pelkästään suoralla tulotuella aiotaan sen jälkeen maatalouden toimeentulo turvata, niin ei tule, ed. Rajamäki, mitään. Te ette tule rahoja omalta osaltanne ainakaan ikinä kannattamaan. Siitä ei järkevää maatalouspoliittista linjaa synny.

Kuten sanoin ja kuten täällä on todettu, te, ed. Rajamäki, ja teidän puolueenne eduskuntaryhmä äänestitte tässä salissa maataloustulolain puolesta. Se on totuus, joka näkyy eduskunnan pöytäkirjoista, ja sitä teidän on aivan turha kiistää.

Ed. Laakkonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Maatalouspolitiikka on yli 20 vuoden ajan ollut kovin poukkoilevaa ja lyhytjänteistä sekä aiheuttanut maanviljelijöille hyvin paljon ongelmia. Viljelijät eivät ole tienneet keväällä, mitä he kylväisivät. Heille ei ole tiedotettu kunkin tuotteen varastointitilannetta eikä mahdollisia markkinointimaksuja, mitä he joutuvat myöhemmin maksamaan.

Hallituksen toimenpiteet ovat olleet aika kohtuuttomia maanviljelijöitä kohtaan. Muut väestöryhmät eivät ole joutuneet kantamaan maamme talouden ahdinkoa niin suurelta osin kuin maanviljelijät.

Ongelmia on aiheuttanut etenkin se, että kahden viime vuotena on ollut erittäin hyvä sato. Edellinen hallitus ei ole hoitanut viljelijäämien vientiä niin kuin olisi pitänyt hoitaa, ja sen takia täällä nyt sitten on niin suuret viljavuoret kerralla hoidettavana.

Tässä yhteydessä olisi hyvä myös muistaa, että itärajan takana on paljon nälkäänäkeviä. Valiokunnassa niin kuin koko eduskunnassa tulisi harkita, millä tavalla Suomen ylijäämäviljaa voitaisiin käyttää itänaapurien nälkäänäkevien hyväksi esimerkiksi humanitaarisena apuna.

Tästä lakiesityksestä puheen ollen vielä valiokunta on hiukan korjannut lakiesitystä poistamalla 1 §:n, jossa oli 2 prosentin enimmäismääräsäännös.

Ed. Björkenheim (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vastaukseksi ed. Rajamäelle haluaisin myös huomauttaa, että sosialidemokraattisen ryhmän maatalouslakiesityksen mukaan vientituki oli tarkoitus poistaa viljan osalta jo ensi vuonna ihan sataprosenttisesti ja muiden maataloustuotteiden kohdalta vuoteen 95 mennessä kokonaan. En tiedä, millä lailla sitten sosialidemokraattinen ryhmä on ajatellut maatalouden henkiin jäämistä hoitaa, ilmeisesti suoralla tulotuella, mutta senhän me tiedämme, että se on kuitenkin yhteiskunnalle pitkällä tähtäimellä paljon kalliimpi ratkaisu.

Mitä tulee lakiesitykseen, joka nyt meillä on käsiteltävänä, täytyy muistaa, että tämä on aivan kertakaikkinen poikkeus. Sen synnystähän on puhuttu niin paljon, että en toista näitä kahden vuoden viljavuoria sen enempää. Mutta sehän on aivan selvää, että jatkossa näin ei voida menetellä. Lakiesityksestä on kuitenkin MTK:n ja hallituksen välillä sovittu, tässä on MTK:n johdon nimet paperin alla. Tämä on hätäratkaisu, että päästään kauheasta tilanteesta yli.

Nyhdän kuitenkin täytyy muistaa, että tänäkin päivänä tulemme käsittelemään toista lisätalousarviota, jossa viljan ym. vientiin lisätään lähes miljardi. Tappiota on yritetty jakaa sekä viljelijäväestön että valtion välillä. Pahoittelimme, että näin suuret vaikeudet on kaadettu tämän hallituksen selvitettäväksi, mutta minä luulen, että suurin osa viljelijäväestöstä on hyvin tietoinen siitä, miksi me nyt olemme tässä jamassa.

Ed. Rajamäki (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä ilman muuta oikein tuotiin esille tuotantokustannukset. Ne ovat hyvin olennaisia koko tilanteessa. Mutta ed. Pulliaisen panosverot ym., rajut lannoite- ja rehuveron nostoesitykset, mitä heidän lakialoitteessaan on, nostavat vain maatalouden tuotantokustannuksia, mikä ei ainakaan paranna maatalousyrittäjien tilannetta. Päinvastoin se säteilee monella tavalla myös epäoikeudenmukaisesti tuotantosuuntien mukaan.

Ed. Ollila palasi aiempaan äänestystilanteeseen. Kiistaton totuus on se, että eduskuntaryhmät pysyivät hallituksen esityksen takana, kun sosialidemokraatit, myös kiistaton totuus, tekivät kohtuudella niin yksilötasolla kuin ryhmänä kaikkensa muuttaakseen sitä ja emme onnistuneet. Kiistaton totuus näin jälkikäteen on tietysti myös se, että sosialidemokraattien olisi pitänyt

myös yhtä lailla kuin kokoomuksen tehdä maataloustulolain hyväksymisestä hallituskysymys ja kaataa vaikka hallitus siihen, ettemme olisi tällaisessa tilanteessa, keskustan ja MTK:n aikaansaaman lain jälkiselvittelytilanteessa.

Haluan muistuttaa, että 1989 keväällä keskustan teki ed. Juhantalon nimissä rinnakkaislakialoitteen, joka olisi tullut maksamaan tänä päivänä niin viljelijöille kuin kansantaloudelle ja veronmaksajille miljardi markkaa vielä enemmän siitä, mitä nykyinen laki maksaa. Se oli keskustan vaihtoehto 1989 keväällä.

Puhetta on ryhtynyt johtamaan toinen varapuhemies Pesälä.

Ed. L a i t i n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä salissa kun käydään maatalouspoliittista keskustelua, voi tulla vakuuttuneeksi siitä, että keskustelu on pitkää ja joskus menee vähän sivuraiteillekin. Tällä kertaa keskustelun tekee mielenkiintoiseksi se, että sosialidemokraatit ovat nyt tukemassa hallituksen, Esko Ahon hyväksi kehitetyn hallituksen, esitystä. Siitä huolimatta näyttää siltä, että käydään keskustan ja sosialidemokraattien ja kokoomuksen välillä keskustelua siihen tahtiin, että oltaisiin eri linjoilla maatalouspoliittisista kysymyksistä.

Yhden asian, herra puhemies, haluaisin tähän keskusteluun vielä mukaan tuoda, joka ei ole ollut esillä, kun on maatalouden tukiaisista puhuttu. Nimittäin kun me tuemme maataloutta ja kun pyritään siihen, että meidän maatalous- ja elintarviketuotantomme olisivat omavaraisia, meidän pitäisi myös pyrkiä siihen, että maatalous käyttäisi kotimaisia koneita ja laitteita tuottaessaan elintarvikkeita suomalaisille kuluttajille. Minusta on hivenen väärin, että meidän veromarkoillamme tuetaan ulkomaista teollisuutta ja konetuotantoa. Jos maatalous vaatii omavaraisuutta, ehkä kuluttajat ja erityisesti suomalaiset traktorien ja maatalouskoneiden ja -laitteiden valmistajat voisivat myös vaatia, että maataloustuottajat käyttäisivät kotimaisia koneita ja laitteita.

Ed. L a a k s o (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Jos yhtäkkiä olisi tullut tähän saliin ja kuunnellut keskustelua, olisi saanut sen käsityksen, että SDP olisi ollut käsittelyssä olevan lakiesityksen osalta toisella kannalla kuin halli-

tus: keskusta, kokoomus, kristilliset ja RKP. Mutta tähän on täysin väärä käsitys. SDP ja hallituspuolueet ovat tämän nimenomaisen lakiesityksen hyväksymisen kannalla, kaikki samalla puolella.

Minua jäi vähän kismittämään se väite, että vasemmistoliiton puheenvuoro olisi syntynyt MTK:n kynästä, kun vielä MTK:kin on samalla puolella kuin hallitus ja SDP tämän nimenomaisen lakiesityksen käsittelyssä. MTK on sitä mieltä, että lakiesitys on hyväksyttävä, päinvastoin kuin viljelijäväestö, joka arvostelee lakiesitystä samalla tavalla kuin vasemmistoliitto, ja vasemmistoliitto esittää tämän lakiesityksen hylkäämistä.

Tuntuukin siltä, että jälleen kerran SDP:n ja keskustan välille yritetään rakentaa keinotekoisia, vaalien lähestymisen kannalta otollista tilannetta, jolla piiskataan äänestäjiä vaaliurnille. Näinhän on tehty aina, vaikka samanaikaisesti keskusta ja SDP ovat kuitenkin maatalouspolitiikan keskeisistä peruslinjoista olleet samaa mieltä ja yhtä aikaa samassa hallituksessa harjoittamassa samanlaista maatalouspolitiikkaa. En oikein ymmärrä, millä tavalla tällainen maatalouspolitiikan arvostelu SDP:n taholta voi olla uskottavaa, jos samanaikaisesti hyväksytään hallituksen lakiesitys.

Ed. R i n n e (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Menossa ennen kokematon sumutus asian ympärillä. Nimittäin totuushan on se, että kepu ja MTK ovat sopineet heikennykset ja sitä kepu ajaa läpi kuin käärmettä pyssyyn. SDP:llä on torpparitausta. Me joskus vapautimme torpparit. Tämä on muuten ainut puolue, jolla on se tausta, ja me pyrimme toimenpiteillä siihen, ettei uutta torpparivapautusta eurobisneksessä tarvittaisi. Mutta me olemme siihen valmiita. Me haluamme puolustaa talonpoikaa, siis sitä, joka saa toimeentulonsa maataloudesta. Me emme hyväksy porukkaa, joka keinottelee maatalouden ympärillä. Keinottelijoista ongelmat johtuvat eivätkä talonpojasta, eli me olemme raatajan puolella mutta emme riistäjien puolella.

Ed. R i m m i (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pyysin puheenvuoron ed. Laakkosen puheenvuoron johdosta, kun hän sanoi, että voitaisiin ruveta viemään ruokaa itänaapuriin vaikkapa humanitaarisena apuna. Minä sen sijaan pidän paljon parempana vaihtoehtona sitä,

että laitettaisiin pyörät pyörimään elintarviketeollisuudessa, jossa esimerkiksi teurastamoissa ja lihanjalostamoissa tehdään kolmipäiväistä työviikkoa ja niin tehdään esimerkiksi monissa meijereissä.

Neuvostoliittoon meillä olisi varmasti vientiä vaikka kuinka paljon. Se varmasti nielisi kaiken sen elintarviketeollisuuden tuoton, joka tässä maassa pystyttäisiin tekemään. Minulle on kerrottu, että maatalousministeri Pura on hiljattain käynyt Karjalassa neuvotteluja elintarviketiivistä. Siellä olisi tietojeni mukaan jopa sovittu huomattavista vilja-, liha- ja maitotoimituksista ja siitä, että nämä toimitukset olisi maksettu puulla, nimenomaan koivulla, josta suomalaisella puunjalostusteollisuudella on puutetta. Sitten tämä asia on kariutunut johonkin, ja totean, että asia on tarkistamaton. Tässä olisi yksi erinomainen kanava, ja todella toivoisin, kun meillä on kauppa- ja teollisuusministeri Juhantalo keskustalainen ja meillä on maatalousministeri keskustalainen, että enemmän ponnisteltaisiin sen suhteen, että ylimääräisiä elintarvikkeita, josta on varastoissa, ryhdyttäisiin jalostamaan ja vieämään naapurisiin.

Ed. Pulliainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pyysin vastauspuheenvuoroni ed. Rajamäen puheenvuoron johdosta. Hän ei ole nyt kuuntelemassa, mitä sanon, mutta totean vain sen, että meillä on yhteistä se, että pyrimme ylituotannosta pääsemään eroon. Hänen mallissaan samalla ajetaan paitsi ylituotanto pois myös maatalous kokonaan pois maailmankartalta Suomen osalta.

Meidän mallissamme raja pysähtyy omavaraisuustasolle huomioon ottaen kausi- ja satoisuusvaihtelut. Meidän järjestelmässämme toki peritään panosveroja mutta tuotto käytetään maatalouden rahaston kautta maatalouden hyväksi. Heidän järjestelmässään ei mitään tällaista ole. Tämä ero taas johtaa siihen, että meidän järjestelmässämme pääomakustannukset ovat huomattavasti pienemmät kuin heidän järjestelmässään, joka kuitenkin viime kädessä johtaa koko maatalouden loppumiseen niin, että siinä vaiheessa olemme ääripisteissä, jatkumon eri päissä.

Ed. Röntynen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Pyysin vastauspuheenvuoroni myös ed. Rajamäen äskeisen puheenvuoron joh-

dosta, mutta hän ei ole nyt paikalla. Kun hän moittii voimassa olevaa maatalouslakia, ei tilanne ole maatalouslain syytä. Minusta maatalouslaki on hyvä ja toimiva mutta kysymys on vain siitä, ettei budjetissa ole rahaa. Kuten ed. Loukoski, edellisen hallituksen valtiovarainministeri, viime viikolla sanoi, tämän vuoden budjetti on rakennettu liian isolle kasvulle, liian hyvälle toiveille, liian isoille toiveille siitä, että kehitys jatkuisi yhtä suotuisasti kuin se on jatkunut tähänkin asti. Nyt meidän on löydettävä jostakin rahat markkinointiin.

Niin valitettavaa kuin se onkin, myös MTK on hyväksynyt nykyisen lakiesityksen, joka täällä on. Se on pulma, koska silloin, kun me puhumme näistä asioista, meille aina tullaan etenkin demareitten taholta sanomaan, että MTK on jo hyväksynyt esityksen. Kun puhutaan suomalaisesta maataloudesta ja suomalaisen talonpojan toimeentulosta, se saa aina SDP:läiset syttymään niin kummasti. En ymmärrä oikein, mikä heitä siinä riivaakaan.

Ed. Viljanen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Rajamäki ryhtyi todistamaan ja puhumaan korppia valkoiseksi, ja siihen on yhtynyt oppositioedustajia aikamoinen määrä muitakin.

SDP:n maatalouspoliittinen ohjelmahan on todellinen maatalouden alasajo, jonka vaikutukset, vastoin mitä he sanovat, kohdistuvat nimenomaan maakunnassa työtään tekevään viljelijään. On turha väittää, että he vastustavat vain harjoitettua maatalouspolitiikkaa ja ettei heillä ole tarkoitus millään tavalla puuttua viljelijäväestön toimeentuloon. Kuinka nämä asiat ovat sovittavissa yhteen? Ei mitenkään.

Myös SDP:n EY-kannanotto on erittäin ankara suomalaisella maaseudulle ja viljelijäväestölle. He ovat maksamassa Etelä- ja Keski-Euroopan viljelijöille sellaista maksua, jota he eivät ole suomalaisille viljelijöille valmiit maksamaan. Tämä on myös käsittämätön periaate. Meidän täytyy kannattaa suomalaista työtä, ja myös tässä mielessä suomalaista viljelijää on kannustettava.

Voimassa oleva maataloustulolaki pyrkii korvaamaan ne kustannukset ja kustannusten lisäykset, joita viljelijälle tuotannon aikaansaamisesta aiheutuu. Tässä mielessä laki on hyvä. Suomessa vain kustannukset ovat niin korkeat, että tuotantokustannusten lisäysten johdosta tulee myös tavoitehintoihin korotuksia ja siitä ei

mihinkään pääse. Ei kalliissa maassa voi olla halpaa ruokaa.

Ed. Pykäläinen merkitään läsnä olevaksi.

Ed. Seppänen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Saapunki valitti sitä, että me olemme maanviljelijöiden puolella. Täytyyhän jonkun olla suomalaisen maaseudun ja maanviljelijän puolella, kun keskustasta ei enää siihen tarkoitukseen ole.

Mitä tulee itse asiaan, me olemme sosialisoineet tässä maassa yhden pankin ja yhden teollisuusyrityksen: SKOPin ja Tampellan. Käytimme siihen rahoja toistakymmentä miljardia markkaa, ja se ei tunnu missään. Ei olla köyhiä eikä kipeitä, kun maksetaan kasinotalousseikkailuja pankinjohtajille ja teollisuusjohtajille, jotka ajoivat tämän maan siihen lamaan, että meillä on tulot loppu ja tulossa viime vuosikymmenen laskut maskuun.

Näissä olosuhteissa tuntuu kummalliselta, että meillä ei ole varaa pitää niitä sitoumuksia, joita olemme antaneet eläkeläisille toisaalta ja toisaalta myös maataloustulolain mukaan maanviljelijöille. Lupaukset täytyy pitää. Me olemme tilanteessa, jossa monet nuoret maanviljelijät ovat ylivelkaantuneet siinä kuin Tampella tai siinä kuin SKOPkin, mutta me pelastamme Tampellan ja SKOPin mutta emme niitä ihmisiä ole valmiita auttamaan, jotka ovat myös tuhoon tuomittuja saman kasinotalousaikakauden seurauksena, joka on johtanut mm. maan hinnan taivaisiin.

Herra puhemies! Minun puolestani voidaan sosialisoida maatalous, mutta siitäkin meillä on eräissä maissa huonoja kokemuksia.

Mitä tulee tilanteeseen yleisesti, me olemme sitä mieltä, että ylituotanto on sellainen, mikä täytyy lopettaa, ja me olemme sitä mieltä, että rehuviljan hinta on korkea. Mutta suunnitelmallisesti täytyy näihin asioihin puuttua eikä niin, että me tapamme viljelijöitä, jotta meidän taloutemme säilyisi terveenä ja elinvoimaisena.

Ed. S-L. Anttila (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Rimmi puuttui Karjalan ruoka-aputilanteeseen. Jo tällä hetkellä 20 miljoonaa markkaa kerätään lannoiteverolla sellaista rahaa, jolla rahoitetaan nimenomaan Karjalaan meneviä elintarvikeprojekteja. Kysynkin vain, ed. Rimmi, mikä muu ammattiliitto suorit-

taa tämän tyyppistä toimintaa, nimittäin 10:tä miljoonaa tästä 20 miljoonasta ei lueta edes tuottajien kuluksi maataloustulolaskelmassa.

Keskustelussa on unohdettu se, että maataloustulolakesityksen, jota nyt ollaan käsittelemässä, 1 §:hän on eduskuntakäsittelyssä poistettu, ja se on nimenomaan se pykälä lakiesityksessä, jota MTK ei ole omalta osaltaan hyväksynyt. Se pykälä pitää sisällään sen, että tavoitehintojen alitus huomioidaan jatkossakin 1 prosentin osalta eikä muuteta 2 prosentiksi, niin kuin hallitus alkuperäisessä esityksessä esitti. Nyt ollaan etenemässä maataloustulolain kohdalla juuri siten kuin MTK on hallituksen kanssa sopinut.

Itse luotan siihen, että kun ensi vuoden budjettia koskevat neuvottelut aloitetaan koskien eläkeläisiä ja viljelijöitä, varmasti siinä tilanteessa tehdään myös ne korjaukset, jotka ovat viljelijäväestölle oikeutettuja. Ei viljelijäväestö voi olla ryhmä, joka joutuu tinkimään huomattavasti enemmän kuin muut, jos muiden tupo rakennetaan nollalinjalle, vain siitä syystä, että osa heidän tuloistaan tulee valtion budjetin kautta. Minä luotan asiassa pääministerin sanaan.

Ed. Mölsä (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Rinne totesi, että on käynnissä suuri sumutus salissa. On hyvä yhtyä hänen puheenvuoroonsa siinä mielessä, että kun sosiaalidemokraatit ilmoittavat, että he ovat maatalouden suurimpia ystäviä salissa, kuitenkin he ilmoittavat, että hinnat alas ja vientituki alas. En tiedä, kuinka tällaiset ajatukset ovat yhdistettävissä. Miten huolehditaan viljelijäväestön tuloista?

Ed. Laitisen kanssa olen myös yhtä mieltä siitä, kun hän sanoi, että viljelijäväestön pitäisi käyttää suomalaisia koneita. Näin varmasti on, mutta valitettavasti vain suomalaiset koneet tuntuvat olevan kalliimpia kuin EY:n käyttämät koneet. Samanaikaisesti kuitenkin valitatte, että suomalaiset elintarvikkeet ovat kalliita. Ne ovat juuri sen takia kalliita, että meidän kustannussumme on kallis. Uskon, että suomalainen talonpoika käyttää suomalaisia koneita, jos ne ovat kilpailukykyisiä EY-koneisiin nähden. Tätä me odotamme: tasapuolisuutta eri tahoilta.

Ed. Korkeoja (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Jatkan konekysymyksestä. Toisiasiaan on, että leikkuupuimureista yli puolet on kotimaisia, traktoreista kolmannes ja muista työkoneista kotimaisten osuus on 70–80 prosenttia, taitaa olla vähän sitäkin korkeampi,

joten tosiasiaa suomalainen maalous käyttää pääsääntöisesti kotimaisia koneita.

Ed. Rinne totesi, että SDP on raatajan puolella, ei riistäjän puolella. Kun halutaan avata ovet kansainvälisille elintarvikejättiläisille, monopoleille, tunkeutua Suomen markkinoille, minä olen sitä mieltä, että silloin SDP on riistäjän puolella eikä raatajan puolella.

Mitä tulee käsiteltävään asiaan, olen sitä mieltä, että sellainen maatalouspolitiikka, jossa jälkikäteen pelisäännöt ilmoitetaan, ei ole oikein eikä kohtuullista viljelijöitten näkökulmasta eikä missään tapauksessa hyväksyttävää. Meidän pitää aikaansaada sellainen järjestelmä, joka ottaa huomioon sadon vaihtelut, niin kuin tapahtuu esimerkiksi sokerilain mukaisessa sokerijuurikaan tuotannossa, jossa etukäteen on selvitetty pelisäännöt, miten toimitaan, jos sato muuttuu eri tasoille, niin kuin Suomessa hyvin usein käy. Ensi kevättä ajatellen on aivan välttämätöntä, että aikaansaadaan järjestelmä, jossa etukäteen viljelijät voivat tietää, millä pelisäännöillä kylville lähdetään.

Ed. Niinistö (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vastauspuheenvuoroni on ed. Rajamäen siihen puheenvuoroon, jossa hän tunnusti ed. Ollilan olleen oikeassa kahden edustajan välisessä väittelyssä. Mutta kiinnitin erityisesti huomiota ed. Rajamäen sellaiseen argumentointiin, että he itse asiassa viime hallituksessa olisivat tehneet toisin mutta kokoomuksen tahdosta alistuivat tekemään näin ja näin. Se vastaa aika lailla tarkkaan sitä, mitä tänään aikaisemmin ed. Backman verotuksen kohdalta myös kertoi.

Minä en huomannut viime eduskuntakauden ja viime hallituksen aikana, että me olisimme niin selvästi johtaneet hallitusyhteistyötä, että sosialidemokraatit olivat niin sanotusti jatkuvasti talutusnuorassa. Mutta toteaisin vain, kun olen kuullut ed. Rajamäen maatalouspoliittisia kannanottoja täällä, yhtyen ed. Viljasen näkemykseen, että taitaa olla aika tuhoisa maataloustuottajien kannalta se sosialidemokraattien maatalouspolitiikka. Siinä mielessä oli ilmeisesti maataloustuottajille aikamoinen onni, että sosialidemokraatit pysyivätkin siinä kokoomuksen lie'assa viime hallituskauden ajan.

Ed. Aittoniemi: Herra puhemies! Kun on kuunnellut tätä poliittisen moraalin kannalta korkeatasoista keskustelua, on tuntunut siltä, että kaikki täällä ovat maanviljelijän puolella.

Mutta kun katselen edessäni maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintöä, jota nyt käsitellään keskustelun polveilusta huolimatta, täällä on yksi ainoa vastalause, ja se on SMP:n eduskuntaryhmää maa- ja metsätalousvaliokunnassa edustavan Heikki Riihijärven tekemä, ainoa vastalause. Tämä osoittaa sen, ketkä tässä salissa ovat niitä ainoita, jotka seisovat tänä päivänä talonpojan takana. Ne ovat SMP:n eduskuntaryhmän seitsemän kansanedustajaa. Kaikki muut ovat hylänneet maamiehen, talonpojan.

Vasemmisto tietää, että täällä on maatalousväestön edustajia paljon parvekkeilla, ja yrittää esittää omia näkemyksiään. Ed. Pulliainen ratkaisu maanviljelystuotantoon on se, että kylvetään pellot energiapajulle ja siitä aletaan saada maatalouteen todellista iskuvoimaa. Vihreät sanovat tänään tätä, huomenna tuota. Jos toimitaisiin, niin kuin vihreät sanovat, ennen pitkää maa olisi perikadossa.

Herra puhemies! (Ed. Pulliainen: Soittakaa välillä huuliharppua!) — Huuliharppu ei ole mukana, ed. Pulliainen. Jos olisi ja puhemies sallisi, voisin heläyttää Väliaikaista tai jotain sellaista. (Ed. Vähäkangas: Kytösavun aukeilla mailla on kansa!) — Käsiteltävänä olevassa kysymyksessä, jos asia pelkistetään, puhutaan ensinnäkin epäoikeudenmukaisuudesta, joka on maanviljelijäväestöön kohdistettu luopumalla niistä sopimuksista, jotka koskevat jo tuotettua satoa. Toisekseen eduskunnassa on sarja hallituksen esityksiä, joissa puututaan tulevaisuuden viljasadon ja maataloustuotteiden hintaan niin voimakkaalla kädellä, että maatalousväestön tulokehitys ei sitä kestä.

Tässä laissa, jota käsitellään, on kysymys siitä, että se on perustuslain vastainen. Eihän missään tapauksessa pidä hyväksyä sellaisia lakeja, jotka ovat vastoin eduskunnassa säädettyjä säännöksiä, maataloustulolakia, josta tietoisena maanviljelijä on laittanut jyvän nurmen alle kasvamaan tykötarpeineen ja odottaa, että lait pitävät paikkansa. (Ed. Rinne: Ei jyviä nurmen alle panna!) Tästähän on kysymys tällä kertaa tämän lain osalta. Joudumme vielä käsittelemään niitä asioita, jotka koskettelevat tulevaisuutta eli maataloustulon leikkaamista ja alasajoa niin voimakkaasti, että velkaantuneet nuoret maanviljelijät eivät kestä sitä, vaan tekevät konkurssin toisensa jälkeen. Tässä on ongelma yhteiskunnassa ja meillä eduskunnassa.

Herra puhemies! SMP:n eduskuntaryhmä on voimakkaasti ajanut sitä linjaa, että maatalouden ylituotannosta tulee päästä. Näkemyksem-

me on se, että siihen pitää pyrkiä ensi kädessä maanviljelijäväestön ja maatalouden rakenteita muuttamalla. Suomessa on tällä hetkellä 6 000 tilaa, jopa enemmänkin, joita viljelevät henkilöt saavat pääasiallisen tai kokonaistulonsa muualta kuin viljelyksestä. Nämä ovat ns. harrastusviljelijöitä. Vaikka se ei kokonaisuudessaan ratkaisekaan asiaa, näiden poistaminen tuotannosta on eräs peruslähdekohta. Yhteiskunnassa pitää selvittää, ketkä ovat maanviljelijöitä ja ketkä saavat siitä elintulonsa ja elintasonsa.

Jos me tuemme sellaisia viljelijöitä, jotka saavat muualta tulonsa, mutta harrastelevat viljelytoiminnalla, yhteiskunta ja samalla muut maanviljelijät maksavat tällaisten henkilöiden, harrastusviljelijöiden, harrastustoimintaa jopa lähes 2 markalla viljakilolta. Se ei missään tapauksessa aja kenenkään asiaa. Näistä on lähdettävä ensin, selvitettävä yhteiskunnassa, kuka on maanviljelijä, ja sen jälkeen, paljonko hän tarvitsee tukea, jotta pystyy takaamaan itselleen maanviljelystä kohtuullisen elintason. Ilman tukea suomalainen maanviljely ei menesty, koska ilmastolliset ym. olosuhteet vaikuttavat sen, että me emme pysty kilpailemaan kansainvälisen tuotannon kanssa. Meidän on lähdettävä siitä, että oikealla tavalla pyritään vähentämään ylituotantoa, ja siinä on lähdettävä ensin rakenteiden korjauksiin. Tämä siitä, miten tulevaisuudessa pitää tehdä.

Mutta palaan vielä siihen, että olemme täällä nyt säätämässä sellaista lakia, jolla puututaan maanviljelijöiden jo lailla vahvistettuun tulotasoon. Vaikka laista onkin valiokuntakäsittelyssä 1 § poistettu, laki käsitykseni mukaan merkitsee sitä, että joka tapauksessa maanviljelijät joutuvat maksamaan yli 500 miljoonaa markkaa sellaisia menoja, joita heille ei maataloustulolain ja ennakkoon sovitun mukaisesti ollut asetettu. Tämä on ehdottomasti väärin. Se on väärin ja jopa vastoin perustuslakia.

On sitten toinen asia, miten tämä asia on tulevaisuudessa. Vuoden 1992 viljelyhinnoissa maanviljelijä ajetaan liian nopeasti alas siten, että erityisesti nuoret, velkaantuneet maanviljelijät eivät pysty vastaamaan sitoumuksistaan, vaan joutuvat mieron tielle, konkurssiin.

Suomen keskusta, entinen maalaisliitto, joka on ehtimiseen muuttanut nimeään ja varmasti muuttaa pian uudelleen, maanviljelijäväestö on aikanaan luonut teidät Alkion oppien mukaisesti. Maanviljelijäväestö on näinä aikoina Ahon hallituksen tehdessä tihutöitä kääntynyt toistuvasti teidän puoleenne avunpyynnöin, tietyllä tavalla etsinyt sen puolueen kättä, jonka he ovat

luoneet ja jonka he toivovat ajavan heidän asioitaan. (Ed. S-L. Anttila: Siihen tartutaan, ed. Aittoniemi!) — Niin tartutaan, mutta milloin, ed. S-L. Anttila? (Ed. S-L. Anttila: Lähipäivinä!) — Suomen keskusta on hylännyt maanviljelijäväestön tavalla, joka on Suomessa ennenkuulumaton, samalla tavalla maanviljelijöiden oma etujärjestö MTK, Maataloustuottajain Keskusliitto. (Ed. Saapunki: Populistista!)

Millä tavalla te kuvittelisitte, hallituspuolue keskusta, menevänne Etelärantaan tai Hakanie-mentorin laidalle ja sanelevanne siellä, että joitakin palkkoja lasketaan esimerkiksi 5 prosenttia. Me lyömme täällä yksinkertaisella enemmistöllä lain ja se on sillä siisti. Menkääpä kokeilemaan, tai te kokeilitte sitä, ja se epäonnistui.

Mutta maanviljelijän kohdalta on aivan sama asia. Nyt täällä on yksinkertaisella enemmistöllä vastoin esimerkiksi perustuslain mukaista säätämistäjärjestystä otetaan maanviljelijöitä ensinnäkin vuotta 1992 koskien pois tulotasosta ja vähennetään tulotasoa myös lisäämällä erilaisia maksuja mm. lannoiteverojen kautta. Eikö tämä ole epäsuhdassa? Te ette pysty määrittämään tuporatkaisua, mutta maanviljelijöiden osalta yksinkertaisella enemmistöllä tässä salissa määrätään, että näin tulee käymään.

Kuka sitten vastustaa tätä lakia, joka täällä on esitetty, ja tulevaisuudessa aivan lähipäivinä ja lähiviikkoina niitä lakeja, jotka liian nopeasti ajavat suomalaisen yhteiskunnan maanviljelysväestöä ja heidän ammattiaan alas, se nähdään. Minä uskon, että ne, jotka ovat kuunnelleet tätä keskustelua, hämmästyisivät nähdessään nuo vihreät ja punaiset napit sitten, kun painellaan nappeja. Siellä ei monta eduskuntaryhmää ole maanviljelijän puolella, mutta vastaan kylläkin valtaosa, merkittävä valtaosa.

Me olemme siis SMP:n eduskuntaryhmässä sitä mieltä, että maatalouden rakenteisiin pitää puuttua, maatalouden ylituotanto pitää saada aisoihin, muttei sillä tavalla, että se loukkaa erään väestöosanan perustuslaillisia oikeuksia. Siitä on tällä kertaa kysymys.

Ed. R i n n e (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Minä puuttuisin yhteen edustajatoveri Aittoniemi väitti, en esille nostamaan kohtaan, ja se on nimenomaan keinottelijat, siis ne ihmiset, jotka saavat muualta ruhtinaallisia tuloja, mutta harrastavat maanviljelystä niin kuin maan henkeä ylläpitääkseen. Ei kysymys varmaan ole siitä, vaan tietenkin ahneudesta.

Meillä sosialidemokraateilla on se vaikeus,

että aina kun me puutumme jonkun tällaisen ihmisen keinotteluun, joka loppujen lopuksi kaatuu viljelijöitten ja veronmaksajien niskaan, niin meidät leimataan koko maaseudun vihollisiksi. Siis näihin keinotteluihin puuttuminen sosialidemokraattien taholta, sen konkretisoiminen, aina johtaa keskustelussa siihen hyödyttömään ja hedelmättömään loppupäätelmään lähinnä keskustan taholta, että sanotaan, että sosialidemokraatit ovat koko maaseudun vihollisia.

Meillä ei ole muuta kuin yksi ainut keskeinen kysymys ja se on se, että Suomen kaltaisessa maassa, jossa ilmasto-olosuhteet ovat tällaiset kuin ovat, joille me emme yhtään mitään varmasti mahda, ylituotanto on vahingollinen asia. Se lopulta kääntyy viljelijöitten itsensä niskaan. Kun tämän tuo esille ja toimenpiteitä vaatii siihen suuntaan, niin sosialidemokraatit leimataan koko maaseudun vihollisiksi lähinnä keskustan taholta. Eli kaikki konkreettinen keskustelu maanviljelyksestä, viljelyksestä Suomessa, on aivan hedelmätöntä näistä syistä, ja niin näyttää olevan tänä päivänä.

Ed. K a a r i l a h t i (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Aittoniemi väitti, että SMP on ainoa ryhmä, joka on huolissaan maatalousyrittäjistä ja pitää heidän puoltansa, viitaten jätettyyn vastalauseeseen. Itse en voi eikä kokoomuksen eduskuntaryhmä yhtyä tähän näkemykseen. Taloudellisen synn, miksi tässä tilanteessa olemme ja tällaista lakiesitystä käsittelemme täällä, tietää jokainen tässä salissa istuva. Valtion taloudellinen tilanne on johtanut siihen, etteivät pelkästään maatalousyrittäjät joudu osallistumaan näihin säästötalkoisiin, vaan on tulossa muita lakiesityksiä, jotka koskettelevat yhtä kipeästi monia muita yhteiskuntamme ryhmiä. Periaatteessa taannehtivien lakien säätämistä ei voida pitää hyväksyttävänä. Tätä puolta tässä tilanteessa ainoastaan vakava valtiontaloudellinen tilanne, josta olemme viime viikkoina saaneet hallitukselta erinäköisiä selvityksiä.

Ihmettelen tätä syyttelyä eduskuntasalissa. En ymmärrä, miten rakentavaa tällainen politiikka on, että syyttelemme eri hallituksia, sekä edellistä että sitä edellisiä. Tähän tilanteeseen on ajautettu pitkällisen, johdonmukaisen maatalouspolitiikan seurauksena, joka on tukenut ylituotantoa.

Hallituksen esitykseen voin olla ainoastaan siltä osin tyytyväinen, että siitä on poistettu

alkuperäisessä muodossa oleva 1 §. Oikean suuntainen hallituksen esitys on siinä mielessä, että siinä pyritään pois säätelystä ja hinnan vapaampaan vaihteluun ja erityisesti pois ylituotannosta.

Engelmana maataloustulolaisia ja maatalouslaeissa mielestäni uutena kansanedustajana on, että ne tuodaan eduskuntasaliin pirstaleisina, yksittäisinä nyanssilakiesityksinä. Ne pitäisi pyrkiä kokoamaan suuriin puitelakeihin, jolloin niiden vaikutukset myös yksittäinen kansanedustaja pystyy arvioimaan suhteessa maatalousyrittäjiin.

Ed. H a s s i (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Aittoniemi on tässä salissa useaan otteeseen mainostanut pieniä aivojaan. Vaikuttaa siltä, että hän ei aivojaan paljon vaivaudu käyttämään silloin, kun heittää erilaisia heittoja vihreiden suuntaan.

Asiat, joista vihreät ovat nykyistä maataloustulojärjestelmää arvostelleet, ovat mm. se, että se kannustaa ylituotantoon, toinen että se kannustaa ylilannoittamiseen, mikä mm. saastuttaa vesistöjä, ja kolmas asia on se, että nykyinen maataloustulojärjestelmä ei kannusta innovatiivisuuteen, uudistuksien miettimiseen maanviljelyksessä.

Juuri äsken selasin Tekniikan näköalat -nimistä lehteä, joka on Tekesin julkaisema. Siinä esitettiin pelloille yksi mahdollinen tulevaisuuden käyttö, joka on paljon eksoottisempi kuin vihreiden tähän asti esillä pitämät vaihtoehdot. Siinä kerrotaan uuteen bio- ja geeniteknikkaan perustuvasta menetelmästä, jonka avulla pelloilla voidaan mahdollisesti ruveta tuottamaan jopa muoveja. Tässä lehdessä todetaan mm. näin: ”Muovia tuottava viljapello tulee toteutuessaan mullistamaan koko maatalouden. Tämä aika ei ole ehkä kovinkaan kaukana.” — Tämä todella kuulostaa eksoottiselta, mutta esitän sen vain yhtenä esimerkkinä siitä, miten monenlaisia mahdollisuuksia maatalouteenkin saattaa sisältyä, ja tällaisista innovatiivisuutta ainakin minä haluan olla kannustamassa.

Ed. K o s k i (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Aittoniemi totesi, että SMP on todennäköisesti ainut puolue, joka puolustaa maatalousväestöä. Tämä on sitä tyypillistä teatteria, mitä tässäkin salissa tänä iltana on saatu kuulla.

Meidän täytyy lähteä tosiasioista liikkeelle ja todeta, että päätökset, joita olemme tekemässä,

ovat lähinnä menneisyyttä. Me olemme markkinomassassa niitä ylijäämiä, mitä on syntynyt aikaisemmilta vuosilta.

Toivon, että me katsoisimme hiukan tulevaisuuteen ja siihen, mihin meidän täytyisi mennä. Meidän tulisi löytää yksituumaisuutta tulevaisuuden rakentamisen osalta ja lähteä todella muuttamaan suomalaista maatalouspolitiikkaa ja maaseutupoliittikkaa sillä tavalla, että me pärjäämme tulevaisuuden taisteluissa, joita varmasti joudumme voimakkaasti käymään.

Haluan muistuttaa siitä, että eurooppalaiset valtiot hyvin yksituumaisesti puolustavat omaa maatalouttaan. Tämä linja tulee myöskin löytyä Suomessa. Meidän tulee löytää suomalainen maatalouspoliittinen ja maaseutupoliittinen linja, jolla me hyödynnämme ne vahvuudet, mitä meillä on. Minä väitän, että niitä vahvuuksia on, mutta niiden vahvuuksien toteuttamisessa ja hyödyntämisessä tarvitaan niin vasenta laitaa, keskustaa kuin oikeistoakin. Yksituumaisuutta minä toivon.

Ed. L a a k s o (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Poliittisessa keskustelussa näyttää sekä hallituksella että osalla oppositiota olevan kaksi metodia. Ensimmäinen on, että menneisyyttä tarkastellaan syyttäen ja menneisyydestä löydetään syylliset. Toinen metodi on se, että tulevaisuuteen katsotaan luvaten, ja tämä näyttää olevan keskustan metodi tällä hetkellä.

Ongelma on se, että nykyisyyttä ei haluta tarkastella silloin, kun kannetaan vastuu politiikasta, eli siirretään keskustelu joko menneisyyteen tai tulevaisuuteen, kun joudutaan tekemään huonoja päätöksiä tässä ja nyt. Viime kädessä hän on kysymys siitä, mitä me tämän lakiesityksen osalta teemme. Ei siinä tarvitse syyttää ketään menneisyyden osalta tai antaa sellaisia lupauksia, jotka saattavat osoittautua katteettomiksi kuten usko pääministeri Esko Ahon moniin lupauksiin, joista yksi on se, että tulevaisuudessa kyllä helpottuu maanviljelijänkin osa.

Sanottakoon suoraan myöskin se, että SMP:n uskottavuutta vie se sama, mihin myöskin SDP syyllistyy, eli kun ollaan hallituksessa, harjoitetaan toisenlaista politiikkaa kuin oltaessa oppositiossa. Tietenkin ed. Aittoniemen puheen uskottavuutta olisi erityisesti lisännyt se, jos hän olisi kannattanut ed. Polvisen hylkäävää esitystä, mitä hän ei tehnyt.

Ed. S-L. A n t t i l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Aittoniemen puheenvuo-

rossa oikaisisin vain yhden kohdan. Ed. Aittoniemi totesi puhujakorokkeelta vuoden 92 maataloustulon osalta jotakin. Nyt, ed. Aittoniemi, olemme käsittelemässä vuoden 91 maataloustulolain muuttamista. Siinä olen toki samaa mieltä, että on valitettavaa, että tätä muutosta tehdään takautuvasti. Mutta olkoon tämä viimeinen kerta, koska nyt on päästävä sellaiseen pitkäjänteisempään maatalouspolitiikkaan, jossa viljelijä helmikuussa kylvöjä suunnitellessaan tietää aivan tarkkaan, mikä on markkinointivastuiden tilanne, kun syksyllä viljaa käydään korjaamaan.

Me vuosi sitten keskustassa arvostelimme viime hallituksen toimia, kun tehtiin aivan samoin, jälkikäteen säädettiin markkinointimaksuja. Nyt jouduttiin samaan tilanteeseen siitä syystä, että se viljavuori oli edelleen siellä, 800 miljoonaa kiloa viemättä. Näin ei saa jatkua. Nyt on tapahduttava ensi vuoden osalta muutos ja tehtävä ratkaisut niin, että helmikuussa tiedetään, missä mennään, ja tiedetään useammalle vuodelle eteenpäin.

Ed. P u l l i a i n e n (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Kunnianarvoisa ed. Aittoniemi käyttäytyy eräällä tavalla poliittisen kameleontin tavoin. Hänen tarinansa aina muuttuvat sen mukaan, minkälainen on lehteriyteisö. Nyt oli sosiaalinen tilaus sen laatuselle puheelle, jonka äsken kuulin.

Minä palautan mieliin, että ei ole kuin viikko siitä, kun ed. Aittoniemi esitti harrastelijaviljelijänäkökuulmansa ja joutui tunnustamaan, että hänen mallissaan on yksi pieni virhe hänen omista lähtökohdistaan lähtien: Maanomistaja voi toki sen jälkeen, kun harrasteviljely on päätynyt, vuokrata maan jollekin sellaiselle viljelijälle, joka ei ole harrasteviljelijä, ja niin tuotanto siellä jatkuu entisellään. Viime kerralla ed. Aittoniemi lupasi jatkaa ajattelutoimintaa tällä lohkolla. Se ehkä on edelleen menossa, koska ratkaisu ei vielä mahtunut tähän esitykseen. Sitä odotamme.

Ruotsissa Örebron voimalan ympäristössä ovat tyytyväisiä ne maanviljelijät, jotka tuottavat 10 000 hehtaarilla energiapajua 30 kuutiota hehtaarilla vuodessa ja nostavat tilin, joka on melkoinen, ja siihen ei yhteiskunnan tarvitse osallistua ollenkaan. Siellä kruunut eivät haise, mutta täällä Suomessa ne haisisivat ed. Aittoniemen nokassa, jos ne tulisivat tällaisesta tuotannosta. Valitan, ed. Aittoniemi.

Ed. Aittoniemi (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä vastaisin ensinnä ed. Rinteelle, että minä en halua käyttää harrastelijaviljelijöistä loukkaavaa sanaa "keinottelija". He viljelevät rehellisesti maata, mutta katson, että heille se ei ole tarpeellista, vaan he elävät muullakin ja maanviljelijät saavat tämänkin kapasiteetin, mitä siinä on, käyttöönsä, tai sitten se menee vallan pois, niin kuin tässä tapauksessa tietenkin tulee mennä, koska meillä on ylituotantoa.

Sanoisin ed. Kaarilahdelle, että ei varmasti oppositio ole tässä asiassa yhtä yksimielinen kuin silloin, kun ajetaan eläkeläisten etuja. Toisin sanoen eläkeläisten asioissa aivan oikein ollaan yhtä mieltä, mutta ryhmien kannat hajaavat siinä vaiheessa, kun pitäisi pitää maanviljelijäin puolta. Näin ollen ed. Kaarilahden puhe oli täysin perusteeton.

Ed. S-L. Anttilalle, jos herra puhemies sallii, totean vielä, että minähän olen sanonut, että nyt puhutaan taannehtivaisuudesta ja perustuslain vastaisuudesta. Mutta suunnitelmat ovat ne, että 92 vuonna leikataan maanviljelijäin tulosta niin paljon, että kukaan normaali maanviljelijä ei pysty elämään sillä tulolla ja maksamaan velkojaan, jos ne suunnitelmat pitävät paikkansa, joiden mukaan on tarkoitus esimerkiksi viljan hinnasta leikata. Tästä on kysymys. Ei näitä kannata sekoittaa keskenään.

Ed. Laaksolle totean, että me olemme kantaaneet vastuuta. 90 lähdimme hallituksesta, koska meidän vaatimuksemme kansaneläkeuudistuksen neljänestä vaiheesta ei toteutunut. Lähdimme kertaheitolla ja sillä siisti! Siihen ei vasemmistoliitto pysty eikä myöskään keskusta tunnu pystyvän, kun ei lähde, vaikka heidän takanaan ovat maanviljelijät joutuvat sorron kohteeksi.

Lopuksi ed. Hassille: pienetkin aivot ovat paremmat kuin, jos niitä ei ole ollenkaan.

Ed. Riihijärvi: Herra puhemies! Täällä on hyvin polveilevasti puhuttu maataloudesta. Kuitenkin aivan yksimielisesti maa- ja metsätalousvaliokunnassa hallituksen esitys on hyväksytty. Ainoastaan itse olen allekirjoittanut vastalauseen ja tehnyt hylkäysesityksen, jota kukaan ei silloin kannattanut. On erittäin miellyttävää, että ed. Polvinen on nyt tullut uuteen ajatukseen ja mielenmuutokseen ja lähtenyt myös hallituksen vääramielistä esitystä kaatamaan.

Hallituksen esitys on erittäin väärämielinen. Se paljastaa kokoomuksen ja keskustan todellisen maatalouspolitiikan. Se paljastaa myös de-

marien maatalouspolitiikan. Kyllä sosialidemokraatit ovat keskustan ja kokoomuksen kanssa aivan yhtä mieltä olleet mm. tämän lakiesityksen kannattamisessa, joka nostaa maanviljelijöitten vastuuta yli 500 miljoonalla viennissä. Se on iso raha, ja kun viikko sitten tässä salissa tehtiin mm. päätös Valtion viljavaraston velvoitteista ottaa vastaan siemenviljaa, silloinkin SMP:n eduskuntaryhmä oli ainoa, joka vastusti 100 000 tonnin määrän vähentämistä 80 000 tonniin.

Nämä ovat pieniä lakeja, niin kuin on todettu, mutta kun niitä tulee joka viikko ja ne kaikki koituvat maatalouden kustannettavaksi, niin kyllä täytyy sanoa, että tänä päivänä suomalainen maanviljelijä on puun ja kuoren välissä. Se on puun ja kuoren välissä sen tähden, että niin oikealla kuin vasemmallakin ollaan aivan samalla tavalla maataloutta kurittamassa. Kuitenkin esimerkiksi tämä 500 miljoonaa on vähälle maanviljelijäväestölle suuri raskas taakka, mutta valtion budjetissa erittäin pieni raha ja sillä voidaan pelastaa Suomen maatalous. Emme me voi sitä lähteä ajamaan alas yhtäkkiä.

Meillä on harjoitettu kymmeniä vuosia tällaista maatalouspolitiikkaa, joka pääasiallisesti on ollut sitä, että tuota hirveästi ja sitten toisaalta lyödään kovat rajoitukset. Se on ihan sama kuin autoilijalle sanotaan, että: "Paina kaasua ja paina jarrua yhtä aikaa!" On hirveätä harjoittaa ammattia, jossa pitäisi tuottaa ja toisaalta ei saisi tuottaa ja vielä pitäisi tulla toimeen.

Tässä suhteessa SMP:llä on ollut korjausesityksiä vuosikausia. Olemme mm. maatalouden tuotannon tasapainottamiseksi esittäneet viljavarastojen rakentamista, mutta niitä kun ei pystytty tässä rakentajien maassa rakentamaan, ei sitten millään, ei yhtään uutta viljavarastoa ole nytkään suunnitteilla. Tiedämme, että kymmenen vuoden keskimääräinen tuotanto kuitenkin on hyvin vakaa maassa ja me voimme sillä lailla tasapainottaa. Meillä on ostettu joka kymmenen vuoden sisällä muutamina vuosina rehuviljaa hirmukalliilla ja sitten taas halvalla viety. Jos ei tällä tavalla pysy köyhänä ja jos ei tällä tavalla maatalouspolitiikka ole koko ajan nykivää, niin ei sitten millään. Me olemme niin pieni maa ja nämä ovat niin pieniä ongelmia, että me pystymme nämä varmasti hyvin ratkaisemaan.

Ansiokkaassa puheessaan ed. Aittoniemi puuttui näihin herraviljelijöihin, ja näin todella on, että totta kai vapaassa maassa jokainen saa viljellä, jos kerran on maata ja halua. Mutta niiden, joilla on toimeentulo, niin kuin allekirjoittaneellakin, on turha lähteä viljelemään viljaa

ja rehuviljaa, sellaista, mistä on ylituotantoa. Sehän on järjen köyhyyttä. Niille pitää antaa mahdollisuus, jotka saavat joko pääasiallisesti tai suurimmaksi osaksi toimeentulonsa maataloudesta.

Tämä laki paljastaa kokoomuksen ja keskustan väärämielisyyden, ja minä ihmettelenkin, kuinka kauan viljelijät kestävät kokoomuksen ja keskustan hämäystä näissä maatalouskysymyksissä. Kokoomus oli rantoja viemässä suojeluun. Kokoomus vei rannat, keskusta rullaa pellot, ja demarit ovat siinä hyvänä apuna, ja sitten tulevat vihreät ja panevat suojeluun loput. Tällaista on Suomen maatalouspolitiikka. Ainoa toivo on SMP:ssä, ja jos tuolta laitasemmalta tulee SMP:hen vahvistusta ja liittyte SMP:n riveihin puolustamaan vapaata talonpoikaa, me saamme jotakin varmasti aikaan. Nyt tässä katsotaan, kuka kannattaa Suomessa maataloutta, kuka haluaa turvata maatalouden tulevaisuuden. Se katsotaan tämän lain äänestyksen yhteydessä.

Ed. Polvinen jotenkin esitti tätä lakia hylättäväksi. Minä kuitenkin vielä varmemmaksi vakuudeksi ehdotan, että tämä lakiehdotus hylätään. Ellei lakiehdotusta kuitenkaan hylätä, ehdotan, herra puhemies, että perusteluissa lausutaan seuraavaa:

”Eduskunta toteaa, että puuttuminen maatalouden jo toteutuneeseen ja lailla vahvistettuun tulokehitykseen on epäoikeudenmukaista. Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy viipymättä valmistelemaan uutta maataloustulolakia, jossa korjaamaalla maatalouden rakenteita ohjataan valtiolta tuleva tuki maataloudesta joko kokonaan tai ainakin pääasiallisesti elantonsa saaville tuottajille, ja että maatalouselinkeinoon liittyvät kehitystoimet tulevaisuudessa etenevät luotettavasti ja vakaalla pohjalla.”

Ed. R a j a m ä k i : Herra puhemies! On ollut erittäin myönteistä, että viime vaalien jälkeen koittaa sekin täysistunto, jossa on näin runsaslukaisesti keskustapuolueen kansanedustajia paikalla, kun puhutaan maatalouspolitiikasta. Syyinkin ymmärrän, kun olen katsonut ympärilläni.

Olisin toivonut, että olisimme aloittaneet sisällöstä todella vakavan keskustelun sen takia, että täällä on kovin yksioikoisesti lähdetty leimaamaan maatalouden vastaisiksi puheenvuoroja, joissa pyritään sisältöä tarkastelemaan. Maaseudun etua varmasti kaikki, uskoisin vilpittömästi, ajavat, mutta nyt keinot ovat niin vakavalla tavalla erillään, että ilmeisesti tarvittaisiin

kyllä eri puolueiden ihmisten vakavaa yhdessä pohdintaa tässä kansantalouden ja tässä maatalouden vakavassa tilanteessa.

On ollut ilahduttavaa, että keskustasta on löytynyt kyllä kansanedustajia ja monista muistakin ryhmistä, jotka yksityisesti ainakin ovat uskaltaneet tunnustaa, että maatalouspolitiikka tarvitsee rakenteellisia korjauksia, mutta täällä salissa kaikuvat vanhat laulut ja vanhat iskulauset, ja se on erittäin ikävää.

Sosialidemokraatit ovat lähteneet tietysti omavaraisuuden turvaavasta tuotantotilanteesta, ja olemme myös esittäneet niitä tapoja, millä tässä tilanteessa voisimme edetä. Omavaraisuuteen liittyy nimittäin se totuus, että kun leipää syödään, niin syödään omaa. Mutta siihen liittyy myös se periaate, että jos me haluamme oman elintarviketeollisuuden tässä maassa säilyttää, niin siihen liittyy myös kohtalonyhteys, joka pelaa tietysti toisinkinpäin, että se edellyttää myös omaa tuotantoa. Tuotannon taso on nyt vain se kysymys, jota haluan omalta osaltani tässä puheenvuorossa hivenen tarkastella, sitä tilannetta, missä me olemme niin kansantalouden kuin maataloudenkin kannalta, niin että pyrkisimme sitä eteenpäin kehittämään.

Vuoden 1989 lain valmistelun taustahan on sikäli mielenkiintoinen, että vuoden 1973 laki oli ensimmäinen laki, jossa oli selkeitä ylituotannon supistustavoitteita. Vuoden 1972 tasostahan siinä asetettiin kolmen vuoden jännteelle 10 prosentin tuotannon supistaminen vuositasolla. Tällä järjestelmällä olisi muuten, hyvät ystävät, ylituotannosta päästy eroon vuoteen 1984 mennessä. On eri asia, miten se olisi vaatinut tietysti maatalouden sisäisen rakenteen ja tulojen oikeudenmukaisuuden suhteen korjaamista.

Sitten tapahtui se, että MTK:n ote koko maatalouden tulopolitiikkaan koveni. Siirryttiin viivytystaisteluun, ja se ajoi hyvin pitkälti MTK:n ja sen poliittisen jaoston, keskustan, pyrkimään ylituotannosta eroon kalliilla bonus-, kesannointi- ym. järjestelmillä puuttumatta siis vienti- ja hintatakuujärjestelmään tai täyteen kustannuskompensaatiojärjestelmään tai indeksisidonnaisuuteen, joka koko ajan pitää tuotantokustannukset kovalla tasolla mutta toisaalta ei pyri niitä pienentämään ylituotannon pienentämisen kautta, vaan nimenomaan lisää myös sitä kautta tuotantokustannuksia. Tällä tavalla jätettiin tämä rakenne todella harmilliseksi.

Menen kohta siihen, mitä tässä on tapahtunut vuoden 1973 lain periaatteiden unohtamisen jälkeen nykyisen maataloustulopolitiikan seurauk-

sena, mutta haluan vielä toistaa ne kritiikin aiheet, mitä 1989 toukokuussa tästä paikasta kuin myös valiokunnassa moneen otteeseen yritin saada neuvottelujen kohteeksi: ennen kaikkea tämän viisivuotisuuden. Se, että perustellaan viidellä vuodella sitä, ettei kajota maataloustulolakiin, on osoittamassa, että se on maataloudelle Pyrrhoksen voitto ja se tulee olemaan sille kallis lasku.

Toinen asia on se, että vientivastuun jako ei toteutunut hallituksen esittämällä tavalla. Silloin jo osoitimme, että maidon kulutus- ja tuotanto-arviot olivat virheelliset. Niitäkään ei haluttu tarkentaa. Lain tavoitteenahan oli heti fifty — fifty-periaatteella lähteä niin valtion kuin tuottajien osalta, mutta se johti heti alussa 90-prosenttisesti valtion vientivastuuseen. Tänä vuonnakin on muistaakseni suunnilleen 75 prosenttia maidon osalta valtion vastuulla. Siitä huolimatta sosialidemokraatit ovat omassa rinnakkaislakialoitteessaan asettaneet sianlihan, naudanlihan ja maidon tuottajat erikoisasemaan. Esityksessämme ensi vuodelle vientivastuu maidon ylituotannon ja rasvan osalta olisi jopa suurempi eli 80 prosenttia, valtion vastuu, johtuen maatalouden sisäisestä ja aluepoliittisesta ja sosiaalipoliittisesta lähtökohdastamme.

Myös toinen kritiikin aihe valitettavasti osoittautui oikeaksi. Ensinnäkin ylituotanto ja sen haittavaikutukset maatalouden sisäiselle rakenteelle ovat nopeutuneet. Nyt nähdään, että ei ole katsottu, ketkä kestävät tätä tapaa, millä maksetaan ylituotanto. Se on kohtuuton. Se on jumalaton lasku monille nuorille viljelijöille ja velkaisille tiloille. Hallitus ei ei ota huomioon esityksessään sitä, minkälaiset tilat tässä joutuvat kärsimään. Teidän esittämänne kesannointivelvoite mielivaltaisilla rahasummilla ym. ei katso tilan kokonaistilannetta. Se ei katso velkaista lähtökohtaa, jossa täytyy olla sähköasentajana tai poliisina tai auton apumiehenä kirkonkylällä sen takia, että sitä velkaista tilaa pystyy pitämään pystyssä. Ylipäänsä tällaiset bonus- ja kiintiöjärjestelmät ovat Itä-Euroopasta hävinnyttä kommunismin sääteletaloutta jota te edelleen haluatte kehittää maatalouteen. Jopa sianlihan tuotantoon te haluatte tänä päivänä kiintiöt. Sekö parantaisi tätä tilannetta?

Toinen asia: Myös lain tavoite pudottaa vientituki vuoden 90 2 000 miljoonasta markasta vuoteen 94 1 600 miljoonaan markkaa on osoittautunut täysin perusteettomaksi. Se oli myös eräs kritiikkimme aihe.

Ajattellaan nyt sitä tilannetta, miten tässä on

eletty. Me olemme eläneet tällaisella pylväällä vientituessa. 5 000 miljoonaa markkaa on nyt menossa, ja taso on kutakuinkin ollut sama. Edelleen myös, kun on ollut kyse pintalalisista, alueittaisesta hintapoliittisesta tuesta ja muusta hintapoliittisesta tuesta, se on ollut yli 3 000 miljoonaa markkaa vuositasona. Puhun koko ajan sellainen kansantalouden rahojen käytöstä joka, ed. S.-L. Anttila, ei ole mikään EY ja Saksa, joilla on vähän enemmän takataskussa. Puhun kansantaloudesta, jonka pitäisi kehittää sosiaaliturvaa, maaseudulla pitäisi panostaa maaseutuelinkeinoin, teollistamiseen, koulutukseen, tutkimukseen ja nimenomaan korostaa sosiaaliturvan parantamiseen tarvittavia panostuksia. Me valutamme kansantalouden voimavaroja ulos ja kohta voimme puhua myös siitä, miten me valutamme maaseudun kehittämisen elinvoimaa ulos. Me viemme ylituotannolla maaseudun tästä maasta ja viemme kansantalouden voimavarat.

Minä en ole ollenkaan pitänyt siitä väestöryhmien vastakkainasettelusta, mitä maatalouskeskustelun yhteydessä halutaan tehdä poliittisista syistä. Meidän täytyy tajuta tämä kokonaistilanne. Minun ohjenuorani sosiaalisesti ja poliittisesti on ollut K. A. Fagerholmin sanojen soveltaminen tässä yhteydessä, kun hän totesi, että nälkä on suomeksi ja ruotsiksi sama asia. Hätä ja sosiaalinen turvattomuus maaseudulla ja kaupungissa on ihan sama asia.

Tuotannon ohjauksen kassamenot ovat vuosina 79—92 yhteensä 7 028 miljoonaa markkaa ja ensi vuonna 1 500 miljoonaa markkaa, nyt 1 200 miljoonaa markkaa vuodessa. Mitä maaseutu hyötyy niistä rahoista? Ehkä juuri sitä sosiaaliturvan paikkaamista bonus- ym. järjestelmillä, mutta ei itse asiassa, tuotantorakenteessa tai sosiaaliturvassakaan, yhtään mitään.

Kun ajatellaan niitä toimia, joita vientituen lisäksi on yritetty, on ollut todella erilaiset sopimukset tuotannon vähentämiseksi, juuri nämä bonussysteemit.

Kananmunatuotannon vähentämissopimuksia vuodesta 76 vuoteen 90 tehtiin 4 105. Kanoja teurastettiin niitten kautta 3 miljoonaa. Tuotantovaikutus vuositasona oli 43 miljoonaa kiloa. Kananmunatuotannon aleneminen vuodesta 75 vuoteen 90 vuositasona oli kuitenkin 4 miljoonaa kiloa ja, hyvät ystävät, kustannukset vuodesta 80 vuoteen 90 215 miljoonaa markkaa. Kalliita kiloja.

Viljantuotantoa vuosina 79—91 kun tarkastellaan, muutos on käytännössä ollut 3 300:sta

100 miljoonan kilon puitteissa vuodessa. Vähentämiskustannukset vuodesta 80 vuoteen 90 ovat 2 773 miljoonaa markkaa. Vientituki vuosina 86—91 oli 5 799 miljoonaa markkaa.

Maidon tuotanto on vuodesta 80 vuoteen 90 pienentynyt 470 miljoonaa litraa. Vähentämiskustannukset vastaavana aikana ovat 1 776 miljoonaa markkaa ja vientituki vuodesta 86 vuoteen 91 8 355 miljoonaa markkaa.

Voi kysyä tällaisena aikana, missä olemme, miten kauan me voimme näin jatkaa. Voimme konkretisoida tilannetta itse tuotannon sisälläkin tietysti monella tavalla ja voimme puhua, että rehuviljan tuontipanokset ovat suuremmat kuin saatu vientihinta. Ennen devalvaatiota vehnän maailmanmarkkinahinta oli 35 penniä kilo, rehuviljan hinta on ollut alle 30 penniä kilo. Jos karkeasti arvioiden tuontipanoksen osuus viljakilolta on noin 20 prosenttia eli rehuohran tavoitehinnasta laskettuna 0,36 markkaa tai rehukauran hinnasta 0,34 markkaa, ei saatu vientihinta kata todella edes tuontipanosta, vaan jokaisesta viedystä kilosta syntyy vaihtotaseen alijäämää noin 5 penniä kilolta.

Edelleen naudanliha lahjoitetaan ilmaiseksi ulkomaille, jos tarkastelemme sitä, että naudanlihan osalta käsittelykustannukset ovat noin 5 markkaa kilo ja vientihinta on ollut vähän alle 6 markkaa kilo. Raaka-aineelle ei jää enää korvausta. Eli nämä ovat sellaisia asioita, joissa me viemme tarpeettomasti voimavaroja ulos, kun voimme esimerkiksi viljapuolella tuotantosopimuksin ja yleensäkin katsoen tuen suuntaamista pitää rahat maaseudulla maataloudessa ja maaseutuelinkeinojen kehittämisessä. Naudanlihasa vuonna 91 muuten nämä kustannukset ovat 300 miljoonaa markkaa, joka ei jää Suomen taloudelle tai maaseudulle voimallisesti käytettäväksi.

Yhtä lailla voidaan konkretisoida, paljonko verovaroja käytetään eri tuotteiden vientiin. Tällä hetkellä se on juustossa yli 15 markkaa kilo, ed. Polvinen, joka vasemmistoliiton edustajana ja ilmeisesti myöskin palkansaajien ja sosiaaliturvaltaan heikkojen asialla olette ilmoittanut olevanne, voi yli 19 markkaa kilo, kananmunat 6,50 markkaa kilo, sianliha 11 markkaa kilo, naudanliha 18 markkaa kilo, josta saadaan siis 5,50 markkaa kilo. Tämä on vain näkyvä tuki, tästä puuttuu liikevaihtoverotuki.

Kaiken kaikkiaan haluan nyt korostaa, että tämä systeemi eli tämä hinta- ja vientitakuujärjestelmä, tuotantoon sidottu tuki, joka ei katso, kenelle tuki menee — sehän menee periaatteessa

sille, joka tuottaa eniten, mutta se ei katso myöskään, että se oikeudenmukaisesti laskuttaa tuottajia, vaan se iskee nimenomaan pieniä ja keskisuuria — saattaa tässä tilanteessa vakavasti meillä maaseudun ja maataloustuotannonkin vaaraan.

Kun täällä on puhuttu tuotantokustannuksista, niin on lyhyesti viitattava sosialidemokraattien aloitteeseen siltä osin, että me halusimme nimenomaan herättää keskustelun siitä, onko järkevää, että rehuvilja ja kananmunat ovat tavoitehintaluettelossa. Muut me tässä vaiheessa pidämme siellä perustellusti, mutta rehuviljan mukanaolo nostaa tuotantokustannuksia karjataloudelle. Se kapitalisoi tuon maan hintaan voimakkaasti, tekee sukupolvenvaihdokset kalliiksi, nostaa velkatilannetta. Tältä osin pitäisi poistaa rehuvilja ja kananmunat ja nimenomaan päätoimisille ja nuorille viljelijöille suunnata suoraa tukea, tietyn takuuhintajärjestelmän puitteissa toki kuitenkin viljassa.

Tässä yhteydessä viitataan myöskin aikaisempaan puheenvuoroon näistä panosveroista, joita vihreät kovasti rakastavat. Ne ovat tuotantokustannusten nostoa. Ei se tule helpottamaan maatalouden pärjäämistä tässä tilanteessa, ei myöskään kuluttajan asemaa. Se menee hintoihin tietysti myöskin.

Koko ajan haluan myöskin korostaa sitä, että vaikka meillä on tavoite- ja tuottajahinnat kaksinkertaiset EY:hyn ja Ruotsiin nähden, ei se tietysti Suomen kuluttajahintatasoa selvitä. Kyllä tällä hetkellä Suomessa länsimaisittain voimakkaasti kartellisoitunut ja monopolisoitunut kauppa ja jalostus on hyvin keskeinen syy. Myöskin tuontitavaroiden hinnat kolminkertaistuvat, kun ne suomalaisessa kaupassa myydään. Tältä osin, jos kuluttajan kannalta lähdetään asiaa tarkastelemaan, mitä en tässä nyt tee, vaan pyrin maataloustulolakeja tarkastelemaan, täytyy kyllä huomata, että kilpailulainsäädäntö ja kilpailu tästä maasta puuttuvat kaupassa ja jalostuksessa. Monopolit, munakunnat ja valiot, kyllä iskevät siellä.

Mutta mitä tulee näihin tuotantopanoksiin, niin kiinnitän edustajien huomiota aivan tuoreeseen Maatalouden taloudellisen tutkimuslaitoksen tuotantopanosten hintoja koskevaan selvitykseen, joka ei ihan täysin myöskään tuottajahinnan kaksinkertaisuutta perustele. Toki esille tullut koneiden ja väkirehujen hintataso on Suomessa todella korkeampi kuin EY:ssä. Jos otetaan huomioon, että lannoitteiden arvonlisävero korvataan viljelijöille EY-maissa, ovat lannoit-

teet siellä halvempia. Toisaalta taas perustuotannosta ei peritä Suomessa liikevaihtoveroa lainkaan. Palkkakustannuksissa ei ole selvää eroa tämän tuoreen tutkimuksen mukaan Suomen ja esimerkiksi Saksan välillä, päinvastoin Alankomaissa ja Ruotsissa palkat ovat korkeammalla tasolla.

Yleistä korkotasoa myöskin pohditaan useasti. Saksassa, Hollannissa ja Sveitsissä se on alhaisempi kuin Suomessa, mutta Isossa-Britanniassa ja Ruotsissa korkotaso on samaa luokkaa kuin Suomessa. Me unohdamme lisäksi, että Suomessa erityisesti maatilalainojen korot ovat poikkeuksellisen matalia, matalampia kuin tavallisten pankkilainojen korot, niin metsänparannuspuolella tietysti kuin maaseutuelinkeinojen ja maatilalainsäädännön puolellakin. (Ed. S-L. Anttila: Niitä on juuri nostettu!) Tältä osin tämäkin asia on hyvä tuoda esille.

Ylipäänsä tässä tilanteessa on nyt päästävä sisäلتökeskusteluun. Tiedän, että kun minä lope-tan, niin kymmenen keskustan edustajaa on pystyssä ja alkaa vanha laulu, ikivihreä, soida. Minä toivon, että paneuduttaisiin pikkuisen tähän tilanteeseen laajemminkin. Keskusta puhui vakaasta markasta ja vakaasta maataloudesta. Kummallekin kävi samoin. Minä olen hyvin huolissani: Paitsi että kansantalouden osalta tämä rahankylvä jatkuu niin maanviljelijöiden osalta tässä tulee erityisesti nyt myös takapak-kia. Keskusta ostaa ehkä uudelleen ääniään, jotka se maaliskuun 18. päivän aamuna totesi hyvin paljoiksi. Mutta se tekee viheliäisen työn maataloustuottajille, jos se ei tässä tilanteessa vihdoin viimein puutu maatalouden rakentee-seen.

Tässä yhteydessä on suuri vaara, että nimen-omaan sosiaaliturvan, maaseutupolitiikan, työl-lisyyden ja maaseudun kehittämisen kannalta tuhoamme hyvin paljon, jos nyt emme tukea rupea suuntaamaan toisella tavalla.

Keskusta on kyennyt viemään maatalouden kuilun reunalle ja nyt ilmeisesti vie sen myös reunan yli. Minua edelleen tässä vaiheessa huolestuttaa kokoomuksen ja Viinasen rooli tässä asiassa, ja olen myöskin huolissani vasemmisto-liitosta. Jos se ajaisi maaseudun etua, se ei käyttäytyisi niin kuin se on täällä tehnyt. Jos palkansaajista ja kuluttajista ja työttömistä huolta kannetaan, niin meillä ei ole varaa valut-taa tätä kansantalouden voimavaraa ulos niiden tuhansien miljoonien markkojen luokkaa vuosi-tasolla, jotka äsken mainitsin. Ei meillä ole varaa panna yhtäkkiä myöskään viljelijöitä ja tuottajia

maksamaan 1 700 miljoonaa markkaa vuositaa-solla. Eli tässä on aivan mahdolltomaan tilantee-seen ajettu tämä kokonaisuus.

Lopuksi haluan, herra puhemies, todeta sen, että pahinta on se, että rakenteellista puutetta tässä tilanteessa ei huomata ja että nykyinen hallitus ei ole kyennyt irrottautumaan säännös-telytaloudesta ja säännöstelyjärjestelmästä, vaan suunnittelee bonuksia, vientimaksuja ja kiintiöi-tä. Se ei ole orientoitunut ja suuntautunut tule-vaaisuuteen, jolloin nuoret viljelijät ja maatalous todella osaisivat asennoitua oikein ja laskea oman tuotantonsa aseman tulevassa Suomessa.

Ed. V i h r i ä l ä (vastauspuheenvuoro): Her-ra puhemies! Ed. Rajamäen puheenvuoron joh-dosta toteaisin vain sen, että ed. Rajamäki, vaikka hyvin laajasti käsitteli maataloutta, ei puuttunut lainkaan siihen, mikä merkitys suo-malaisilla perheviljelmillä on työllisyyden kan-nalta. Luulisi, että sosialidemokraattienkin kan-nattaisi tätä näkökulmaa edes jossakin määrin tuoda esille.

On totta, että käsittelyssä oleva lakiesitys on erittäin ikävä ja vaikea myös keskustalaisten kannalta. Ei Suomen keskusta ole hylännyt eikä hylkää suomalaista talonpoikaa, mutta me jou-dumme lain tämän vuoden osalta — alleviivaan: tämän vuoden osalta — hyväksymään. Mutta kun tämän jälkeen hallitus käy sisällään neuvot-teluja muutoksista jo nyt eduskunnassa olevaan ensi vuoden tulo- ja menoarvioon, on varmaa — ainakin toivon ja uskon — että silloin tehdään muutoksia, joilla voidaan ensi vuoden aikana viljelijäväestön rasisusta keventää ja myös kat-soa eteenpäin suomalaisessa maataloudessa.

Ed. Aittoniemi puhui myös kylvämisestä, ja jos oikein kuulin — hän ei ole nyt paikalla — kai Pirkanmaan puolesta pannaan jyviä nurmen alle. Etelä-Pohjanmaalla niitä ei ainakaan sinne laiteta, jos aiotaan satoa saada. Haluan vain tämän eduskunnan pöytäkirjoihin korjata.

Ed. S a a p u n k i (vastauspuheenvuoro): Ar-voisa puhemies! Jo toisen kerran joudun ed. Rajamäen puheenvuoron johdosta ottamaan kantaa. Kun hän puhui ikivihreistä, ajattelin lähestyä asiaa hieman toiselta kannalta. Kun ed. Rajamäki puhui vientituen jatkuvasta lisäänty-misestä, niin pitäisi muistaa myös, että muun väestön tuki tässä maassa on lisääntynyt valta-valla vauhdilla. Työttömyyskorvauksia, asunto-tukea, toimeentulotukea jne. maksetaan muulle väestölle aika paljon, jota maatalousväestö ei saa

eikä ole ollut hakemassakaan. Kuinka paljon enemmän vientitukea ja muita tukia menisi, jos valtio ei olisi pannut miljardeja pelastaakseen suomalaisen metalliteollisuuden kasinopelitalouden kurimuksista? Menisi vielä paljon enemmän. Miksette puhu näistäkin asioista? Ne ovat vakavia kysymyksiä. Otetaan esiin puolin ja toisin näitä asioita, kun lähdemme keskustelemaan.

Eräs kauppa koskeva huomio, jonka tein eilen. Ostin kotipitäjästä erään tuotteen, josta tuottaja sai 20 markkaa. Kaupassa maksoin siellä 50 markkaa, ja Stockmannilla sama tuote samalta tuottajalta maksaa 95 markkaa. Kyllä välistä vetoja on monessa suhteessa myös elintarviketuolella.

Ed. Skinnari (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Rajamäen puheenvuoro oli erittäin hyvä. On valitettavaa, että hallituksen jäsenet eivät ole kuuntelemassa nytään tätä keskustelua siitä huolimatta, että on kysymys erittäin tärkeästä asiasta. Ministeri Juhantalo on juuri onneksi tullut ja siitä hänelle kiitokset. Sama koskee kokoomuksen ryhmää: Erittäin vajavaisesti kokoomus on keskustelemassa siitä, millä tavoin maaseudun elinkeinoja tässä tilanteessa pitäisi kehittää.

Minua häiritsee keskustelussa se, mitkä ovat ne vaihtoehdot ja millä tavoin maaseudun elinkeinoja pitäisi monipuolistaa. Tilannehan on se, että maaseutu tarvitsisi erilaisia vaihtoehtoja. Aktiivisuutta pitäisi tukea ja sitä, että vaihtoehtoja syntyisi eikä tuettaisi passiivisuutta. Itse olen Päijät-Hämeestä ja siellä Lahti, joka on keskuspaikka, ja Heinola, edellyttävät, että maaseutukunnat pystyisivät tässä tilanteessa, missä ideoinnin puute, mikä elinkeinoelämää yleensä vaivaa, löytämään yhteistyössä erilaisia vaihtoehtoja, ettemme jäisi tilanteeseen, joka ei kansantaloudellisesti eikä maaseudulla asuvien kannaltakaan ole missään tapauksessa hyvä. Me jauhamme tässä keskustelussa ongelmia, jotka ovat tuttuja. Esityksiä siitä, mitä pitäisi tehdä, olen odottanut hallitukselta ja myös esimerkiksi ed. S-L. Anttilalta, mitä todella pitäisi tilanteen korjaamiseksi tehdä.

Ed. Vanhanen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Rajamäki luetteli tuoteittain useiden viime vuosien ajalta vientitukien määrät ja puheensa loppuksi totesi, että me viemme vuosittain tuhansia miljoonia ulos. Tällä hän luo yleistä harhakuvaa, joka on ollut poliittisesti

tarkoituksenmukainen, että vientituella me veisimme suomalaisia markkoja Suomesta ulos. Tämähän ei pidä paikkaansa. Jokainen vientitukimarkka samoin kuin muu maataloustukimarkka jää oman kansantaloutemme sisälle. Se jää suomalaisille tiloille, konepajoille, elintarviketeollisuuden työntekijöiden palkkoihin jne.

Ed. Korkeaoja (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Haluaisin korjata muutaman ed. Rajamäen puheenvuorossa esiintyneen virheen. Ensinnäkin hän arvioi tuotannon alenemista virheellisesti ottamatta huomioon jäljelle jääneen tuotannon tuottavuuden kehitystä. Toki on asia niin, että ilman tuotannon vähentämiseen tähtääviä toimenpiteitä tuotanto tällä hetkellä olisi todella paljon suurempi kuin se on. Eli vertailu, mikä puheenvuorossa tehtiin, oli virheellinen.

Mitä tulee tuontipanoksiin, jotka sisältyvät vietävään viljaan, niin vertailu oli epäilemättä virheellinen. On otettava huomioon, että tässä on kysymys marginaalituotannosta, siis tuotannosta, joka syntyi hyvien sääolosuhteiden takia, ja marginaalituotantoon sisältyvät tuontipanokset ovat kuivatuksen öljy ja kuljetusten öljy. Ne suinkaan eivät ole sen suuruisia kuin puheenvuorossa tuli esille. Ne eivät missään tapauksessa ylitä viennistä saatavaa hintaa, eli siinä suhteessa ei ole kysymys kansantaloudellisesta tappiosta.

Mitä tulee itse tilanteeseen, niin markkinomismaksujen lisäys tarkoittaa sitä, että vuoden 1990 sadosta, joka oli 4,3 miljardia kiloa, tämä reilu 300 miljoonaa kiloa nyt jälkikäteen päätettynä otetaan viljelijöiltä maailmanmarkkinahintaan. Eli täysihintaisena tulee vähän yli 3,9 miljardia kiloa, joka sekkin on ...

Toinen varapuhemies (koputtaa): Kaksi minuuttia on kulunut!

Ed. Laakkonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sosialidemokraatit ovat esitelleet täällä innolla omaa maatalousreformiaan. (Ed. Rajamäki: Ja vakavasti!) Ruotsissa sosialidemokraatit pääsivät toteuttamaan maatalousreformin. (Ed. Rinne: Sikäläisen kepun tuella!) Kuinka siellä kävikään? Viljelyalaa supistettiin rajusti, hinnat jätettiin markkinavoimien muodostettavaksi, ja seurauksena pakkohuutokaupat lisääntyivät 100 prosentilla, pellot kasvoivat rikkaruohoa ja pusikkoa. Kaiken lisäksi kun maatalousreformilta odotettiin, että se olisi vähentänyt kuluja 5 miljardia kruunua, niin kävi

kuitenkin niin, että maanviljelijöiden mielenterveys reformin takia järkkäsi niin paljon, että kuluja tuli yhteiskunnalle 12 miljardia kruunua lisää. Eli maatalousreformi oli täysin epäonnistunut. Toivottavasti Suomen sosialidemokraatit eivät pääse kokeilemaan omaa uudistustaan, sillä naapurissa on niin huonot tulokset saatu kokeilusta.

Ed. Rinne puhui siitä, että ylituotanto on vahingollista. Minun mielestäni ylituotantoa ei voi sanoa vahingolliseksi, mutta se on kuitenkin ongelmallista. Jos aiotaan Suomessa pysyä omavaraisuudessa, on aivan selvää, että silloin tällöin meillä on ylituotantoa kaikesta huolimatta, koska sadot vaihtelevat ja sen mukaisesti joskus on ylituotantoa, vaikka yritettäisiin pysyä 100 prosentissa.

Ed. Järvilahti (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Yritin tarkasti kuunnella ed. Rajamäen puheenvuoron, joka vilisi numeroita, vaikutti hyvin viisaalta ja oli ilmeisesti sosialidemokraattisten virkamiesten pitkälti kirjoittama. (Ed. Rajamäki: Itse kirjoitettu!) Täytyy kuitenkin myöntää se, että minä en oikein saanut kiinni siitä punaisesta, nimenomaan punaisesta, langasta, joka siellä piti olla. Kyllä hänen puheenvuoronsa käytäntöön johdettuna merkitsi suomalaisen maatalouden kuolemista. Puheenvuorossa oli mm. EY-asia aivan avoimesti otettu esille, liittyminen EY:hyn. Tämä on yksi seikka, joka lopettaa Suomen maatalouden. (Ed. Rinne: Ei lopeta!)

Minun mielestäni tässä tilanteessa me kyllä olemme valmiita vähentämään tuotantoa, mutta me haluamme, että tuotanto on kannattavaa, niin että tilat pysyvät elinkelpoisina. Ed. Rajamäki, oletteko samaa mieltä?

Ed. Ala-Harja (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Rajamäki puheenvuorossaan antoi sen kuvan, että Suomi olisi ainoa maa maailmassa, jossa maataloutta tuetaan. Muistutan kuitenkin, että EY:ssäkin rahastosta menee 2/3 maatalouden tukemiseen ja EY-maat tukevat omia maanviljelijöitään vielä tämän lisäksi. (Ed. Rajamäki: Siihenkö pitäisi Suomessakin pyrkiä!) Suomessa ei millään voida maataloutta harrastaa ilman tukitoimia. Minusta tällaisessa tilanteessa, missä nyt olemme, kun meillä ei ole edes rahaa ulkomailta ostaa ruokaa, tuki, mikä maataloudelle annetaan, on minusta suhteellisen pieni. Maanviljelijät kuitenkin itse oman työpaikkansa kustantavat.

Kokoomuksessa, kun täällä on peräänkuulutettu kokoomuksen linjaa, ollaan sitä mieltä, että suomalainen maanviljelys on taattava, mutta ylituotannosta on päästävä hiljaksensa eroon sillä tavalla, että nuoret viljelijät ja varsinkin perheviljelmät pystyvät jatkamaan maataloutta.

Täällä on myös puhuttu siitä, että harrasteliviljelijät olisivat niin kuin rikollisiin verrattavia. Sanonpa, että esimerkiksi omassa läänissäni Vaasan läänissä 2/3 tiloista on osa-aikaviljelytiloja. Siellä on jouduttu menemään töihin, koska maatalous ei ole ihmisiä elättänyt. Silloin minusta on rikollista tuomita näitä ihmisiä, jotka ovat itse hoitaneet oman toimeentulonsa, kun tämä viljelytulo ei ole riittänyt.

Ed. Aittoniemi (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Rajamäki ansiokkaasti heitteli lukujaan kymmenen vuoden ajalta, ja se antaa vakuuttavan kuvan hänen tiedoistaan, jotka varmasti ovat korkealla tasolla. Mutta niitä on turha esitellä, koska me tiedämme, että ongelma on olemassa, siitä lähdetään. Mutta ed. Rajamäki samaten kuin sosialidemokraatit lähtevät siitä, että maatalous ajetaan alas konkurssiaallon kautta, kun taas SMP:n tarkoituksena on, että se tehdään hallitusti. Meillä on koska hyvänsä esittää tarvittaessa tietyt systeemit, millä tähän päästään ja kohtuullisuudella. Tämä tästä.

Ed. Vihriälälle totean, kun hän arveli, että minä en tiedä, mihin jyvää laitetaan. Huomaatan ed. Vihriälälle, että minä olen ollut varstariihellä, minä olen kuokkinut peltoa kuokalla aarin päivässä, mitä ed. Vihriälä ei ole varmasti tehnyt, minä olen kylvänyt käsin ja ajanut sekaan piikkiäkeellä, että kyllä minä tiedän, mihin nämä jyvät laitetaan.

Lopuksi, jos herra puhemies sallii, todistan sen, että meillä ei pilkata harrastusviljelijää keinottelijaksi. Mutta sellaiset viljelijät kuin Lassila, kuin Haavisto ja nämä muut, myöskin Virolainen Vironperältä ovat sen tyyppisiä viljelijöitä, että heidät pitää vetää pois viljelytuotannosta, se on selvä, ja näitä on 6 000 tilaa.

Ed. Mäkipää (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olisin myös ed. Vihriälälle sanonut, että kyllä me SMP:läiset tiedämme, että jyvää pitää panna siihen maahan, jossa se todella itää.

On myös puhuttu, mikä on maatalouden osuus liittyessämme EY:hyn. Ed. Järvilahti, pelkään pahoin, että ulkoministeri Väyrynen teitä vie niin kovalla eurojunalla ja nopeasti ja

taitavasti, ettette te huomaakaan, kun olette jo EY:n jäsenenä.

Ed. Sirkka-Liisa Anttila sanoi, että tämä on vihonviimeinen esitys, mikä tulee, joka rankaisee maatalouden ihmisiä. Mutta, ed. S-L. Anttila, täällä on toisessa käsittelyssä 23) asia: Ehdotus laiksi metsänparannuslainojen takaisinperinnän nopeuttamisesta ja koron nostamisesta. Olette saaneet tämän hiljattain päätökseen, ja te maatalousvaliokunnan puheenjohtajana olette jälleen lyömässä maatalouden ja metsätalouden harjoittajaa, eli korkoja nostetaan ilman, että siitä lainasopimuksessa on ollut minkäänlaista merkintää. Eli kyllä ne teot ovat aivan toista kuin se, mitä puhutte.

Siinä mielessä yhdyin ed. Saapunkiin, kun hän sanoi, että hän on 20 vuoden ajan, niin kuin monet muut keskustan edustajat, hyvin taitavasti kulkenut talo talolta ja varsinkin ennen vaaleja julistamassa, että Suomen keskusta on yksi ja ainut maatalouden ja maanviljelijöiden turva. En tiedä, mikä nyt on sanontanne, kun kunnallisvaalit lähestyvät, onko kaikki edellisen hallituksen syytä vai voitteko kertoa näitä totuuksia, mitä huononnuksia teitte ennen kaikkea maanviljelijöiden osalta. Pysykää silloinkin totuudessa. Mutta niin kuin tämäkin osoittaa, teot ovat toisia kuin se, mitä sanotaan. Ainakin minä odotan hyvin jännittyneenä, kuinka te äänestätte ja varsinkin Suomen keskusta äänestää kyseessä olevassa asiassa.

Ed. J o k i n i e m i (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Rajamäki julistautui puheenvuorossaan maaseudun ystäväksi. Hyvin tarkalla korvalla kuuntelin häntä ja lukuisan määrän erilaisia lukuja 10—20 vuoden ajalta. Hän sanoi, että hän kannattaa omavaraisuutta maataloustuotannon osalta, mutta jatko ei sitten ollutkaan yhtä johdonmukaista. Hän sanoi, että viiden vuoden maataloustulolaki tulee maataloudelle erittäin kalliiksi — voimassa oleva lakihan päättyisi vasta vuoden 95 alkupuolella. Mutta nyt käsittelemme kyseisen maataloustulolain väliaikaista muutosta, joka johtuu sosialidemokraattisesta talouspolitiikasta elikkä valtion kassa on tyhjiin viety ja olemme velan puolella erittäin rajusti, mikä on jäänyt nykyisen hallituksen hoidettavaksi.

Maatalous ja maatalousväestö on aina vaikeina kriisiaikoina ollut tämän yhteiskunnan tukipylväitä ja kantanut vaikeinakin aikoina vastuuta yhteiskunnasta, ja tämä on yksi esimerkki siitä.

Ed. Rajamäki moitti myös bonus- ja kiintiöjärjestelmiä, säännöstelyjärjestelmiä. Tämä liittyy rakennemuutokseen. Ei voida ajatella, että se tapahtuisi yhtäkkiä. Kyllä tämä on työllisyyskysymys hyvin vahvasti ja kysymys siitä, mitä niille ihmisille maaseudulla voidaan tilalle tarjota. Se on toimeentulokysymys mitä suurimmassa määrin.

Ed. S-L. Anttila: Herra puhemies! Ed. Rajamäkeä korjaisin aivan ensimmäisenä, kun hän luetteli erilaisia lukuja, joilla maataloutta on tuettu, ja sitä, kuinka kalliiksi maatalous on tullut Suomelle. Ed. Rajamäki, Euroopan yhteisö vuoden 90 tietojen valossa on tukenut maataloutta tilaa kohti laskettuna 46 000 Suomen markkaa. Suomen maataloutta on tuettu valtiovarainministeriön laskelmien mukaan, laskelmin, joissa on mukana myöskin alkutuotevähenykset, vajeat 30 000 markkaa per tila. Tämä kestää siis erittäin hyvin eurooppalaisen vertailun. Minusta me olemme kyllä erittäin epäisänmaallisia, ed. Rajamäki, jos me asetamme tätä taustaa vasten Suomen maatalouden tuen kyseenalaiseksi. Kyllä kai meidän tehtävänämme täällä on puolustaa omaa maatalouttamme ja elintarvikeomavaraisuuttamme. Sen pitäisi kuulua jo kansalaisvelvollisuuksiin.

Miten tähän tilanteeseen on tultu, missä nyt ollaan? Pieni katsaus taaksepäin on varmasti paikallaan.

Vuoden 85 alusta alettiin kotieläintuotannon kasvua hillitä, säädettiin kiintiöjärjestelmä maidontuotannolle, kananmunat seurasivat perässä, ja vuodesta 75 lähtien on kotieläinlupajärjestelmällä hillitty kotieläintuotantoa. Tämän seurauksena vähitellen, kun on todettu, että ei ole enää mahdollisuutta lisätä kotieläintuotantoa, on siirrytty entistä enemmän viljantuotantoon aivan luonnollisesti. Samoin on siirrytty myöskin tilan ulkopuolelle töihin. Kyllä tämä on tästä myöskin suora seuraus, koska tilalla tuotannon lisäämismahdollisuudet oli loppuun käytetty.

Nyt on osunut kaksi erittäin hyvää viljasatovuotta peräkkäin. Mutta tässä yhteydessä haluan muistuttaa ed. Rajamäelle ja muillekin sosialidemokraateille: Suomen viljatase viennin ja tuonnin osalta on viimeisen kymmenen vuoden aikana 200 miljoonaa kiloa tuonnin hyväksi. Ei tämä viljan ole ylituotanto-ongelma suinkaan mikään pysyvä ilmiö, kun katsellaan kymmenen vuoden periodin valossa.

Tultiin vuoden 91 syksyyn ja todettiin, että viljavarastot ovat täynnä. Syntyi Etelä-Suomen-

kin tuottajaliitoista vaatimus siitä, että nyt pitäisi jotain tehdä, jotta saataisiin vilja liikkeelle. Niin käynnistettiin maataloustuloneuvottelut, joissa sovittiin viljan markkinointivastuun jakamisesta uudella tavalla, ja silloin rehuviljalle esitettiin 30 pennin markkinointimaksu. Tämän toteuttaminen edellytti maataloustulolain sen pykälän muuttamista, jossa on säädetty maatalouden ja viljelijöiden vientivastuun jako 13 prosentiksi.

Niinpä se laki, jota nyt käsittelemme, pitää sisällään sen, että siinä vain todetaan, että maatalous vastaa ylituotannon sen osan viennistä, josta valtio ei vastaa. Käytännössä kai lienee, että se on noin 22 prosenttia, jos se lasketaan prosentteina, mikä tässä nyt tulee aikaisemman 13 prosentin sijaan.

Eli ongelma oli se, että oli laiminlyöty viljan vienti, ja sitä oli varastossa 800—900 miljoonaa kiloa. Samaan aikaan tämän vuoden budjetissa, jonka edellinen hallitus oli laatinut, oli maatalouden vientivastuuksi laskettu 650 miljoonaa markkaa. Eihän se tätä taustaa vasten suinkaan ollut riittävä, ja niinpä sitten on sovittu siitä, että kun markkinointivastuut lasketaan, maatalouden osuudeksi tulee 1,7 miljardia markkaa. Eli 1 050 miljoonaa löydettiin maataloudelle lisävastuuta. Tämä on toki vastuuna liian suuri. Sillä leikataan viljelijäväestön toimeentuloa 30—50 prosenttia.

Toisaalta hallitus teki ensi vuoden budjettiesitystään tilanteessa, jossa oletettiin, että maahan saadaan aikaan yhteiskuntasopimus, jolla voidaan palkkoja alentaa. Tavoite oli 7 prosentin alennus: 3 prosenttia palkkoihin ja 4 prosenttia eläkkeisiin. Näin ei nyt kuitenkaan ole käymässä, vaan tietääkseni tulopoliittista kokonaisratkaisua ollaan tekemässä nollaratkaisun linjalta. Minusta tästä seuraa aivan automaattisesti se, että nyt kun käydään ensi vuoden budjetin osalta neuvottelemaan, miten menetellään eläkeläisten kanssa, miten menetellään viljelijöiden kanssa, niin ilman muuta näihin tullaan palaamaan. Tästä olen aivan varma. Siitä minulla on itselläni hallituksen korkeimmalta taholta tieto, ja se tieto on myös keskustan eduskuntaryhmällä. Näissä neuvotteluissa tullaan yhteensovittamaan tulopoliittisen kokonaisratkaisun raamit maatalouden kanssa. Emmehan me voi mitään väestöryhmää yhteiskunnassa asettaa täysin eriarvoiseen asemaan.

Mutta haluaisin, hyvät edustajatoverit, huomauttaa: Emme me tällaisella keskustelutyylillä, jolla täällä nyt maataloudesta on keskustelua

käyty, asiaa saa kuntoon, että me syyttemme toinen toistamme, haemme toinen toisistamme kaivelemalla virheitä. Meidän täytyy löytää yhteinen vastuu siitä, että Suomessa jatkossa maataloutta tarvitaan, rakentaa sellaista lainsäädäntöä, että me voimme pitkäjänteisellä, vähintään viiden vuoden aikavälillä tietää, miten jatkossa menetellään. Myönnän sen, että se on ollut virhe, että heti toisena vuotena maataloustulolakia lähdetään rukkaamaan, mutta se virhe johtuu siitä, että on annettu liian pitkään luistaa viljan vientikustannusten kanssa, tavallaan siirretty ongelmia eteenpäin kuukaudesta toiseen, kun niitä olisi pitänyt vähän aikaisemmin ruveta hoitamaan. Se ei kuitenkaan poista sitä, ettei nykyinen hallitus kanna vastuuta siitä ja niistä päätöksistä, mitä se omana toimiaikanaan on tekemässä.

Mutta niin kuin totesin, itse luotan siihen, että varmasti tullaan ensi vuoden budjetin osalta viljelijäväestöä tulemaan vastaan. Parhaillaan on käynnissä maataloustuloneuvottelut. Niissä varmasti löytyy mahdollisuus tilannetta korjata, ja uskon, että hallitus on omalta osaltaan tähän valmis. Tiedän, että myös keskustan eduskuntaryhmä hyvin tarkkaan seuraa, mitä on tapahtumassa, ja kannamme huolta todella siitä, että kaikkia väestöryhmiä kohdellaan tasavertaisesti.

Puhetta on ryhtynyt johtamaan ensimmäinen varapuhemies Paakkinen.

Ed. R a j a m ä k i (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. S-L. Anttila on jatkuvasti ollut vaatimassa jo ennen viime eduskuntavaaleja ansiosidonnaisen sosiaaliturvan leikkaamista, työeläkeläisten aseman heikentämistä ja myös palkansaajien yleistä palkkatason alentamista. Budjettiesitys, ed. Anttila, alentaa jo sinällään useita prosentteja, 2—3 prosenttia vähintään, palkansaajien nettotuloja.

Ed. Anttila ei minun mielestäni osoittanut kovin vakavaa paneutumista, vaikka hän loppuosassaan vaati vakavaa keskustelua asioista omassa puheenvuorossaan. Nimittäin näkyi selvästi se, että ed. Anttila käy omaa henkilökohtaista sissisotaansa hallitusta vastaan, ja ilmeisesti koko keskusta on nyt vesittämässä ja rahastamassa omalle porukalleen aika epäoikeudenmukaisesti eräitä asioita, sen lisäksi unohtamassa sen, että se ei ratkaise maataloustulopoliittikan sisäistä virheellisyyttä, vaan se siirtää taas vuo-

den päähän vastaavan pommin. Eivät maataloustuottajat tällä tavalla pysty mihinkään varautumaan. Linja ei ole isänmaallista eikä viisasta, ed. Anttila.

Tuotantoon sidottu järjestelmä johtaa ylituotantoon. Se on ihan eri asia kuin sosialidemokraattien ajama omavaraisuustavoite tai meidän ajamamme maaseudun elinvoimaisuus, joka vaatii muutakin kuin vilja- ja rehuvuorten sekä rasvavuorten kasvattamista. Se vaatii tukeaa maaseutuelinkeinoille, maaseudun monimuotoisuudelle. Eivät pelkästään lehmänkuvalla Suomi ja EY tule pärjäämään Japanin ja Yhdysvaltain kanssa. Minusta EY on tavattomissa ongelmissa jatkossa siitä huolimatta, että ed. Anttila pyrkii siihen, että Suomi olisi samanlaisessa tukipolitiikassa kuin EY.

Äskeiset tiedot, joita minä esitin, perustuivat maatilahallituksen viime kuussa antamiin yhteenlaskettuihin tietoihin, ja niistä pitäisi pystyä tekemään johtopäätös. Rajasuojaa tarvitaan ja tuontimaksut ym. on pantava sellaiselle tasolle, että me pystymme nimenomaan turvaamaan omavaraisuuden ja toisaalta lisäämään kilpailua. Henkilökohtaisesti lähdän ehdottomasti tästä tasapainottelutilanteesta.

Ed. P. L e p p ä n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Joku viikko sitten kuulin auton radiosta, kun ed. S-L. Anttilaa haastatettiin erään kapinakokouksen yhteydessä. Tuntuu, että ed. S-L. Anttila jakoi erilaista tietoa silloin kentälle kuin hän nyt puhui puhujakorokkeelta. Tuntuu, että nyt ei ole linjakasta enää tämä homma hänellä eikä myöskään tämä keskustelu kaikilta osin. Siihen voin yhtyä, koska minusta meidän pitäisi rauhallisesti käydä keskustelu joko nyt tai toisen asian yhteydessä, mitä me itse kukin haluamme, mitä me suomalaisina haluamme. Se pitäisi ratkaista ja sitten miettiä, millä tukikeinoilla me maatalouden saamme pysymään Suomessa vai haluammeko me sen pitää Suomessa.

Ed. Ala-Harja aikaisemmin puuttui EY-tukirahastoihin, joihin ed. S-L. Anttila myös viittasi puhuessaan siitä, mitä EY tukee omia maanviljelijöitään, mitä Suomessa tuetaan. Kyllähän tilanne näin on, että me maksamme aikanaan, kun menemme EY-jäsenyyteen, koheesiorahastoon useita tuhansia miljoonia markkoja. Sitten kun kysytään EY:ssä, kuinka paljon me suomalaiset saamme siitä miljoonapotista takaisin, viime kesäkuun vastaus oli, että ette te tule saamaan yhtään Suomeen rahaa, koska te olette

rikas valtio. Se ohjautuu Etelä-Espanjaan ja Etelä-Portugaliin, eli me vain maksamme sinne toisille tukiaisia mutta emme saa itsellemme mitään korvausta siitä.

Ed. R i n n e (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Äskän ed. S-L. Anttila sanoi, että EY:ssä on erittäin korkeat ja kovat maataloustuet. Kuitenkin kepu vastustaa EY:tä hyvin ankaresti, joten ovatko sittenkin meillä kotimaassa tuet vielä korkeammat? Logiikka viittaisi tähän.

Ed. L a a k s o (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En ole aivan varma ed. Rinteen logiikasta EY-jäsenyyttä koskevassa kysymyksessä. Ed. Rajamäenkin puheenvuoro olisi huomattavasti uskottavampi, kun hän julistautuu maatalouden ystäväksi, jos hän samalla vastustaisi EY:n täysjäsenyyttä. Asia ei ole mikään salaisuus. Kaikki tutkimukset, kaikki selvitykset, joita meillä on käytettävissämme, osoittavat, että EY-täysjäsenyys tulee merkitsemään maatalouden huomattavaa alasajoa. Tältä pohjalta tietenkin niiden puolueiden, jotka ilman minikäänlaista ennakkoselvittämistä jo aikaisemmin asettivat tavoitteeksi EY-täysjäsenyyden, on turha tulla puhumaan siitä, että ovat maatalouden ystäviä.

Pelkkä jäsenmaksu vaatimattomasti arvioiden EY:lle olisi 5 miljardia markkaa, 5 000 miljoonaa markkaa, vuodessa. Emme me joutuisi tukemaan pelkästään EY:n eteläisimpiä jäsenmaita, kehittymättömiä maita koheesiorahaston kautta. Me joutuisimme omalla jäsenmaksullamme maksamaan myös EY:n kehittyneiden maiden, mm. Tanskan maatalouden, ylituotannon vientimaksua. Tuntuu aika oudolta, että ne, jotka vastustavat täällä vientimaksuja, ovat valmiit siirtämään samat maksut EY:n kehittyneiden maiden maatalouden vientimaksuksi. Eihän tässä ole minkäänlaista järkeä.

Haluan vielä kuulla, miten EY-täysjäsenyyden puoltaminen, jota ed. Rajamäkin kannattaa, voi olla sopusoinnussa maatalouden tasapainoisen kehittämisen kanssa.

Ed. M. L a u k k a n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten ed. S-L. Anttila toi ansiokkaasti esiin, tämän vuoden maataloustalon ongelmahan kiteytyy siihen viime vuodelta edelliseltä hallitukselta, ed. Rinne, perinnöksi saamaamme 900 miljoonan viljakilon ylijäämään, jonka markkinointiin täytyy tämän vuoden budjetista rahat repiä. Sen vuoksi jouduttiin

tilanteeseen, jossa maataloustulolaki jouduttiin repimään auki ja tekemään siitä myös normaalin neuvottelumenetelmän kautta sopimus Maataloustuottajain Keskusliiton kanssa.

Mutta se, mikä minusta ansaitsee myös hie-
man enemmän periaatteellista pohdintaa, on se,
millä tavoin korvataan tuottajahintojen jälke-
näisyys. Tämähän oli kysymys, josta perus-
tuslakivaliokunnassakin äänestettiin. Tässä ky-
symyksessä keskusta hävisi. Ed. Rajamäki, halu-
aisin teiltäkin selkeän logiikan siihen, eikö mei-
dän kaikkien tulisi pyrkiä selkeästi sellaiseen
maataloustulolakijärjestelmään, jossa on selvä
rinnasteisuus työnantajien ja työntekijöiden väli-
siin työehtosopimuksiin. Onhan aivan selvää,
että kun maataloustulolaki solmitaan, toinen
osapuoli eli viljelijät asiallisesti odottavat, että
tulevat saamaan asianmukaisen maataloustulo-
lain mukaisen ansion asianomaisena vuonna.
Näin ei ole nyt käynyt. On puututtu kesken
sopimuskauden ja jopa taannehtivasti siihen tu-
lotasoon, ansiotasoon, joka käsitykseni mukaan
nauttii ilman muuta myös perustuslain mukaista
omaisuudensuojaa.

Ed. Rinne, jos tällainen menettely olisi ollut
käytössä normaaleissa työmarkkinaneuvotte-
luissa, tiedätte aivan hyvin, että siellä olisi Pape-
riliitto tai Metalliliitto istunut monta viikkoa
tämän takia. Viljelijäväestö on tähän joutunut
tyytymään, koska valtio on osoittautunut tässä
kysymyksessä erityisen huonoksi sopimuskump-
paniksi.

Ed. A l a - N i s s i l ä (vastauspuheenvuoro):
Arvoisa puhemies! Yhdyin ensinnäkin ed. S-L.
Anttilan näkemyksiin siitä, että tulevan vuoden
budjettia on oikaistava oikeudenmukaisella ta-
valla. Tulopoliittinen ratkaisuhan ei toteudu
miinusmerkkinä, niin kuin vielä kesällä ajateltiin,
ja tällöin on aivan välttämätöntä ohjata
varat vientivastuun kantamiseen sillä tavalla oi-
keudenmukaisella tavalla, että otetaan huomi-
oon erityisesti mielestäni kasvinviljelytilat, jotka
ovat joutuneet kaikkein vaikeimpaan tilanteeseen.
Viittaaan siihen, minkä totesin jo ennen, että
vientikustannusmaksu ja lannoitevero ovat pait-
si pois viljelijän tulosta pois myös hänen nettotu-
lostestaan, katteesta, jonka varassa hän joutuu
elämään.

Muuten olen sitä mieltä, että keskustelu har-
rasteviljelijöistä on aika turhaa. Niitä viljelijöitä,
jotka ovat suurituloisia ja jotka eivät asu tiloilla,
on aika vähän. He eivät tietenkään tarvitse
yhteiskunnan erityistä tukea. Mutta ei tähän

pidä sekoittaa järkevää osa-aikaviljelyä missään
tapauksessa. Varsinkaan kasvinviljelytiloilla ei
meidän tilakokomme kasva niin nopeasti. Meillä
täytyy olla, jos maaseutua aiotaan pitää asuttu-
na, järkevää osa-aikaviljelyä edelleen Suomessa,
ja sitä ei voida kohtuuttomasti rangaista. Muut
tulot voidaan huomioida mielestäni ei kesän-
noinnin yhteydessä vaan silloin, kun niitä on
runsaammin, järkevällä tavalla suoran tulotuen
mukaisissa järjestelyissä.

Ed. S-L. A n t t i l a (vastauspuheenvuoro):
Arvoisa rouva puhemies! Ed. Rajamäelle annan
erittäin suuren tunnustuksen siitä, että hän vas-
tauspuheenvuorossaan myönsi sen, että rajasuo-
ja jatkossa tarvitaan. Siitä asiasta olemme todel-
la ihan yhtä mieltä, muuten me emme kykene
säilyttämään elintarvikeomavaraisuuttamme.

Ed. Rinteelle totean, että tukiluvut ovat var-
masti totta. Verrataan nyt vain sitä, että jos on
vuoristoviljelmä, peltoa 3 hehtaaria, toimeentuo-
loedellytykset ovat kohtalaisen kapeat. Minä
puhuin keskimääräisestä tuesta, joka on jaettu
10 miljoonan eurooppalaisen EY:n viljelijän kes-
ken. Tätä taustaa vasten ei tämä tukiluku voi
määrätä sitä, liittymmekö EY:hyn vai emme,
koska meidän ongelmamme on se, että me olem-
me niin paljon pohjoisempina emmekä kykene
kilpailemaan EY:n sisällä omalla maataloustuo-
tannollamme. Siitä seuraa se, että Suomen maa-
taloustuotanto tietyn ajan kuluessa valitettavasti
kuihtuu lähes kokonaan pois. Ainoa alue, jolla
olisimme vahvoja, on maidon tuotanto.

Ed. Jaakko Laakso puhui joka sanan aivan
niin kuin asia on, eli kysymys on siitä, että jos
lähdemme EY:hyn, silloin menemme tukemaan
Euroopan yhteisön maataloutta. Ovatko suoma-
laiset veronmaksajat ja kuluttajat tähän todella
valmiimpia kuin oman maatalouden tukemiseen
ja vielä aivan kohtuulliseen tukemiseen?

Ed. R a j a m ä k i (vastauspuheenvuoro):
Arvoisa puhemies! Ed. S-L. Anttilalle: Tänä-
än me syötämme ilmaiseksi keskieuropalaisia, se
on meidän linjamme. Minusta me emme ole
velkaa heille mitään, että meidän pitää heille
ilmaista ruokaa jakaa.

Ed. M. Laukkanen, nykyiset laskut ja nykyi-
nen konkurssi johtuvat hyvin paljon teidän ra-
kastamastanne maataloustulopolitiikasta ja tu-
losidonnaisuudesta, myös palkkasidonnaisuus-
desta. Ne eivät ole perusteltuja. Tehän olette
eläkeindeksejäkin purkamassa. On vähän epä-
loogista ajaa sitten tässä asiassa tällaista kytkyä.

Ylituotannosta ja tulorakenteesta pitäisi päästä eroon, ed. Laakso, jo kansallisista syistä, niistä syistä, jotka yrittin puhujakorokkeelta äsken puhua.

Toinen asia on se, että me tarvitsemme rajasuojaa ja tarvitaan muuten tarkkaa selvittelyä niin Etan kuin EY:nkin vaikutuksista ei pelkääntään maatalouteen, maaseutupolitiikkaan vaan myös aluepolitiikkaan, jossa mm. kuljetustukien ja monien osalta on ongelmia. Minä en ole mihinkään pikajunaan hypännyt. Olen hyvin kriittinen ja haluan, että asiaa pohditaan hyvin monelta kannalta. Muun muassa maatalouspolitiikan heijastukset pitäisi ottaa huomioon siinä, että maatalouden sisäistä tulorakennetta pitäisi kehittää myös EY:n ja Etan vaikutukset huomioon ottaen. Sosialidemokraattien tavoite siirtää painopistettä tuessa lihatuotantoon ja Kotieläin-Suomeen ja Maito-Suomeen on aluepoliittinen, sosiaalipoliittinen ja myös EY:n ja Etan vaikutuksia huomioon ottava. Nimittäin maitotuotannon kehittäminen ja lisääminen tässä tilanteessa on myös Suomen talouden ja maatalouden kannalta hyvä, koska EY:ssä suositaan sitä. Sillähän Tanska mukautui EY:hyn ja Etan. Tämä on sosialidemokraattien lakialoitteen tausta.

Ed. Laakso, vaikka minä olenkin myös näin kriittinen ja olen käynyt monta kertaa Petroskoissa niin kuin ed. Laaksokin, en kuitenkaan usko, että Suomen tulevaisuus on Karjalan tasavallan kanssa yhteinen talousalue.

Ed. P u i s t o (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Keskustelu on yhtä epäloogista kuin silloin, kun maatalouden sosiaaliturvasta tai maatalouteen liittyvistä asioista keskustellaan valiokunnissa. Myönteistä on se, että salissa tähän aikaan illasta on lukuisia sellaisia edustajia, joita harvoin näkee, kun lehterit ovat tyhjä.

Toivoisin, että nyt, kun keskustalaisia on näin paljon salissa, selkeyttäisitte keskustelun etenemiseksi, kummasta nyt on yleensä kysymys: maatalousyrittäjästä, jolla on yritysvastuu ja sen vuoksi tietyt tuet, vai palkansaajasta. Yleensä, kun näitä asioita käsitellään, puolen tunnin sisällä vaihtelevat käsitteet riippuen siitä, kummalta reunalta ovat paremmat tuet tulossa.

Ed. L a a k s o (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Suomalaisia maanviljelijöitä ja maataloutta ei auta se, että me sanomme olevamme rajasuojan säilyttämisen kannalla, kun

EY-jäsenyys tulee väistämättä merkitsemään rajasuojan purkamista. Ne puolueet, jotka kannattavat EY:n täysjäsenyyttä, kannattavat näin sanoessaan myös maatalouden rajasuojan purkamista.

Me kaikki taas tiedämme sen, myös ed. Rajamäki myönsi sen, että rajasuojan purkaminen merkitsee Suomen omavaraisen maatalouden tappamista. Kuten ed. S-L. Anttila aivan oikein totesi, ainoastaan suurehkoit maitotilat saattavat jäädä kannattaviksi, muut eivät.

Nythän itse asiassa EY:n täysjäsenyyttä markkinoidaan, sitä yritetään myydä, suomalaisille sellaisella väitteellä, että EY tuo halvemmat hinnat, halvemmat elintarvikkeet. Todellisuudessa on kyse siitä, että niin kauan kuin kaupan keskusjärjestöt kontrolloivat elintarvikkeiden tuontia Suomeen, hinnat eivät alene. Tietenkin kaupan keskusjärjestöt ovat kiinnostuneita tuomaan halpoja EY:n elintarvikkeita saadakseen niistä suuren voiton, koska kaupan keskusjärjestöt myyvät ne kuitenkin kalliilla Suomessa. Ellei samanaikaisesti rajasuojan purkamisen kanssa puututa kaupan keskusjärjestöjen todelliseen monopoliasemaan, elintarvikkeiden hinta ei missään tapauksessa alene.

Itse olen sitä mieltä, että rajasuojan purkamisen tulee merkitsemään vain sitä, että saamme lisää työttömiä. Se merkitsee sitä, että joudumme ostamaan velaksi EY:n ns. halvat elintarvikkeet ja tämä lisää entisestään Suomen kansantalouden ongelmia.

Ed. S-L. A n t t i l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ihan vain lyhyesti täydennän ed. Jaakko Laakson ajatusta siitä, että kun meillä ei kerran ole eurokustannustasoa, ei meillä voi olla myöskään eurohintoja. Meidän täytyisi tuoda tänne Portugalista elintarviketyöntekijät. Se alkaisi vähän vaikuttaa hintatasoon. Nämä kulkevat käsi kädessä, ja Suomen palkkatasossa on huomioitu tämä. Suomalaisen palkansaajan tuloista kuukaudessa keskimäärin 18 prosenttia menee ruokaan, mikä on hyvää eurooppalaista keskitasoa.

Ed. V u o r e n s o l a : Arvoisa puhemies! Kentällä kulkiessa joskus kysytään ja ennen muuta talonpojat kysyvät, mahdatteko te eduskunnassa maataloudesta puhua lainkaan. Olen tavallisesti vastannut siihen, että joskus saattaa kulua jopa 15 minuuttia, ettei puhuta sanaakaan. Minusta keskustelu, jota on käyty, osoittaa sen, että ainakin mielenkiintoa maatalouteen

on. Minusta tuntuu ainakin sen lyhyen kokeimuksen pohjalta, joka minulla on, että sitä on riippumatta siitä, onko lehterillä yleisöä vai ei.

Tällä hetkellä mielestäni on tiettyjä seikkoja, jotka ovat tavallaan nimenomaan puolustamassa sitä, että tämä hallituksen esitys nyt vietäisiin lävitse.

Ensinnäkin esitys on tehty tilanteessa, jossa nimenomaan painotettiin ns. yhteiskuntasopimusta, joka tilanne itse asiassa on vieläkin päällä, ja maatalous omalta osaltaan on tässä minusta osoittanut tiettyä yhteisvastuullisuutta, jota on minusta syytä aika tavalla kunnioittaa.

Toinen asia on se, että tässä tunnustetaan myös se talonpoikainen logiikka, että kun talous on heikossa jamassa, täytyy pystyä tekemään kipeitäkin päätöksiä. Ikävää tässä on se, että ollaan ajautumassa päätökseen, joka on taannehtiva, ja se on tietysti moraalisesti loukkaavaa. (Ed. Astala: Mutta te teitte sen!)

Eräs seikka myös, jonka mainitsisin ja joka on minusta tärkeä tämän asian osalta, on se, että silloin kun tällaisia ikäviä päätöksiä oltiin tekemässä tai harkitsemassa, ennen muuta lähdettiin siitä ajattelusta, että viljamarkkinat on saatava pelaamaan. Meillä oli sellainen tilanne siinä vaiheessa, kun asiasta keskusteltiin, että viljamarkkinat uhkasivat kokonaisuudessaan pysähtyä. Minä uskon, että se olisi ollut vielä heikompi lopputulos kuin tämä, mikä meille nyt esitellään.

Seuraava asia minusta on hyvin tärkeä myös, ja se on se, että jos näillä ratkaisuilla voidaan turvata se, että kun nyt maataloustulopoliittisessa neuvottelupöydässä olevat asiat ovat avoinna, näissä neuvotteluissa voidaan saada aikaan parempi lopputulos, kun hyväksytään tällä kertaa esillä oleva asia. Minä uskoisin, että kun siihen on MTK omalta osaltaan sitoutunut vuoden 1991 osalta, on tämä järjestö myös lähtenyt siitä ajattelusta, että vuoden 1992 ratkaisun pitää olla selkeästi parempi.

Uskoisin myös, että kannattaa ajatella maatalouden tulopoliitiikkaa ja ennen kaikkea tulevia maataloustulolakeja eteenpäin sen verran, että jos tällä vuoden 1991 lainmuutoksella voidaan tasata tietä laille 1992 ja ennen muuta laille 1993 ja eteenpäin, niin minä luulen, että pitkällä aikavälillä joka tapauksessa ovat jossain määrin hyväksyttäviä ne toimenpiteet, joita nyt ollaan toteuttamassa.

Täällä keskustelun aikana on tullut esille useain kertaan, että niin sosialidemokraattien kuin vihreidenkin taholta on olemassa maata-

loustulolakiesitys. Kuten olen aikaisemminkin todennut ja totean tässäkin, minusta on erinomainen asia, että tällaisia lakiesityksiä ja aktiivisia esityksiä eri ryhmien taholta tuodaan keskusteluun. On väärin, jos jokin ryhmä tai jotkut ryhmät tai hallitus monopolisoi maatalouden tulopoliitiikan, ihan siitä syystä, että minusta me joudumme linjaamaan maataloustulolakeja tulevaisuudessa todennäköisesti aivan eri näkökulmasta kuin tähän asti. Me olemme tähän asti pitkälti linjanneet maataloustulolain aina tuottamisen pohjalta. Jatkossa tuottaminen sinänsä ei ole ainoa kriteeri, vaan tuottamiseen liittyy jatkossa yhä selkeämpi laadullinen tuottaminen ja ennen muuta myös tuottamisen markkinointi. Näin ollen kuva muuttuu aika tavalla, ja kun olen itse yli 15 vuotta maataloustulolain kanssa ollut tekemisissä, niin väitän, ettei nykyinen maataloustulolaki tässä tapauksessa eikä nykytilanteessa palvele tätä linjaa.

Uskon, että viljelijät odottavat uudelta maataloustulolailta ennen muuta seuraavia asioita: maatalouden turvaamista, ennen muuta sen tulon turvaamista, metsätalouden turvaamista, riittävän elintarvikeketjun ylläpitoa ja elävän maaseudun säilyttämistä. Ehkä nämä neljä asiaa ovat niitä peruskriteereitä, joihin kannattaa kiinnittää huomiota ja ottaa huomioon ne kaikki kokonaisvaltaisesti. Silloin meidän pitää myös koko maatalous nähdä vähän eri kantilta siinä mielessä, että sellainen ajattelu, mitä tässä maassa olen viime aikoina erityisen paljon ikäväkseni saanut huomata, että mm. eri tuotantosunnat pannaan taistelemaan toinen toistansa vastaan, on heikoin tapa hoitaa tämä asia kunniallisesti eteenpäin. Minusta olisi hyvin paljon järkevämpää miettiä näitä kysymyksiä viljelijöiden ja maaseudun työnjaon kannalta, ja välttämättä siinä ei ole mitään ristiriitaa, niin kuin jotkut haluavat usein sanoa.

Omalta osaltani olisin sitä mieltä, että ennen muuta pitäisi poliittisella tasolla kerätä voimavaroja ehdottomasti tasollisesti parempaan keskusteluun kuin täällä tänään, siihen että se tulolaki, joka vuonna 1993 näiden kahden väli vuoden, 1991 ja 1992, jälkeen astuu voimaan, olisi rakenteeltaan ja pohjaltaan uusi siten, että sen pohjalle voidaan jatkossa tulolakeja rakentaa. Se edellyttää sitä, että nykyistä tulolakijärjestelmää ei suorastaan romuteta, käytetään siitä hyvät puolet, mutta joka tapauksessa rakennetaan se hiukan sopivammaksi tähän maailmaan.

Nyt maataloustuloneuvottelut ovat auki. Niitä käydään tällä hetkellä, ja ymmärtääkseni

myös näissä neuvotteluissa voitaisiin jo sopia pitemmänkin aikavälin tavoitteista.

Ed. R a j a m ä k i (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Kun puhuin siitä, että täällä on poikkeuksellisen aktiivisia keskustan edustajia paikalla, en tarkoittanut sillä ed. Vuorensolaa, joka on ennenkin aktiivisesti, asiantuntevasti ja rakentavasti yrittänyt paneutua maatalouspoliittiseen keskusteluun. Minusta hänen lähestymistapansa on oikea. Kun täällä kiihkoesiintyminen MTK:laisittain keskustan osalta kääntyy rakentavaksi puheenvuoroksi, toivoisin, että tämä asenne laajemmin leviäisi ja pohtisimme tapaa, millä me turvaamme perustuotantomme ja maaseudun elinvoimaisuuden nimenomaan maaseudun elinkeinojen kehittämällä ja käyttämällä viennistä säästävät varat maaseudun sosiaaliturvan ja uusien työpaikkojen luomiseen. Elintarviketietojen turvaaminen vaatii kohtalonyhteyden perustuotantoon.

Kun ajattelemme eri tuotantosuuntien ristiriitoja, joihin ed. Vuorensola ihan oikein puuttui, niin vielä vuoden 1989 maataloustulolain yhteydessä MTK vaati uusia sikapaikkoja. Nyt ihmetellään, mitä tehdään ylituotannolla. Aivan selvästi sisäpuolella pelaa systeemi, jossa aiotaan aika ajoin panna maksamaan erikoiskasvi- tai muita tuottajia, sellaisia, jotka eivät ole aiheuttaneet vientituen tarvetta tai erityisiä ongelmia. Kyllä laajempaa keskustelua tarvitaan.

Kannatan ed. Vuorensolan ajatusta siitä, että uuden tulolain osalta käynnistettäisiin hyvin pian myös eduskunnassa vakava keskustelu uudenlaisista lähestymistavoista. Toki varmaan sosialidemokraattien aloitteesta on korjaamisen paikkaa, mutta jonkinlaista uutta pohjaa tarvitaan.

Ed. V ä h ä n ä k k i (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Vuorensola penäsi asiallista keskustelua tämän asian tiimoilta, niin kuin hän on itsekin harrastanut ennen kuten nytkin. Mutta on todettava, että Suomen keskustan osalta asiallinen keskustelu tässä asiassa on mahdotonta. He ovat täällä valjastaneet teatterin läsnä olevien edustajiensa kesken, koska lehterit ovat täynnä maataloustuottajia. En kadehdi todella keskustapuolueen edustajien asemaa. Muistan viime hallituksen ajalta, miten oli monesti omien ministereiden ehdotuksia vaikea hallituspuolueen edustajana puolustaa. Täällä puhutte toista, mutta kun napinpainalluksen aika tulee, hallituksen uskollisina sotureina painatte

nappia. On pakko äänestää, muuten tulee tupenrapinat, niin kuin sanotaan.

Kaikkein surkuhupaisimpia olivat ed. Sirkka-Liisa Anttilan epämääräiset puheet, että suostutaan nyt tähän, hän on korkealta taholta saanut lupauksen, että hyvitetään maataloustuottajille joskus myöhemmin. Tuskin hän korkealla taholla tarkoittaa Malediiveilla oleskelevaa valtionpäämiestä, vaan todennäköisimmin pääministeri Ahoa tai valtiovarainministeri Viinasta. Me kaikki ja Suomen kansa taas tiedämme, minkä verran heidän lupauksiinsa on luottamista. Viinananen lupasi erota, jos tulee devalvaatio, mutta vielä on vain virassa.

Ed. V i s t b a c k a : Arvoisa puhemies! Tänä yhtenä suurena ja valitettavana maaseudun ja talonpojan murheen päivänä haluan ensiksi kannattaa ed. Riijijärven tekemää selvää hylkäys ehdotusta samoin kuin hänen lausumaehdotustaan.

Eduskunnassa on viimeisten viikkojen aikana käynyt useaan otteeseen maanviljelijälähetystöjä kuten tänään, ja niin tulee varmaan tapahtumaan myös tulevaisuudessa. Lisäksi olemme saaneet lukea lehdistä ja katsoa televisiosta tietoja traktorimarseista ja muista mielenilmauksista. Tämä toiminta kieli siitä, että maanviljelijöillä, etenkin pien- ja perhevilmijöillä on tällä hetkellä erittäin suuri huoli tulevaisuudestaan ja toimeentulostaan. Tulevan talven aikana on hyvin mahdollista useiden satojen, ellei tuhansien tilojen joutuminen pakkohuutokauppaan, koska lainojen kuoletuksia ja korkoja ei nykyisellä tulotasolla pystytäkään hoitamaan. Vakavimmassa vaaratilanteessa ovat muutamien vuosien sisällä sukupolvenvaihdon tai sisärosuuslainan avulla tilan haltuunsa ottaneet ja suuren velkataakan alle joutuneet nuoret viljelijät. Nykyisen Ahon hallituksen toimenpiteet eivät ole mitenkään auttaneet vaikeuksissa olevien viljelijöiden tilannetta, päinvastoin.

Jo alkukesästä hallitus toi eduskuntaan esityksensä maaseutuelinkeinolain muutokseksi, jolla valtiovalta yksipuolisesti korotti maatalouteen liittyvien lainojen korkoa taannehtivasti, vaikka mainittujen lainojen sopimusehtoihin ei liittynyt lainkaan korotusmahdollisuutta. Tällä muutoksella lisättiin useiden tilojen rasituksia 5 000—10 000 markkaa, jopa ylikin, vuodessa ja myös siten vaarannettiin kyseisten tilojen elinkelpoisuutta. Kyse oli mielestäni myös pankin ja viljelijän välisestä yksityisoikeudellisesta sopimuksesta, jota ei lailla olisi pitänyt yksipuolisesti

muuttaa ainakaan niiden lainojen osalta, joiden ehdoissa koron korotusta ei ole edes mahdollistettu. Kyseessä saattaa olla vaarallinen ennakkotapaus, jota esimerkiksi pankit voivat tulevaisuudessa käyttää häikäilemättömästi hyväkseen, mutta hallitus ja hallituspuolueet katsoivat, että tämä on mahdollista, kun on voima ja valta.

Lain arveluttavuuden johdosta onkin mielenkiintoista seurata — en ole varma, onko jo lähdetty — lähtekö esimerkiksi viljelijöiden etujärjestö MTK oikeudenkäyntien kautta perälmään lähinnä valtion yksipuolisten korkojen korotusten oikeudenmukaisuutta, koska käsitykseni mukaan sopimusoikeudessa epäselvissä tilanteissa mahdollisista virheistä ja puutteellisuksista kantaa vastuun velkoja velkakirjan laatijana. Ilmoituksia tähän suuntaan esimerkiksi Maaseudun Tulevaisuudessa on viime aikoina ollut.

Lisärasitus ainakin eräille viljelijöille aiheutui mainitusta laista myös sillä tavoin, että valtio voi periä eräitä saataviaan jäljellä olevalta osaltaan 1—3 erässä. Maksettavaksi erääntyvän pääoman määrä on nostettu nykyisestä 900 markasta porrastettuna 2 000, 4 000 ja 6 000 markkaan. Eli jos saaminen on enintään 2 000 markkaa, se peritään heti kerralla. Jos se on 4 000 markkaa, tapahtuu perintä kahdessa erässä. Jos jäljellä oleva saaminen on 6 000 markkaa, peritään se kolmessa erässä. Tällä tavalla valtio kerää noin 65 000 viljelijältä nopeutetussa järjestyksessä yli 100 miljoonaa markkaa. Voi vain arvailla, millä tavoin tämäkin yllättävä rasitus vaikeuttaa jo muutoinkin vaikeuksissa olevien pien- ja perhevillijöiden elämää. Täytyy toivoa, että nämä tahot kestäisivät nämäkin hallituksen ylimääräiset rasitukset, jotka heidän kannettavikseen on heitetty.

Tällä hetkellä eduskunnassa on käsiteltävänä kymmenkunta maataloutta koskevaa lakiesitystä, joista pari on esillä tänään. Näiden kaikkien tarkoituksena on lisätä edelleen maatalouden rasituksia. Mikäli käsittelyssä olevat lakiesitykset hyväksytään sellaisinaan, tulee se merkitsemään maatalouden harjoittajille sellaista lisärasitetta, että vain hyvin harva viljelijä pystyy enää jatkamaan maatalouden parissa. Sen seurauksena myös maaseutu autioituu.

Maatalousväestön mieltä ei myöskään kohenaa maatilahallituksen juuri esittämä linjaus siitä, että maatilojen lukumäärä pitäisi alentaa vuoteen 2000 mennessä puoleen nykyisestäään. Näin siis keskustapuolueen mandaatilla maatilahalli-

tuksessa pääjohtajana istuva Kalevi Hemilä haluaa uskoa maatalousväestöön. Ihmettelen vain, minne nykyiset pientilojen omistajat laitetaan, kun heidän toimeentulonsa tuhotaan täydellisesti. Työttömyyskortistoon kai. Sehän tuntuu olevan nykyisen hallituksen linja laajemminkin.

Valtiovaltaa ei nykyisen hallituksen aikana voi todellakaan pitää luotettavana sopimus-kumppanina. Tällaiseen tulokseen tulee väistämättä, kun tutustuu maataloutta koskeviin lakiesityksiin.

Tänään käsittelyssä oleva maataloustulolain eräiden säännösten muuttaminen sotii monellakin tavoin ns. sopimusvapauden suojaa vastaan. Myös taannehtivuusongelma on eräs sellainen seikka, joka liittyy sangen useaan esitykseen. Tarkoitan tällä sitä, että maatalousväestölle ei ole annettu mahdollisuutta harkita omia toimenpiteitään sijoittaessaan omia varojaan ja työtään maatalouteen. Näin on tilanne esimerkiksi ollut keväisin harkittaessa, mitä ja kuinka paljon viljellään. Käytännössä siis työnantajana valtio muuttaa yksipuolisesti voimassa olevaa työehtosopimusta ja alentaa työntekijän palkkaa. Millään muulla alalla kuin maanviljelyssä tällainen ei tulisi kyseeseen. Maanviljelijät ovat kuitenkin jo tottuneet valtiovallan yllättäviin toimenpiteisiin ja sopimusten rikkomisiin.

Hallituksen suunnittelemaa maatalouden kerralla tapahtuvaa alasajamista ei tule kenenkään hyväksyä, sillä siitä koituu koko yhteiskunnalle liian suuria ongelmia puhumattakaan niistä viljelijöistä, jotka sen kohteeksi joutuvat. Suomalaisista maataloutta on pystyttävä rajoittamaan järkevästi ja pitkällä aikavälillä, niin että nykyisen tasoisesta ylituotannosta päästään. Toisaalta voi todeta sen, että suomalainen puhdas ruokatuotanto maatalouden osalta on ja tulee pysymään suhteellisen kilpailukykyisenä myös näköpiirissä olevilla yhtenevillä eurooppalaisilla markkinoilla. Toivon, että Ahon hallitus ottaa järjen käteen ennen kuin se on liian myöhäistä, sillä maatalous ei kestä eduskunnassa nyt olevien lakiesitysten toteutumista. Maataloutta ei saa tappaa, vaikka tuotantoa hieman rajoitettaisiinkin, ja pienille tiloille tulee antaa elinmahdollisuudet.

Erittäin mielenkiintoista on se, että hallitus esitti yksipuolisesti ja käsitykseni mukaan maataloutta koskevien lakien vastaisesti käsiteltävänä olevaan lakiesitykseen sen 1 §:ää. Tämä pykälä, kun sitä käsiteltiin perustuslakivaliokunnassa, todettiin sellaiseksi, että se rikkoo niitä säännöksiä, että laki olisi voitu säätää normaalissa

lainsäätämisyjärjestyksessä. Onneksi erikoisvaliokunta poisti ko. pykälän.

Mutta kuitenkin kyseiseen lakiesitykseen jäi vielä ne kolme pykälää, joista viljelijäväestön etujärjestö MTK oli mennyt tekemään sopimuksen hallituksen kanssa. Ihmettelen, että etujärjestö lähtee muuttamaan taannehtivasti, siis taannehtivasti, voimassa olevaa sopimusta voimassa olevan lain aikana koskien nimenomaan sitä panosta, jonka viljelijäväestö joutuu ylimääräisesti tämän vuoden aikana nyt satsaamaan: yli 500 miljoonaa markkaa.

Yleisesti voi todeta, että ongelmana maataloutta koskeissa lakiesityksissä nimenomaan tänä syksynä on ollut se, että ne tuodaan tänne yksitellen tipoittain, jolloin ei pystytä selvittämään niiden perustuslain mukaisuutta kaikilta osin. Ongelmana on ns. konfiskatorisuus. Kun yksi laki tuodaan saliin, se lähetetään erikoisvaliokuntaan. Myöhemmin tuodaan uusi lakiesitys, tehdään samoin. Silloin ei tutkita tätä seikkaa lainkaan. Tavallaan viljelijät joutuvat mahdollisesti luovuttamaan tuotannollista varallisuuttaan korvauksetta valtiolle. Jos esimerkiksi nämä lakiesitykset olisi tuotu yhdellä kertaa samoissa kansissa ja sen jälkeen olisi tutkittu niiden perustuslain mukaisuus eli se, voidaanko ne säätää normaalissa lainsäätämisyjärjestyksessä, niin minä veikkaan, että silloin perustuslakivaliokunta olisi joutunut toteamaan, että näiden lakiesitysten kokonaisvaikutus on niin sanotusti konfiskatorinen eli niitä ei voitaisi säätää tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä. Mutta kun ne tuodaan yksitellen tänne, sitä kokonaisvaikutusta ei selvitetä lainkaan. Tämä on suuri ongelma mielestäni näissä asioissa.

Tämä käytännössä tarkoittanee — täytyy näin sanoa — ainakin joidenkin viljelijöiden kohdalla sitä, että he joutuvat muuntamaan tuotannollista varallisuuttaan, esimerkiksi metsää on pakko myydä, jotta valtion saamiset voidaan hoitaa. Tällä ylitetään ainakin eräiden asiantuntijoiden mukaan hallitusmuodon 6 §:ssä oleva konfiskatorisen verotuksen kynnyks. Mielestäni hallituksen täytyisi pystyä siihen, että silloin kun esityksiä tuodaan, ne tuotaisiin sillä tavoin, että tällaiset seikat voitaisiin tutkia.

Arvoisa puhemies! Toivon, että tulevassa äänestyksessä ne hallituspuolueiden jäsenet, jotka ovat nyt arvostelleet käsittelyssä olevaa taannehtivaa lakiesitystä, äänestäisivät sen hylkäyksen puolesta, sillä mielestäni suomalaisella yhteiskunnalla pitää olla varaa pitää sellaisista perusoikeuksista kiinni, joita ihmiset yleensä ovat

oppineet kunnioittamaan. Ei siis taannehtivasti lähdetä tavallaan vetämään edes viljelijäväestöltä pois niitä rahoja, joita he ovat luottaneet saavansa, kun saavat siitä sadosta tulon, joka keväällä heille on ollut luvassa, kun ovat omia tuotantopanoksiaan sinne laittaneet.

Ed. Laivoranta: Arvoisa puhemies! Tulin tänne puhujakorokkeelle tietoisena siitä, että ei täältä lopputulokseen kylläkään vaikuteta, että on aika mahdotonta vaikuttaa siihen lopputulokseen, mikä tästä tulee. Täältä korkeintaan haukutaan toisia ja kehutaan tietysti omaa itseä ja omaa puoluetta ja etupäässä puhutaan asian vierestä. Kyllä joskus onneksi puhutaan asiastakin, vaikka aika usein keskustelu kyllä käydään sellaisella tasolla, että juupas eipäs, kallis leipä. Monta kertaa kyllä huomaa, ettei täällä pyritä hakemaan eikä halutakaan hakea semmoista yhteistä säveltä, jotta voitaisiin yhteisiä asioita eteenpäin viedä. Nytkin esillä oleva asia kyllä osoittaa, että näinkin on tapahtunut.

Mutta toisaalta vasemmistoliiton taholta on kyllä esitetty sellaisia näkemyksiä tähän asiaan, että niihin on aika helppo monilta osin liittyä. Toki tietysti täytyy muistaa ja muistuttaa, että eivät nekään täydellisiä ole, mutta kuka nyt haluaisi edes täydellisten ihmisten kanssa olla tekemisissä, eli ne olivat kyllä inhimillisiä ja asiallisia näkökohtia ottaen kokonaisuus huomioon. (Ed. Laineen välihuuto) — Tietysti, ed. Laine, ne sisälsivät myös aimo annoksen populismia kuten politiikkaan aina kuuluu, ja varmasti minunkin puheenvuorossani sitä on. — Kyllä näihin vasemmistoliiton esityksiin sisältyi niin paljon kokonaisvaltaista ajattelua, että saitte minutkin provosoitua puheenvuoron pitämään, vaikka ajattelin, etten kovin paljon puhuisi, koska minusta tuntuu, että mitä enemmän puhutaan, sitä vähemmän villoja tulee.

Minä kuitenkin haluan ihan muutaman hämentävän lusikallisen maatalouspoliittiseen sopaan laittaa siitäkin huolimatta, että joku voi ajatella, että mitä se nyt Laivorannalle kuuluu, eihän tuommoinen grynderi mikään maatalouspolitiikan asiantuntija ole. Eikä olekaan, sanon sen aivan reilusti ja katselenkin asiaa kansantalouden ja ehkä yrittäjänkin näkövinkkelistä. Kun ajattelen suunniteltuja maataloustulon leikkauksia, jotka ovat minun mielestäni aika rajuja, niin ajattelen nimenomaan kansantalouden kehityksen kannalta ja totean, että näillä leikkauksilla otetaan maataloudelta pois se keskeinen tulorahoitusosuus, joka yritysveikkeitä katsot-

tuna on se osuus, jolla yritys ylipäättään voi elää ja olla kilpailukykyinen ja tarjota työtä ja toimeentuloa muillekin.

Minun mielestäni tästä seuraa semmoinen taantuma, jota me emme ehkä varmaan vielä tajuakaan. Nyt maatalous varmasti vähintään taantuu ja siinä mukana taantuu monta muuta elinkeinoa ja moni muu menettää työpaikkansa, kehitys varmasti pysähtyy. Voisi sanoa, että jopa parhaiden, kilpailukykyisimpien maatilayritysten kohdalle tulee ns. konkurssi, joka monen yrityksen kohdalla on tänä päivänä tosiasia. Siinä varmasti kärsii joku muukin kuin se maatilayrittäjä. Kyllä siinä kärsii koko kansantalous.

Sanoisinkin, että tosiasia minun mielestäni on, että kun puhutaan, että meidän maataloutemme pitäisi olla kilpailukykyinen, se pitäisi saada eurokuntoon ja sen pitäisi kyetä tuottamaan edullisia elintarvikkeita, se edellyttää, että maatalouden talous on kunnossa. Vain kunnossa olevalla taloudella se pystyy olemaan kilpailukykyinen ja tuottamaan kohtuuhintaisia elintarvikkeita, ja se on varmasti meidän kaikkien väestöryhmien yhteinen etu. Siitä ei päästä mihinkään.

Minun mielestäni vasemmistoliiitossa on tämä tajuttu ilahduttavan hyvin. Minun mielestäni meidän pitäisikin lähestyä maatalouspolitiikkaa todella siitä näkövinkkelistä, että me selvitäisimme, mitä elinvoimainen maatalous meille tosiaankin antaa. Toisaalta minä sanoisin maatalousväestölle, että pitää hyväksyä sellainen maatalouspolitiikka, jonka lähtökohdaksi otetaan se, että maatalouspolitiikka ja maatalous palvelevat myös muitten väestöryhmien etua elikkä että muut väestöryhmät eivät koe, että heiltä otetaan ja maataloudelle annetaan.

Uskallan kyllä sanoa, että maataloudella ei ole murheen päiviä, jos siltä pohjalta lähdetään, että ajatellaan koko kansantaloutta. Nimittäin minun mielestäni varmasti semmoisessa tulevaisuudessa, jossa avoimesti maataloutta ja maatalouspolitiikkaa tehdään niin, että otetaan kaikki väestöryhmät huomioon, myös maataloudella on varmasti paremmat päivät kuin nykyisessä maatalouspolitiikassa, joka on pikkuisen salamyhkäistä ja -kähmäistä ja jossa ei uskalleta avoimesti nostaa kissaa pöydälle.

Minun mielestäni muutoksen etsiminen maatalouspolitiikassa pitäisi aloittaa siitä, että etsittäisiin vastauksia kysymyksiin, mitä maatalous antaa meille, eikä siitä, mitä se meiltä ottaa. Minä muutamia lukuja heitän tähän ja myönnän, että ne ovat karrikoituja äärilukuja.

Lähdetään siitä tosiasiaa liikkeelle, että puhutaan työllisyydestä; tänä päivänä se on meille hyvin tärkeä ja polttava kysymys. Maatalous jo sinänsä työllistää 170 000 ihmistä. Sitten voidaan sanoa, että välillisesti koko ketjussa on vähintään toinen mokoma töissä. Jos ajatellaan sitä lukua, joka ynnättäisiin, niin se on 350 000 pyöreästi. Jos lähdetään niin karkeasta vaihtoehdosta, että koko maatalous tapetaan ja nämä kaikki ovat työttömiä, niin meillä olisi tälläkin hetkellä yli puoli miljoonaa työttöntä.

Toisaalta tämä porukka tekee tuloksen, jonka arvo on noin 15 miljardia. Jos sitä tulosta ei tehtäisi kotimaassa, niin se edellyttäisi 15 miljardin lisätuonnin elikkä lisää valuuttavelkaa, sen korkojen hoitamisen ja muun.

Tässä oli muutamia lukuja, jotka tietysti niin kuin jo sanoin, ovat äärilukuja, mutta minä haluaisin, että ne kuitenkin herättäisivät ajattelemaan suuntaa. Mitä ne kertovat ja mitä päätökset, mitä täälläkin tehdään, vaikuttavat koko kansantalouteen? Niin kuin alussa sanoin, nämä käsitykset tietysti perustuvat muuhun kuin maatalouspoliittiseen asiantuntemukseen. Nämä perustuvat ennen kaikkea kansantaloudelliseen näkemykseen ja siihen, että pyrittäisiin kokonaisvaltaisesti ajattelemaan, miten minulle käy, miten minun yritykselleni käy, miten minun työntekijöilleni käy, kun yksi tärkeä lohko ja yksi tärkeä osa kansantaloutta tapetaan.

Minä tiedän, että esillä olevan lakiesityksen hylkääminen on asia, josta seuraa tietysti omat melkoiset vaikeutensa, se on myös totta. Ei ole niin yksinkertaista hylätä lakia ja kokonaisuutta, mutta toisaalta otan huomioon ne leikkaukset, jotka lain seurauksena voidaan maataloudelle tehdä ja niitten vaikutukset koko kansantalouden kannalta. Sitten on vielä se, miten MTK on tässä käyttäytynyt eli selkärangaton käyttäytyminen: Ensin MTK sopii hallituksen kanssa tietyt paketit, joista ei oikeastaan meiltä kysytä paljon mitään. Sen jälkeen MTK:n herrat tulevat Jäähallille ja haukkuvat ministerit ja hallituksen pystyy ja tekevät niistä huonommat kuin ne ovatkaan. — Sen verran sallitaan minunkin puheenvuorossani kehua, että tämäkin hallitus on varmasti parempi kuin täälläkin salissa annetaan ymmärtää ja pyrkii varmasti hyvään. — Mutta tässä ollaan: MTK vetää maton pois alta, haukkuu Jäähallissa hallituksen ja sitten kuitenkin viestittää, että kyllä teidän täytyy tämä hyväksyä. Tämä on semmoista poliittista kulttuuria, jota en kyllä voi hyväksyä. Tältä pohjalta en pyydä anteeksi, mutta ilmoitan, että äänestys-

käyttäytymiseni on vähintään protestimielinen sen takia, että haluan jonkinmoista muutosta tähän poliittiseen kulttuuriin.

Arvoisa puhemies! Näillä sanoilla marssin paikalleni.

Ed. Vistbacka (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Laivorannan puhe oli todella mielenkiintoinen ja asiallinen. Tietysti puheenvuorossa kaikkeen ei voi puuttua, mutta eräs asia olisi ollut nimenomaan tämän lain taannehtivuusongelma. Se minun mielestäni tekee sen sellaiseksi, että sitä ei voi missään nimessä hyväksyä, vaikka hyväksyy sen, että maatalouden pitää vähentää ylituotantoaan. Kunnioitan ed. Laivorannan ilmoitusta ja päätöstä siitä, että hän tulee äänestämään tämän hylkäyksen puolesta.

Ed. Seivästö (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Laivoranta edusti puheenvuorossaan osittain sitä paljon kaivattua uutta poliittista kulttuuria. Hän antoi tunnustusta avoimesti vasemmalla istuvalle oppositioryhmälle.

Ainoa asia, jota hieman kaipasin hänen puheenvuorossaan, oli se, miten nämä maatalouden kohdistuvat paineet ja supistukset vaikuttavat monen kunnan elämään eli kunnallistalouteen, joka tällä hetkellä niin monessa kaupungissa kuin maaseudullakin on erittäin kovien paineiden ja supistusten alla.

Ed. Westerlund: Fru talman! Den föreliggande ändringen av lantbruksinkomstlagen innebär framför allt en ökning av lantbrukets eget exportansvar, vilket föreslås i propositionens tredje paragraf och den här ökningen av ansvaret är mycket stor. 13 procent av arbetsinkomsten räcker alltså inte längre till, så som det har stipulerats i den gamla eller nuvarande lantbruksprislagen. Enligt preliminära beräkningar stiger lantbrukets eget ansvar ända upp till något över 22 procent av arbetsinkomsten som skall erläggas i form av skatter och premier och exportkostnader av olika slag.

Lantbrukets eget exportansvar kan inte under en så kort tid höjas till ett sådant belopp som avsetts. (Välihuutoja) — Istukaa rauhasa, minä selostan kyllä kohta suomen kielelläkin nämä näkemykset!

En alltför kraftig nedkörning av lantbruket innebär att man också ökar pressen på siffrorna

i arbetslöshetsregistret. Vi har redan nu ungefär 300 000 arbetslösa och den här mängden borde ju snarare fås att minska och inte att ytterligare öka. Och det vill jag, fru talman, ha klart framfört, att ytterligare en förhöjning i form av 500 miljoner mark som inom ramen för 1992 års budget påförs lantbruket som ett eget utökat ansvar, det vill jag klart säga ifrån att jag inte för min del kommer att godkänna.

Om vi får en ändring av det här ansvaret till stånd så medför det att vi kommer att kunna sänka bland annat spannmålens exportansvar från den nivå som nu föreslås.

Däremot anser jag det inte möjligt att som vänsterförbundets och landsbygdspartiets representanter föreslår förkasta det föreliggande lagförslaget. Ett förkastande av lagförslaget skulle medföra att all lantbruksexport skulle upphöra för några månader framåt eller åtminstone tills nästa ordinarie statsbudget godkänns och stadfästs. Det här är ett ansvar som jag inte kan påta mig. Vi har tillräckligt med problem att för närvarande avsätta vårt överskott på världsmarknaden utan att det ytterligare skall försvåras, låt så vara att det är till höga kostnader för tillfället.

En förbättring fick vi glädjande nog till stånd i alla fall, och det skall här också noteras, genom att den första paragrafen ströks från lagförslaget. Det föreslogs nämligen att om de genomsnittliga prisen på riktpreisprodukter under 1991 har avvikit från de fastställda riktpiserna med mera än 2 procent skall detta beaktas så att sådana riktpriser som annars skall bestämmas enligt lantbruksinkomstlagen för det följande prissättningsåret ändras med det procenttal, med vilket de faktiska priserna i genomsnitt har avvikit med mera än 2 procent från riktpiserna.

Det här ändringsförslaget gick alltså inte igenom utan det är den tidigare enprocentsregeln som gäller. Det här innebär i praktiken en inbesparing eller ett förhindrande av att lantbruket självt skulle stå för ytterligare 180 miljoner mark på årsnivå.

Det ligger självfallet i lantbrukarnas eget intresse att få bort exportöverskottet från produktionen, men det kan inte göras inom ett eller två år, vilket främst våra socialdemokrater kräver och därtill i ett läge då vi har en ytterst svår depression.

En omständighet som jag också i det här sammanhanget vill framhålla är att vi för närvarande har ungefär 10 000 pensionärer, dvs. jordbrukare som har fyllt 65 år, och dessa pensio-

närer bebrukar fortfarande ungefär 200 000 hektar åkerjord. En höjning av ålderdomspensionen, eller i det här fallet arbetspensionen för den här gruppen, med låt oss säga 1 500 mark per månad, skulle innebära 18 000 mark per år. Om vi räknar det här teoretiskt framkastade exemplet, så att om alla skulle ta den här pensionen, ja då skulle det bli en utgift på 180 miljoner mark på årsnivå för dessa 10 000 pensionärer. Det här skulle vara en lönande och samtidigt en ytterst human nedbantning av överproduktionen.

Vi skall komma ihåg att lantbrukarnas ålderspension eller arbetspension är den lägsta som någon grupp erhåller i det här landet. För närvarande är den för män cirka 900 mark per månad och för kvinnor cirka 500 mark, det är otroligt men sant. Och diskussionerna kring Gatt och framför allt ett eventuellt EG-medlemskap har bidragit till att man tror att man nu här hos oss på ett ögonblick inom en mycket kort tid skall kunna nedbanta lantbruksproduktionen till självförsörjningsgraden. Det är dit vi strävar, men det går inte inom det här året eller i nästa år. Vi måste få några års tid på oss, det är det närmast är frågan om.

Käsiteltävänä oleva hallituksen esitys, mikä koskee maataloustulolakia, tietää huomattavan suurta räsitusä maatalouden omavastuussa koskien vientiä, ylituotannon sijoittamista maailmanmarkkinoille, ja hintataso kuten tiedämme on jo pitkään ollut erittäin alhainen.

Devalvaatiosta johtuen tietysti tilanne hieman muuttuu parempaan, mutta ei kuitenkaan ratkaisevalla tavalla. Se suuri muutos, mikä tässä esitetään, on se, että 13 prosenttia maanviljelijöiden työtulosta ei riitä. Niiden laskelmien mukaan, mitä nyt on tehty, tämä prosentuaalinen osuus nousee — ei nyt tuplasti, mutta hyvin lähelle — suurin piirtein 22 prosenttiin. Se on jo melkoinen määrä. Siis viidesosa maatalouden työtulosta on maksettava erillisinä veroina ja vientimaksun muodossa.

Maatalouden omavastuuta ylituotannon maailmanmarkkinoille myynnistä ei voida niin lyhyessä ajassa korottaa miten korkealle tahansa. Lisäksi on otettava huomioon, että liian suuri räsitus maatalousväestölle aiheuttaa lisää työttömyyttä ja meillä on jo 300 000 työtöntä ja tämä luku valitettavasti on vielä noususuunnassa.

Haluan todeta, mitä ensi vuoden talousarvioon tulee, että vielä lisätään maatalouden omavastuuta 500 miljoonalla markalla. Sehän ei ole mahdollista. Haluan omasta puolestani todeta,

että en tule hyväksymään tämän kaltaisen summan panemista heidän niskoilleen. Tämän summan palauttaminen ainakin pääosiltaan, mieluummin kokonaisuudessaan, aiheuttaisi mm. sen, että maatalouden vientivastuuta esimerkiksi viljan kohdalta, mikä nyt on ollut ajankohtainen, voitaisiin keventää.

En näe, että olisi mahdollista, että hylkäisimme lakiesityksen, mikä nyt on käsiteltävänä, niin kuin vasemmistoliiton ja maaseudun puolueen taholta on esitetty. Jos näin tapahtuisi, se tietäisi, että muutamaksi kuukaudeksi maatalouden ylituotannon koko vienti olisi pysähdyksissä tai ainakin niin kauan, kunnes ensi vuoden talousarvio on hyväksytty ja vahvistettu. Tämän kaltaista vastuuta en ainakaan minä jaksa kantaa. Sen takia tulen tässä vaiheessa äänestämään tämän lain hyväksymisen puolesta kaikkine negatiivisine piirteineen, mitä siinä todellisuudessa kyllä on.

Sitä paitsi on mainittava, että se parannus, mikä saatiin aikaan 1 §:n poistamisella lakiesityksestä, oli sinänsä hyvä asia. Entinen 1 prosentin alittaminen ohjelinnoista otetaan huomioon niin kuin ennenkin, sitä ei koroteta 2 prosenttiin. Sehän on joka tapauksessa säästöä vuositasolla noin 180 miljoonaa markkaa. Tämä oli siis hyvä asia, ja se myöskin on mainittava tässä yhteydessä.

Sehän on selvää, että on maatalouden omassa intressissä saada ylituotanto mahdollisimman pian poistettua päiväjärjestyksestä, mutta se ei ole mahdollista yhdessä eikä kahdessa vuodessa.

On yksi seikka, minkä minä erityisesti haluaisin tuoda esiin, olen toki tehnyt sen aiemminkin, mutta tulkoon nyt vielä tämänkin kerran tehdyksi. Meillä on suurin piirtein 10 000 eläkeläistä maatalouden piirissä, jotka ovat täyttäneet 65 vuotta. Nämä viljelijät viljelevät noin 200 000:ta hehtaaria. Jos näille viljelijöille maksettaisiin esimerkiksi 1 500 markan eläkelisä kuukaudessa, mikä tekisi 18 000 vuositasolla per henkilö ja jos laskemme, että kaikki nämä 10 000 eläkeläistä hyväksyisivät tämän ratkaisun, se tietäisi noin 180 miljoonan markan lisäkustannuksia valtiolle, mikä sinänsä olisi hyvin halpa ratkaisu ylituotannon maailmankaupalle menevästä osasta. Lisäksi on otettava huomioon, että tämä olisi humaani järjestelmä. Harvat tietävät, miten alhainen maanviljelijäväestön eläketurva loppujen lopuksi on: Tänä päivänä työeläke on miehillä noin 900 markkaa kuukaudessa ja naisilla noin 500 markkaa kuukaudessa. Tämä on myöskin otettava huomioon.

Keskustelut Gattin ympärillä ja ennen kaikkea EY:hyn mahdollisesta kytkeytymisestä ovat aiheuttaneet sen kaltaisia piirteitä, että täytyy ihmetellä. Täällä kotimaassa vaaditaan maanviljelijöiltä enemmän kuin vastaneuvottelijat maailmalla, mm. EY:ssä.

Ed. L a i n e (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Westerlund sanoi, että alkää hermostuko, hän kohta selittää suomen kielellä, mitä hän tarkoittaa. Minäkin rauhoituin, varsinkin kun sappikivenikin on poistettu, ja ajattelin, että ed. Westerlund on todella sitä mieltä mitä sanoi, että hän ei hyväksy tätä ehdotusta 500 miljoonan rasituksesta maatalouden harjoittajille. Mutta sitten, ed. Westerlund, te sanoitte, että te kuitenkin hyväksytte esillä olevan ehdotuksen. (Ed. Rajamäki: Ja kolmeen kertaan!) Kumpaa nappia te nyt aiotte painaa? Minulle jäi se käsitys, että te puolustatte hallituksen esitystä siinä muodossa kuin se valiokunnasta nyt on tullut, mutta te kuitenkin haluaisitte sitä vastustaa. Ei molempia voi tehdä yhtä aikaa.

Ed. L a a k s o (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nämä meriselitykset eduskunnassa hakevat vertaisiaan, ja ehkä ed. Westerlundin meriselitys oli kaikkein paras.

Olen mielenkiinnolla kuunnellut eri kansanedustajia, kuinka he arvostelevat erittäin oikein ja hyvin tätä hallituksen esitystä. Täytyy sanoa, että ed. Westerlund arvosteli todella hyvin ja aivan oikein sitä, että käsillä oleva esitys tulee merkitsemään viljelijöiden kannalta sellaisia tuntevia lisärasituksia, jotka johtavat monen maanviljelijän perikatoon.

Ed. S-L. Anttila yhtyi myöskin arvosteluun ja katsoi, että ensi vuonna tilanne paranee. Tältä perustalta hän voi äänestää nyt näiden huononusten puolesta, että tilanne ensi vuonna paranee. Mutta ed. Westerlund totesi — ja tämä selitys kyllä hakee vertaistaan — että koko maatalousvienti pysähtyy, jos me nyt äänestämme tämän esityksen nurin. Tämä kyllä tuntuu hyvin oudolta. Ehkä olen harrastanut maatalouspolitiikkaa liian vähän ymmärtääkseni tämän meriselityksen. En näe sillä mitään yhtymäkohtaa totuuden kanssa, mutta ehkä se ei ole pelkästään minun vikani.

Ed. W e s t e r l u n d (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä voin ed. Laaksonle todeta, että olen jo kauan kauan aiemmin osannut erotella, mikä on totuutta, mikä ei, ennen

kuin minä opin tuntemaan ed. Laakson.

Mutta mitä tähän esitykseen tulee ja tähän 500 miljoonaan markkaan, niin tämä 500 miljoonaa markkaa on summa, joka on otettu huomioon ensi vuoden talousarviossa, ja sitä ei käsitellä tällä kertaa. Sitä käsitellään vuodenvaihteessa, vaikea vielä sanoa millä puolella, luultavasti tammikuun alussa. Yksi tärkeä kohdahan on tässä esityksessä se, että 13 prosentin viljelijöiden omavastuu työtulosta ei enää riitä. Jos me hylkäisimme tämän — meidän olemme jo ylittäneet tämän 13 prosenttia — niin se tietäisi ehdottomasti sitä, että myöskin vienti pysähtyisi. Tämä on ainakin minun näkemykseni, ja mikäli minä käsitän, niin se on ihan oikea.

Ed. A i t t o n i e m i: Arvoisa puhemies! Täällä on viimeisten tuntien aikana taitettu voimakkaasti peistä suuntaan ja toiseen asiassa, joka koskee maatalousväestön perustuslaillisia oikeuksia. Tämän lain hyväksyminen ei ole mitään muuta kuin maatalousväestön perustuslaillisten oikeuksien loukkaamista siitä huolimatta, että suuntaus on oikea, mutta ei tällä tavalla.

Täällä on kuitenkin aika paljon esiintynyt sitä suuntausta, että lain hylkäämisen puolella ovat myös monet hallituspuolueiden kansanedustajat. Itse olen sitä mieltä, että lakia ei pitäisi saattaa voimaan.

Tästä syystä, rouva puhemies, ehdotan, että lakiehdotus jätettäisiin lepäämään yli seuraavien valtiopäivien.

Ed. V i s t b a c k a: Rouva puhemies! Kannatan ed. Aittoniemen lepäämäänjättämisehdotusta.

Totean, että hallituspuolueidenkin kansanedustajien taholta on hyvin voimakkaasti arvosteltu esitystä ja kuten omassa puheenvuorossani totesin taannehtivasti puututaan maatalousväestön toimeentuloon. On otettava huomioon, että tänään on vielä toisessa käsittelyssä lakiesitys, jossa myös taannehtivasti puututaan, ed. Westerlund, lähes 400 miljoonalla markalla. Mielestäni tätä ei voida hyväksyä, ja jos hyväksytään, niin toivon, että jätettäisiin joka tapauksessa lepäämään.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

E n s i m m ä i n e n v a r a p u h e m i e s: Keskustelussa on ed. Polvinen ed. Riihijärven kannattamana ehdottanut, että lakiehdotus hylättäisiin.

Ed. Aittoniemi on ed. Vistbackan kannattamana ehdottanut, että lakiehdotus, mikäli se tulee hyväksytyksi, jätettäisiin lepäämään seuraavien varsinaisten valtiopäivien jälkeen pidettäviin varsinaisiin valtiopäiviin.

Ed. Riihijärvi on ed. Vistbackan kannattamana ehdottanut, sen varalta että lakiehdotus hyväksyttäisiin, vastalauseeseen sisältyvää perusteluausumaa.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestykset ja päätökset:

Ensimmäinen varapuhemies:
Ensin on päätettävä lakiehdotuksen hyväksymisestä tai hylkäämisestä.

Joka hyväksyy lakiehdotuksen, äänestää ”jaa”; jos ”ei” voittaa, on lakiehdotus hylätty.

Ensimmäinen varapuhemies:
Ilmoitan, että pöytäkirjaan merkitään, miten kukin edustaja on äänestänyt.

”Jaa” äänestävät seuraavat edustajat:

Ala-Harja, Alaranta, S-L. Anttila, U. Anttila, Aula, Backman, Björkenheim, Dromberg, Enestam, Haavisto, Hacklin, Halonen, Hassi, Hautala, Heikkinen, Hiltunen, Hurskainen, Huuhtanen, Hämäläinen, Jaakonsaari, Jansson, Jokiniemi, Jouppila, Juhantalo, Järvilahti, Jääskeläinen, Jäätteenmäki, Kalli, Kankaanniemi, Kasurinen, Kauppinen, Kautto, Kekkonen, Kohijoki, Koistinen, Korkea-osa, Korva, Koski, Koskinen, Kuittinen, Kääriäinen, Lahikainen, Lahti-Nuuttila, Lamminen, M. Laukkanen, Laurila, J. Leppänen, Lindqvist, Linnainmaa, Louekoski, Louvo, Luttinen, Luukkainen, Malm, Markkula, Moilanen, Morri, Mutttilainen, Myller, Mäki-Hakola, Mölsä, Nordman, Norrback, Nyby, A. Ojala, Paloheimo, Pekkarinen, Perho-Santala, M. Pietikäinen, S. Pietikäinen, Puhakka, Puisto, Pulliainen, Pykäläinen, Rajamäki, Rask, Renko, Renlund, Rinne, T. Roos, Rossi, Rusanen, Ryynänen, Rätty, Rönnholm, Röntynen, Saapunki, Saari, Saastamoinen, Sasi, Seivästö, Suhola, Särkijärvi, Taina, Tenhiälä, Tiuri, Toivonen, Tuomioja, Turunen, Tykkyläinen, Ukkola, Vanhanen, Vehkaoja, Westerlund, Vihriälä, Viljanen, Virrankoski, Vuorensola, Vuoristo, Vähänäkki, Väistö ja Zyskiewicz.

”Ei” äänestävät seuraavat edustajat:

R. Aho, Aittoniemi, Andersson, Apukka, Astala, Helle, Korhonen, Laakso, Laine, Laivoranta, P. Leppänen, Mäkipää, Polvi, Polvinen, Riihijärvi, Rimmi, Seppänen, Stenius-Kaukonen, Tennilä, Wahlström, Vistbacka ja Vähäkangas.

”Tyhjää” äänestävät edustajat Ala-Nissilä ja Kaarilahti.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

E. Aho, Alho, Antvuori, von Bell, Biaudet, Donner, Gustafsson, Häkämies, Iivari, Isohokana-Asunmaa, Jurva, Kalliomäki, Kallis, Kanerva, Karhunen, Kemppainen, Komi, Kuuskoski, Laakkonen, Laaksonen, Lahtinen, Laitinen, V. Laukkanen, Lax, Lehtinen, Lehtosaari, Liikkanen, Lindroos, Lipponen, Luhtanen, Mattila, Metsämäki, Miettinen, Mäkelä, Niinistö, Nikula, Näsi, O. Ojala, Ollila, Paakkinen, Paasio, Pelttari, Pesälä, Pokka, Ranta, Rauramo, E. Rehn, O. Rehn, J. Roos, Saario, Salolainen, Savela, Savolainen, Skinnari, Suhonen, Takala, Törnqvist, Uosukainen, Urpilainen, Varpasuo, Viinanen, Viljamaa ja Väyrynen.

Ensimmäinen varapuhemies:
Äänestyksessä on annettu 112 jaa- ja 22 ei-ääntä, 2 tyhjää; poissa 63. (Koneään. 6)

Eduskunta on hyväksynyt lakiehdotuksen.

Ensimmäinen varapuhemies:
Lakiehdotuksen kolmas käsittely on päättynyt, mutta kun on tehty ehdotus nyt hyväksytyn lakiehdotuksen jättämisestä lepäämään seuraavien varsinaisten valtiopäivien jälkeen pidettäviin varsinaisiin valtiopäiviin, pannaan asia valtiopäiväjärjestyksen 66 §:n 7 momentin mukaisesti pöydälle seuraavaan täysistuntoon, jolloin myös päätetään perusteluja koskevasta ehdotuksesta.

11) Ehdotus laiksi kasvinsuojelulain muuttamisesta

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys n:o 26
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 8

Ensimmäinen varapuhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

12) Ehdotukset laeiksi liikuntalain ja nuorisotyölain väliaikaisesta muuttamisesta

Kolmas käsittely

Hallituksen esitys n:o 101

Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 8

Ensimmäinen varapuhemies: Toisessa käsittelyssä päätetyt lakiehdotukset voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotukset hyväksytään.

Lakiehdotusten kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

13) Ehdotus laiksi sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetun lain 16 §:n väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Kolmas käsittely

Hallituksen esitys n:o 102

Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 7

Ensimmäinen varapuhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

14) Ehdotus laiksi turvapaikan hakijoiden vastaanottoasemista ja -keskuksista

Kolmas käsittely

Hallituksen esitys n:o 171

Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 8

Ensimmäinen varapuhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelu:

Ed. Aittoniemi: Rouva puhemies! Saatujen selvitysten mukaan maailmassa pyörii järjestelmä, jossa Punainen Risti värvää maailmalta pakolaisia meille Suomeen, aikoinaan somaleja ja sittemmin romanialaisia. Tosin tällä hetkellä hallituksessa on niin pätevä sisäasiainministeri, että on ne kääntänyt Venäjän rajalta takaisin. Se olisi pitänyt tietysti tehdä Georg Otsin tapauksessakin aikanaan, jolloin poliisi olisi sen tehnyt. Mutta paikalle tuli Suomen Punaisen Ristin edustaja ja teki poliisista hölmön, niin kuin televisiouutisista saatoimme nähdä. Punainen Risti taas Suomessa tekee bisnestä saamalla 10 prosenttia valtion maksamista kustannuksista pakolaisten hoidosta.

Nyt kun katsoo lakiesityksen perusteluja, niin joka toinen kappale sisältää nimen Punainen Risti. Sellaisenaan järjestöä arvostan sen aikaisemman työn ansiosta, mutta suhtaudun epäluuloisesti näillä perusteilla.

Tässä lakiesityksessä esitetään mm. Perniön ja Lapinlahden alkoholistihuoltoloita siirrettäväksi pakolaisten käyttöön ja alkoholitit ajettavaksi kylmään pakkaseen. Heidät on jo ajettu sieltä, ja ulkomaalaiset saavat tulla heidän tilalleen tänne täysihoitoon.

Rouva puhemies! Minä en hyväksy tämän tyyppistä lainsäädäntöä näillä perusteilla ja sen vuoksi ehdotan, että tämä lakiehdotus hylätään.

Ed. Puisto (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Aittoniemi ei taida tuntea koko lakia, koska juuri tällä lailla pyritään selkeyttämään turvapaikan hakijoiden organisaatiota Suomessa. Tämä on ensimmäinen varsinainen säädös, ja lailla myös pyritään SPR:n osuutta vähentämään siltä osin, että valtio ottaa sen tehtävän, joka valtiolle kuuluu ja jonka SPR on hätätilanteessa ottanut hoitaakseen. Tämähän ei aiheuta kustannuksia, vaan todella selkeyttää tilannetta. Esitys on erittäin pitkälle ed. Aittonie-

men populististen ja rasististen vaateiden mukainen. Nyt saamme myös jonkinlaisen asetuksen myös, jotta näiden vastaanottoasemien ja -keskusten toimintaa voidaan koordinoida ja valvoa kuten olette toivonut.

Näiden alkoholistiparantoloiden osalta toivonkin, että meidän avohuoltomme ja akuutti lyhytaikainen hoitomme paranee niin, että me voimme hoitaa alkoholistimme heille kuuluvalla tavalla.

Ed. T a i n a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sosiaali- ja terveysvaliokunta kiinnitti kyllä huomiota tähän, että alkoholistihuoltolat nimenomaan muutetaan turvapaikan hakijoiden keskuksiksi. Mutta asiantuntijat kertoivat, että kyse ei ole siitä, että nämä henkilöt jäisivät ilman palveluja, vaan ne palvelut annetaan kunnissa. Itse asiassa, kun ed. Aittoniemi sanoi, että alkoholistit ajetaan ulos näistä, se ei pidä paikkaansa.

Sen sijaan kiinnittäisin huomiota siihen, että kun nämä huoltolat muutetaan turvapaikkakeskuksiksi, niissä henkilökuntaa on enemmän kuin tarvitaan, koska huoltoloista ei irtisanota väkeä. Minun mielestäni se on kyllä epätaloudellinen ratkaisu.

Ed. P a l o h e i m o (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Äskeisestä ed. Aittoniemen puheenvuorosta kuten hänen aikaisemmastakin puheenvuorostaan saattoi löytää arvoasetelman, jonka mukaan suomalainen juoppo on parempi ihminen kuin raitis somali. (Ed. Aittoniemi: Aina!) Nyt haluaisin tietää, liittyykö tämä paremmuus juoppouteen vai suomalaisuuteen.

Ed. H a l o n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä haluan tässä yhteydessä todeta vain kaksi asiaa.

Toinen on se, että mielestäni on erittäin hyvä asia, että vastaanottopuoli saadaan kuntoon.

Mutta valitettavana asiana pidän tietysti sitä seikkaa, että päihdehuollon osalta, jossa ammattitaitoisin ja sinänsä työnsä hyvin osaavan henkilökunnan pitäisi olla mahdollisimman tehokkaassa käytössä ja toivottavasti myös sillä tavoin kuin he itse ovat työnsä mieltäneet, tässä yhteydessä ja tämän hallituksen esityksen valmistelujen yhteydessä ei ihan kaikilta osin ole pystytty sitä tekemään.

Arvoisa puhemies! Minä sanon tämän tietäen sen, että olen itsekin aikaisemmassa vaiheessa joutunut tätä asiaa selvittämään. Toivon vain jatkossa, että sosiaalihuollon sinänsä kaksi tär-

keää sektoria eivät joutuisi keskenään ristiriitaiseen tilanteeseen.

Ed. A i t t o n i e m i (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Juoppokin suomalainen on parempi kuin työtä vieroksuvat ulkomaalaiset tässä tapauksessa. Se on itsestäänselvä asia, ed. Paloheimo.

Henkilökunta näistä irtisanotaan, mutta on todennäköistä, että valtaosa heistä otetaan takaisin työsuhteeseen; sillä ei ole silloin merkitystä.

En kysy mitään ed. Tainalta. Olisi vain mukava tietää, mihin ne alkoholistit, jotka nyt joutuvat pois Perniön ja Lapinlahden sairaaloista, sijoitetaan. Ei siitä varmaan ole ed. Tainallakaan mitään tietoa.

Ed. M ä k i p ä ä : Arvoisa puhemies! Täällä kävi kiistattomasti ilmi, että alkoholistihuoltolat muutetaan turvapaikkakeskuksiksi. Olemmepa minkälaisia rasisteja tai populistieja hyvänsä, kuten täällä mainittiin, minä kannatan ed. Aittoniemen tekemää hylkäysehdotusta.

Mitä tulee juoppoihin, meistä juoppous ei ole sen suurempi pahe kuin muukaan synty. Eli meidän tulee pitää myös näistä ihmisistä, jotka ovat sortuneet tähän surkeuteen, huolta, ja tässä meillä on paljon parantamisen varaa. Kyllä suomalaisista tulee myös pitää huolta.

Ed. T a i n a : Arvoisa puhemies! Olen samaa mieltä ed. Mäkipään ja ed. Aittoniemen kanssa siitä, että meillä on puutteita päihdehuollossa ja ongelmia todella valtavasti. Mutta kun nyt lakiin mukaan päihdehuolto kuuluu kunnille, se kuuluu terveyskeskuksille ja sosiaalitoimelle, niiden on huolehdittava päihdehuollosta. On selvää, että kaikki asiat eivät sillä puolella ole kunnossa. Mutta totta on myös se, että kun näitä päihdehuoltolaitoksia muutetaan vastaanottokeskuksiksi, ei tapahdu mitään palvelujen heikentymistä. Niin kuin jo aikaisemmin sanoin, sosiaali- ja terveysvaliokunta kiinnitti nimenomaan tähän asiaan huomiota, koska minunkin mielestäni niin ei saa menetellä, että suomalaiset alkoholistit menettäisivät palvelujaan turvapaikan hakijoiden takia. Meille on vakuutettu, että näin ei todellakaan tapahdu. Näitä palveluja ei tarvita. Ne hoidetaan kunnissa.

Ed. P u i s t o : Arvoisa puhemies! Mikäli tämä lakiesitys hylättäisiin, meille jäisi todella se tilanne, jota nyt pyritään korjaamaan, elikkä

sosiaali- ja terveysministeriön, sosiaali- ja lääkin-
töhallituksen, lääninhallitusten, kunnan ja
SPR:n keskinäinen tehtäväjako on hyvin ristiriitainen.
Meiltä puuttuu asetus, jolla voidaan
säädellä vastaanotto- ja turvapaikkakeskusten
toimintaa ja joka olisi ehkä tarvittaessa myös
työkalu, mikäli ed. Aittoniemen esittämät väitteet
kaikin osin pitävät paikkansa. Mutta mikäli asia
saataisiin kuntoon ja hoidettua niin kuin se
kuuluu, silloinhan SMP:ltä lähtisi tämä rasistinen
ase.

Ed. V e h k a o j a : Arvoisa puhemies! Ed.
Taina puhui tärkeästä asiasta tässä yhteydessä ja
kiinnitti huomiota siihen, että päihdehuollosta
on tullut kunnallinen tehtävä, joten käsillä oleva
esitys ei tarkoita missään tapauksessa sitä, että
suomalaisia päihdeongelmaisia jätettäisiin tuuli-
ajolle. Tässä kuten monessa muussakin asiassa
on opeteltava siihen, että kunnat kantavat vastuuta
kuntalaisistaan. Päihdeongelmaisia lienee
kaikkisakin kunnissamme, ja näin ollen se on
hyvin luonteva tehtävä kunnille. Valtio tämmöisen
toiminnan ylläpitäjänä on lähinnä luonnon-
ton, ja se on johtanut, niin kuin tiedämme
historiasta, liian suuriin laitoksiin ja aika vaatimattomiin
hoitotuloksiin. Nyt voimme päästä pienempiin
yksiköihin ja myöskin avohoitoa lähemmäksi,
joten tämä osa kysymyksestä on kunnossa, jos
kunnat vain itse niin haluavat.

Ed. V i s t b a c k a : Rouva puhemies! Minä
en kyllä nyt ymmärtänyt ed. Tainan sanomaa.
Saattaa olla, että en tunne näitä asioita niin
hyvin, että en tällaista sanontaakaan ymmärrä.
Minun ymmärtääkseni silloin, kun kaksi huoltola-
aa otetaan pois, palvelut siltä osin heikkenevät.
Ne henkilöt, jotka olisivat voineet siellä huoltola-
ssa olla ja mahdollisesti vielä parantuneet, sitä
parempi, nyt ovat jossain jäisissä ja lumisissa
metsissä. Sekö on teidän tarkoituksemme? Mu-
kana olisi pitänyt olla rinnakkaislakiesitys, jossa
olisi määritetty, millä tavoin hoidetaan tältä osin
myös päihdehuolto.

Ed. A i t t o n i e m i : Rouva puhemies! Kes-
kustelun aiheet alkavat kuivua, mutta tarkoituk-
seni oli puhua aivan samasta asiasta kuin ed.
Vistbacka.

Täällä on puhuttu kuntien velvollisuudesta ja
kuntien osuudesta. Ei auta sana kunta eikä laki
eikä asetus, jos ei ole paikkaa, mihin alkoholistit
viedään. Tuolla alakerrassa kävi viime viikolla
eräs henkilö, joka olisi halunnut alkoholistihuol-

tolaan. Oli slipoveri päällä ja farkut jalassa ja
oliko kenkiäkään jalassa, en katsonut ihan tar-
kasti. Hän sanoi: ei ole paikkaa, mihin hänet
voitaisiin ottaa. Tämä tulee näistä systeemeistä.
Kun Suomeen perustetaan pakolaisleirejä, tulee
vankileirien saaristo Suomeen. Tämä on seu-
rauksena. Suomalaisilta avun tarpeessa olevilta
ihmisiltä otetaan paikat, sellaisilta jotka eivät
pysty itseään puolustamaan, heidät heitetään
ulos ja pakolaisia sisään, jotka eivät edes aamu-
kahviaan keitä.

Ed. V e h k a o j a : Arvoisa puhemies! Halu-
an tähdentää sitä seikkaa, että päihdehuoltopal-
velujen kunnallistaminen on ollut pitkään aja-
tuksissa, joten en voi yhtyä ed. Aittoniemen
semmoisiin ajatuksiin, että kunnat nyt olisivat
jonkin yllätyksen edessä. Valmistelu-aikaa tähän
on kunnissa ollut, ja tiedän oman varhaisemman
työni pohjalta, että on hyvinkin nopeasti saata-
vissa aikaan palveluja kunnissa, jos vain halua
on.

Ed. H ä m ä l ä i n e n : Rouva puhemies! Tä-
män lakiesityksen johdosta kukaan päihdeongel-
mainen suomalainen juoppo ei joudu jäisiin ja
lumisiin metsiin. Päihdehuolto on organisoitu
uudelleen, päihdehuollosta vastuu on kunnalli-
silla yhteisöillä. Ja hoitopaikoista ei ole
puutetta. Päihdehuollon laitoksissa on ollut pit-
kään ylikapasiteettia, käyttämättömiä hoito-
paikkoja.

Päihdeongelmaiset suomalaiset juopot ovat
kyllä vaikeuksissa, mutta vaikeudet eivät johdu
pakolaisista eikä päihdehuollon uudelleenorga-
nisoimisesta. Tällä hetkellä päihdehuollon on-
gelmat johtuvat niistä säästötoimenpiteistä, joita
sosiaalitoimessa kunnissa on tehty ja jotka vali-
tettavasti monin osin ovat olleet saman suuntais-
ia tietysti kuin nykyisenkin hallituksen toimen-
piteet, että ensimmäiseksi on säästetty kaikkein
avuttomimpien ja eniten avun tarpeessa olevien
toimenpiteistä.

Ed. T a i n a : Arvoisa puhemies! Juoppojen
kohdalla on usein kyllä se ongelma, että on
hoitopaikkoja mutta ei ole tahtoa mennä niihin
ja hakeutua hoitoon. Ed. Aittoniemi on törmän-
nyt siltä osin aika harvinaiseen alkoholistiin.
Valitettavasti näin on asia.

Ed. A n d e r s s o n : Arvoisa puhemies! Kos-
ka minulla on jonkin verran kokemusta alkoholi-
stihuollosta ja -hoidosta, sanoisin kyllä, että

edustajien Vistbacka ja Aittoniemi todistukset ovat paitsi hyvin virheellisiä ja vailla asiapohjaa myöskin hyvin demagogisia. Päihdehuolto Suomessa on kehittynyt koko ajan. Meillä on kehittynyt avohoitoverkosto, A-klinikkaverkosto. Nämä alkoholistihuoltolat ovat aikansa eläneitä hoitolaitostyyppejä. Ne ovat olleet työlaitoksia, missä on hyvin vähän varsinaista terapiaa ollut. Siellä on ollut työtä, ylläpitoa ja kaikkea tammöistä, mutta niiden hoitotulokset eivät ole olleet mitenkään erikoisen hyviä. Nykyään saadaan paljon parempia hoitotuloksia toisen tyyppisissä pienissä hoitolaitoksissa ja avohoidossa, perhehoidossa jnp., joten tämä väite, että jäisi hoitamatta suomalaisia alkoholiongelmaisia, ei ole mistään kotoisin. Se on pelkkää demagogiaa. Taas yritetään pistää kahta heikkoa ryhmää vastakkain, mikä on mielestäni hävytöntä.

Ed. Vehkaja: Arvoisa puhemies! Minä haluaisin vielä kiinnittää huomiota siihen, että esitetty epäily, että alkoholistit eivät kotikunnissaan tai kuntien yhteistoiminnalla saisi hoitoa, voisi siirtää keskustelun aika mielenkiintoiseen aiheeseen: nimittäin yleensäkin tällaisten pienten ryhmien mahdollisuuksiin saada tarvitsemansa hoito kunnissa. Mehän olemme uudistaneet lainsäädäntöä siihen suuntaan, että luotamme kuntien harkintakykyyn ja haluun sekä voimaan hoitaa myös pienten ryhmien asiat. Jos näin ei todellakaan ole taikka usko on näin huono, niin tästähän syntyy hyvin mielenkiintoinen ja ihan uusi yhteiskunnallinen keskustelu.

Ed. Puisto: Arvoisa puhemies! Toivon, että edustajat Aittoniemi ja Vistbacka ovat sitten yhtä aktiivisia, kun käsittelemme esimerkiksi alkoholipoliittista selontekoa ja mahdollisesti sen yhteydessä jätämme viestejä alkoholistien olojen parantamisesta.

Haluaisin alleviivata vielä ed. Aittoniemelle, että tämän lain hylkääminen ei lisää yhtään ainoaa alkoholistien hoitopaikkaa tässä maassa tällä hetkellä. Sen sijaan se todella jättää täysin epäselvän organisaation ja heikentää pakolaisien asioiden nopeaa ja asiallista käsittelyä.

Lakiesitys mahdollistaa myös valtakunnallisen johtokunnan nimeämisen, jonka tarkoituksena on koordinoida toimintaa ja antaa toimintaohjeet laitoksille. Tähän toivon mukaan nimeetään asiantuntijoita. Henkilökohtaisesti esitän evääksi niille, jotka valitsevat, että johtokuntaan valittaisiin kansanedustaja Sulo Aittoniemi.

Ed. Mäkipää: Arvoisa puhemies! Ihan lyhyesti vielä. Kun viime viikon lopulla käsiteltiin valtioneuvoston kertomusta päihdeolojen kehityksestä, ainakin olin kuulevinani, jolleivät korvat olleet aivan lukossa, että ministeri Kuuskoski vakuutti, että ihmiset eivät pääse hoitoon. Kun kaksi alkoholistiparantolaa vähentyy, entisestään alkoholistien elämä vaikeutuu. Ei tästä päästä mihinkään.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Ensimmäinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Aittoniemi ed. Mäkipään kannattamana ehdottanut, että lakiehdotus hylättäisiin.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy lakiehdotuksen, äänestää ”jaa”; jos ”ei” voittaa, on lakiehdotus hylätty.

Ensimmäinen varapuhemies: Ilmoitan, että pöytäkirjaan merkitään, miten kukin edustaja on äänestänyt.

”Jaa” äänestävät seuraavat edustajat:

R. Aho, Ala-Harja, Ala-Nissilä, Alaranta, Andersson, S.-L. Anttila, U. Anttila, Apukka, Astala, Aula, Backman, Björkenheim, Dromberg, Enestam, Haavisto, Hacklin, Halonen, Hassi, Hautala, Helle, Hiltunen, Hurskainen, Huuhtanen, Hämäläinen, Jaakonsaari, Jansson, Jokiniemi, Jouppila, Juhantalo, Järvilahti, Jääskeläinen, Jäätteenmäki, Kaarilahti, Kalli, Kasurinen, Kauppinen, Kautto, Kekkonen, Kempainen, Kohijoki, Koistinen, Korhonen, Korkeaoja, Korva, Koski, Koskinen, Kuittinen, Kääriäinen, Laakkonen, Laakso, Lahikainen, Lahti-Nuuttila, Laine, Laivoranta, Lamminen, M. Laukkanen, J. Leppänen, P. Leppänen, Lindqvist, Linnainmaa, Louvo, Luhtanen, Luttinen, Luukkainen, Malm, Markkula, Moilanen, Morri, Muttilainen, Myller, Mäki-Hakola, Mölsä, Nordman, Norrback, Nyby, A. Ojala, Paloheimo, Perho-Santala, M. Pietikäinen, S. Pietikäinen, Polvi, Polvinen, Puhakka, Puisto, Pulliainen, Pykäläinen, Rajamäki, Rask, Renko, Renlund, Rimmi, Rinne, T. Roos, Rossi, Rusanen, Ryytänen, Rätty, Rönholm, Röntynen, Saari, Saastamoinen, Sasi, Seivästö, Seppänen,

Skinnari, Stenius-Kaukonen, Suhola, Särkijärvi, Taina, Tenhiälä, Toivonen, Tuomioja, Turunen, Tykkyläinen, Ukkola, Wahlström, Vanhanen, Vehkaoja, Westerlund, Vihriälä, Viljanen, Virrankoski, Vuorensola, Vuoristo, Vähäkangas, Väistö ja Zyskowicz.

”Ei” äänestävät edustajat Aittoniemi, Mäkipää, Riihijärvi ja Vistbacka.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

E. Aho, Alho, Antvuori, von Bell, Biaudet, Donner, Gustafsson, Heikkinen, Häkämies, Iivari, Isohookana-Asunmaa, Jurva, Kalliomäki, Kallis, Kanerva, Kankaanniemi, Karhunen, Komi, Kuuskoski, Laaksonen, Lahtinen, Laitinen, V. Laukkanen, Laurila, Lax, Lehtinen, Lehtosaari, Liikkanen, Lindroos, Lipponen, Louekoski, Mattila, Metsämäki, Miettinen, Mäkelä, Niinistö, Nikula, Näsi, O. Ojala, Ollila, Paakkinen, Paasio, Pekkarinen, Peltari, Pesälä, Pokka, Ranta, Rauramo, E. Rehn, O. Rehn, J. Roos, Saapunki, Saario, Salolainen, Savela, Savolainen, Suhonen, Takala, Tennilä, Tiuri, Törnqvist, Uosukainen, Urpilainen, Varpasuo, Viinanen, Viljamaa, Vähänäkki ja Väyrynen.

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 127 jaa- ja 4 ei-ääntä; poissa 68. (Koneään. 7)

Eduskunta on hyväksynyt lakiehdotuksen.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

15) Ehdotus laiksi yrittäjien eläkelain 9 §:n muuttamisesta

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys n:o 146
Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 10

Ensimmäinen varapuhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

16) Ehdotus laiksi Valtiontakuukeskuksesta annetun lain muuttamisesta

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys n:o 120
Talousvaliokunnan mietintö n:o 15

Ensimmäinen varapuhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

17) Ehdotus laiksi työnvälityslain muuttamisesta

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys n:o 179
Työasiainvaliokunnan mietintö n:o 6

Ensimmäinen varapuhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

18) Ehdotus laiksi asuntotuotantolain 11 g §:n muuttamisesta

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys n:o 150
Ympäristövaliokunnan mietintö n:o 5

Ensimmäinen varapuhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelu:

Ed. K a u t t o : Arvoisa puhemies! Hallituksen lakiesitys leikkaa asuntorakentamisen hintojen laskusta johtuvaa hyötyä asukkailta valtiolle ja ylläpitää osaltaan korkeaa hintatasoa. Se myös korottaa aravavuokra-asuntojen asumiskustannuksia.

Näillä perusteilla ehdotan lakiehdotusta hylättäväksi ja, ellei se äänestyksessä tule hylätyksi, seuraavaa lausumaa: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus seuraa yhtenäislainajärjestelmään tehtyjen muutosten vaikutuksia asumiskustannuksiin ja antaa tarvittaessa heti eduskunnalle esityksen asumiskustannusten alentamisesta aravavuokra-asunnoissa.”

Ed. M y l l e r : Arvoisa puhemies! Kannatan ed. Kauton ehdotuksia, sekä hylkäävää ehdotusta että, jos asia ei tule hylätyksi, lausumaehdotusta.

Ed. S e p p ä n e n : Arvoisa puhemies! Nyt on käsiteltävänä lakiesitys, joka liittyy meidän aikaamme, ja tähän aikaan kuuluu se, että rakennuskustannukset ovat selvästi alentuneet siitä, mitä ne ovat aikaisemmin olleet. Rakennuskustannusten aleneminen ollaan kuitenkin leikkaamassa hallituksen erilaisiin käyttötarkoituksiin tavalla, joka ei ole hyväksyttävä. Sen seurauksena käy sillä tavalla, että vuokralaiset joutuvat maksamaan myös laskusuhdanne aikana korkeammista rakennuskustannuksista. Minä ehdottomasti olen sitä mieltä kuin ed. Kautto ja ed. Myller, että lakiesitys täytyy hylätä.

Mitä tulee lakiesityksen yleisiin vaikutuksiin, on ajateltavissa, että sillä on vuokria korottava vaikutus. Minä ihmettelen, että ministeri Rusanen, joka on paikalla, puolustaa tällaista lakiesitystä eikä anna sen hyödyn, joka tästä asiasta olisi tulossa muuten vuokralaisille, tulla perille asti vaan on leikkaamassa sitä valtion käyttötarkoituksiin. Mihin käyttötarkoituksiin, ministeri Rusanen, minä haluan kysyä.

Ministeri R u s a n e n : Arvoisa puhemies! Rakennuskustannusten alenemisen leikkaus todellakin käytetään toiseen käyttötarkoitukseen, ja se on se, että näillä rahoilla rakennetaan lisää vuokra-asuntoja Suomeen.

Ed. S e p p ä n e n : Arvoisa puhemies! Minä en ymmärrä, millä tavalla rakennetaan lisää vuokra-asuntoja Suomeen leikkauksella, jos tä-

män vuoden budjetissa aravavuokra-asuntoja oli 14 300 ja ensi vuoden budjetissa on 10 500. Pidän kovin kummallisena tätä logiikkaa, että vuokra-aravien määrä jotenkin lisääntyisi silloin, kun niiden määrä laskee kolmanneksella. Minusta ministerin täytyisi nyt tarkemmin perustella, koska ainakaan tämä peruste ei kelpaa leikkauksen perusteeksi. Vuokra-aravien määrä on selvästi noin kolmanneksella laskemassa ensi vuoden budjetissa.

Ministeri R u s a n e n : Arvoisa puhemies! Totean, että varmaankin näin on tilastollisesti kuin ed. Seppänen sanoi, että vuokra-aravien kohdalla on pienempi luku. Mutta itse asuntotuotannossa ovat tuotantomäärät suuremmat kuin aikoihin, ja voitaisiinhan asia tulkita niin, että tällä rahalla tehdään edes ne 10 000 ja päälle vuokra-asuntoja, jotka muuten olisivat saattaneet jäädä tekemättä, jos esimerkiksi tämän liikkeen seurauksena enimmäislainaehtoja olisi jouduttu muuttamaan.

Ed. S e p p ä n e n : Arvoisa puhemies! Oli harvinaisen surkeat perustelut, kun ensin sanottiin, että tällä rahalla tehdään lisää vuokra-asuntoja, ja nyt sanotaan, että sillä samalla rahalla puolustetaan kolmanneksen vähenemistä aravavuokra-asuntojen tuottamisessa. Minusta ministeri nyt antoi kovin kummallisen todistuksen omista aikeistaan, ja täytyy sanoa, että ministeri on perusteellisesti epäonnistunut hallinnonalalla, jolla hän on töissä. Aravavuokra-asuntojen määrä laskee kolmanneksella, arvoisa ministeri, ja te leikkaatte siitä huolimatta rakennuskustannusten vaikutusta vuokratasoon.

Arvoisa ministeri! Ensi vuonna maaliskuussa aravavuokrissa on noin 3 markan korotustarve. Valtion toimenpiteistä siitä seuraa puolet, eli 1,50 markkaa neliöltä on tulossa ensi vuonna vuokrankorotustarvetta aravavuokra-asuntoihin maaliskuussa, kun tarkistetaan uudelleen vuokria. Minä hämmästelen tällaista valtiovaltaa, joka omilla toimenpiteillään lisää kustannuksia maassa, jossa hallitus haluaisi alentaa kustannuksia. Ministeri Rusanen, te olette tällä esityksellä ja esityksillänne tuottamassa aravavuokra-asuntoihin maaliskuussa 3 markan vuokrankorotustarpeen, ja siitä puolet on seurausta valtiovalan toimenpiteistä ja koronkorotuksista. Kuinkas te sen perustelette?

Ed. V a n h a n e n : Arvoisa puhemies! Ed. Seppänen jättää huomiotta sen, että aravavuok-

ra-asuntojen lisäksi ensi vuoden budjettiehdotuksessa esitetään rakennettavaksi 4 000 vapaa-rahoitteista korkotuettua vuokra-asuntoa, 2 000 asumisoikeusasuntoa ja oliko se 6 500 aravaomistus-asuntoa. Nämä kaikki kuuluvat valtion tukemaan, valtion rahoittamaan asuntotuotantoon, ja koko tämän potin rahoittamisesta yksi osa on myös tämä esitys. Kaiken kaikkiaan mainitsemani luvut tarkoittavat sitä, että ensi vuonna valtion tukemana rakennetaan 25 250 asuntoa, joka on selvästi enemmän kuin esimerkiksi kuluvana vuonna.

Ed. Myller: Arvoisa puhemies! En kiellä, etteivät ne luvut ole budjetissa, jotka ed. Vanhanen luetteli. Kysymys on vain siitä, mikä määrä niistä todellisuudessa rakentuu ensi vuonna. Seuraavassa kohdassa tulemme esittämään korkotukilainoitukseen oman ponnin. Mutta omistusravatuotannosta voin tässä yhteydessä sanoa sen, että ei ole lainkaan selvää, että kyseiset 6 000 omistusravaa lähtevät rakenteille ensi vuonna, koska tällä hetkellä yli tuhat omistusravaa on myymättömänä. Tämä tieto on tullut suoraan rakennuttajilta, jotka varmasti tietävät, minkä riskin voivat ottaa.

Ed. Seppänen: Arvoisa puhemies! Ed. Vanhanen tietää ihan yhtä hyvin kuin minäkin, että ympäristövaliokunnalle annettujen selvitysten ja asiantuntijakuulemisten perusteella näyttää ilmeiseltä, että asuntoja Suomessa tullaan ensi vuonna rakentamaan vähemmän kuin tänä vuonna ja myös valtion rahoittamia asuntoja tullaan rakentamaan vähemmän kuin tänä vuonna. Korkotukilainoitettujen asunnot eivät tule toteutumaan sen takia, että ehtoja ollaan huonontamassa. On ylipäättään suuri bluffi ministeri Rusaselta esitys, jonka mukaan korkotuettuja asuntoja muka rakennettaisiin ja sillä tavalla nostettaisiin kokonaismäärää. Mutta kun niitä ei näillä ehdoilla tulla rakentamaan, kokonaismäärä tulee pienemään. Minä en voi hyväksyä ministeri Rusanen tällä tavalla valvoitamaa asuntotuotannon kokonaismäärää, joka on sisällöltään selvästikin harhaanjohtava.

Haluan kiinnittää eduskunnan huomion siihen, että elinkustannukset Suomessa ovat hyvin korkeat, kustannustaso on korkea, sitä on käytetty palkkojen alentamisen perusteena. Kuitenkin valtiovalta, ministeri Rusanen, on ajanut sellaisia lakiesityksiä, että aravavuokriin on tulossa ensi maaliskuussa 3 markan suuruinen

vuokrankorotus neliometriä kohden. Tuo ministeri on ajanut sellaista. Siitä puolet on valtion osuutta, koron osuutta. Tuntuu kohtuuttomalta, että valtiovalta toisaalta ajaa palkkoja alas, toisaalta ajaa vuokria ylös omilla toimenpiteillään. Ministeri Rusanen perusteet ovat kestäättömät. Minä ymmärrän, että hänellä ei ole tähän mitään sanottavaa.

Ed. Vanhanen: Arvoisa puhemies! Ed. Seppäselä toteaa, ettei valtiollakaan ole ilmaista lainarahaa, jonka korkotasoon eivät olisi yleiset taloudelliset seikat vaikuttaneet. Kun ed. Myller epäili, ettei aravaomistus-asuntotuotanto toteudu budjetissa esitetyllä tavalla, se ei, jos näin käy, johdu käsiteltävänä olevasta asiasta vaan ennen muuta siitä yhtenäislainajärjestelmästä, sen heikkouksista, joka oli edellisen hallituksen ja sen ympäristöministerin valmisteleva. Siihen yhdyin, että yhtenäislainajärjestelmä on nykymuodossaan epäonnistunut, ja mielestäni siihen nykyhallituksen pitää puuttua.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Ensimmäinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Kautto ed. Myllerin kannattamana ehdottanut, että lakiehdotus hylättäisiin.

Lisäksi on ed. Kautto ed. Myllerin kannattamana ehdottanut, sen varalta että lakiehdotus hyväksyttäisiin, perusteluissa lausuttavaksi: "Eduskunta edellyttää, että hallitus seuraa yhtenäislainajärjestelmään tehtyjen muutosten vaikutuksia asumiskustannuksiin ja antaa tarvittaessa heti eduskunnalle esityksen asumiskustannusten alentamisesta aravavuokra-asunnoissa."

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestykset ja päätökset:

Ensimmäinen varapuhemies: Ensin on äänestettävä lakiehdotuksesta.

Joka hyväksyy lakiehdotuksen, äänestää "jaa"; jos "ei" voittaa, on lakiehdotus hylätty.

Ensimmäinen varapuhemies: Ilmoitan, että pöytäkirjaan merkitään, miten kukin edustaja on äänestänyt.

”Jaa” äänestävät seuraavat edustajat:

Ala-Harja, Ala-Nissilä, Alaranta, S.-L. Anttila, Aula, Björkenheim, Dromberg, Enestam, Heikkinen, Huuhtanen, Jansson, Jokiniemi, Jouppila, Juhantalo, Järvilahti, Jäätteenmäki, Kaarilahti, Kalli, Kauppinen, Kempainen, Kohijoki, Koistinen, Korkeaoja, Korva, Koski, Kuittinen, Kääriäinen, Laakkonen, Laivoranta, Lamminen, M. Laukkanen, Lehtinen, J. Leppänen, Lindqvist, Linnainmaa, Louvo, Malm, Markkula, Moilanen, Morri, Mäki-Hakola, Mölsä, Nordman, Norrback, Perho-Santala, M. Pietikäinen, S. Pietikäinen, Puhakka, Renko, Rendlund, Rossi, Rusanen, Ryynänen, Röntynen, Saari, Saastamoinen, Sasi, Seivästä, Suhola, Särkijärvi, Taina, Tenhiälä, Toivonen, Turunen, Ukkola, Vanhanen, Westerlund, Vihriälä, Viljanen, Virrankoski, Vuorensola, Väistö ja Zyskowicz.

”Ei” äänestävät seuraavat edustajat:

Aittoniemi, Andersson, U. Anttila, Apukka, Astala, Backman, Haavisto, Hacklin, Halonen, Hassi, Hautala, Helle, Hurskainen, Hämäläinen, Jaakonsaari, Kasurinen, Kautto, Kekkonen, Korhonen, Koskinen, Laakso, Lahikainen, Lahti-Nuuttila, Laine, P. Leppänen, Louekoski, Luhtanen, Luttinen, Luukkainen, Muttilainen, Myller, Mäkipää, Nyby, A. Ojala, Paloheimo, Polvi, Polvinen, Puisto, Pulliainen, Pykäläinen, Rajamäki, Rask, Riihijärvi, Rimmi, Rinne, T. Roos, Rätty, Rönnholm, Seppänen, Skinnari, Stenius-Kaukonen, Tuomioja, Tykkyläinen, Wahlström, Vehkaoja, Vistbacka, Vuoristo ja Vähäkangas.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

E. Aho, R. Aho, Alho, Antvuori, von Bell, Biaudet, Donner, Gustafsson, Hiltunen, Häkämies, Iivari, Isohookana-Asunmaa, Jurva, Jääskeläinen, Kalliomäki, Kallis, Kanerva, Kankaanniemi, Karhunen, Komi, Kuuskoski, Laaksonen, Lahtinen, Laitinen, V. Laukkanen, Laurila, Lax, Lehtosaari, Liikkanen, Lindroos, Lipponen, Mattila, Metsämäki, Miettinen, Mäkelä, Niinistö, Nikula, Näsi, O. Ojala, Ollila, Paakkinen, Paasio, Pekkarinen, Pelttari, Pesälä, Pokka, Ranta, Rauramo, E. Rehn, O. Rehn, J. Roos, Saapunki, Saario, Salolainen, Savela, Savolainen, Suhonen, Takala, Tennilä, Tiuri, Törnqvist,

Uosukainen, Urpilainen, Varpasuo, Viinanen, Viljamaa, Vähänäkki ja Väyrynen.

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 73 jaa- ja 58 ei-ääntä; poissa 68. (Koneään. 8)

Eduskunta on hyväksynyt lakiehdotuksen.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Ensimmäinen varapuhemies: Lopuksi päätetään perustelulausumaehdotuksesta.

Mietintö ”jaa”, ed. Kauton ehdotus ”ei”.

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 71 jaa- ja 59 ei-ääntä; poissa 69. (Koneään. 9)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Asia on loppuun käsitelty.

19) Ehdotus laiksi vuokra-asuntolainojen korkotuesta annetun lain muuttamisesta

Kolmas käsittely

Hallituksen esitys n:o 161

Ympäristövaliokunnan mietintö n:o 6

Ensimmäinen varapuhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelu:

Ed. Kautto: Arvoisa puhemies! Hallituksen lakiesitys laajentaa vuokra-asuntojen korkotukeen oikeutettujen yhteisöjen määrää, mutta samanaikaisesti hallitus on esittänyt lain mahdollistaman lainoituksen osuutta heikennettäväksi 70 prosenttiin. Se vaarantaa uusien korkotuettujen vuokra-asuntojen rakentamisen ja nostaa tulevia asumiskustannuksia. Tämän perusteella ehdotan perusteluissa lausuttavaksi:

”Eduskunta edellyttää, että hallitus seuraa vuoden 1992 tulo- ja menoarviossa esitetyn 4 000 uuden korkotuetun vuokra-asunnon rakentamistavoitteen toteutumista. Jos tuotantotavoite ei näytä toteutuvan, hallituksen tulee antaa eduskunnalle esitys lainaehto- ja parantamisesta niin,

että lainoituksella katetaan 90 prosenttia hyväksyttävistä kustannuksista.”

Ed. Myllyer: Arvoisa puhemies! Kannatan ed. Kauton tekemää perustelulausumaehdotusta ja lainaan tähän kappaleen viime viikolla Joensuussa ilmestynyttä sanomalehteä:

”Joensuun kaupunki hakee korkotukiluottoja kaikkiaan neljään kovanrahan vuokrataloon varmistaakseen vuokra-asuntotuotantonsa. Ensimmäinen kovanrahan vuokratalo valmistui viime keväänä Utraan. Vuokrat nousivat siinä niin korkeiksi, että vuokralaisten saanti taloon on ollut vaikeaa. Saman vaikeuden pelätään toistuvan seuraavissakin taloissa.”

Kysymys näissä on siitä, että korkotuki on ollut 80 prosenttia. Voi vain kuvitella, mitä tapahtuu, kun etuja rakennuttajille vielä heikennetään tilanteessa, jossa ihmisten tulot ovat laskeneet.

Ed. Seppänen: Arvoisa puhemies! Tässä on teknillinen muutos, jonka mekin olemme valmiita hyväksymään, mutta mitä tulee tähän perustelulausumaan, niin se on juuri sitä asiaa, mistä arvostelomme ministeri Rusasen asuntopolitiikkaa. Hän pyrkii korkotuetuilla lainoilla nostamaan asuntojen määrän suureksi ilman, että määrän sisällä on sellaista jakaumaa, joka olisi kansantalouden näkökulmasta edullinen ja hyödyllinen ja joka pitäisi sisällään tosiasiallisesti asuntoja eikä vain ministerin surkeita toiveita siitä, että joku tekisi asuntoja näillä ehdoilla, joita nyt ollaan huonontamassa.

Siis kysymys, johon tämä perustelulausuma kohdistuu, on äärimmäisen tärkeä, ja perustelulausuma hyväksymällä voidaan estää ministeri Rusasen kavalat suunnitelmat asuntotuotannon tosiasialliseksi alentamiseksi.

Miltä kuulostaa, ministeri Rusanen? Toissa vuonna rakennettiin 69 000 asuntoa, viime vuonna 54 000, tänä vuonna runsas 40 000 ja ensi vuonna rakennetaan teidän ministerikautenne 35 000. Mihin teitä oikein tarvitaan?

Ed. Vanhanen: Arvoisa puhemies! Minä ihmettelen tässä vasemmiston logiikkaa. Miten te huulette, että rakentajat käyttäytyvät, jos heille nyt ilmoitetaan, että ellette suostu rakentamaan korkotuella, jota annetaan 70 prosenttiin lainaehdoista, parin kuukauden päästä me annamme teille 90 prosenttiin asti tätä tukea. On aivan selvä, että jos me esittämämme kaltaisen lupauk-

sen antaisimme tässä, niin ainutkaan kohde ei lähde liikkeelle.

Kerron esimerkin. Vuokrataloyhtiön, joka vielä reilu puoli vuotta sitten näytti maksavan rakennuskustannuksiltaan 15 miljoonaa markkaa, rakennuskustannukset tämän hetken hintatason mukaan jäivät noin 12 miljoonaan markkaan. Minusta on aivan oikein, että valtio pyrkii käyttämään tätä tilannetta hyväkseen niin, että alentuneet rakennuskustannukset otetaan tässä huomioon, sillä minusta ainakin vaikuttaa siltä, että edellytykset näilläkin ehdoilla rakentamiseen ovat olemassa, ja jos sillä saavutetaan valtiolle miljoonien markkojen säästö, joka pystytään sitten käyttämään muuhun asuntotuotantoon, niin toki se täytyy käyttää hyväksi. Ei ole mitään mieltä siinä, että nyt lupaisimme useita miljoonia tuosta vain rakentajille.

Ed. Kaarto: Arvoisa puhemies! Ilmeisesti ed. Vanhanen ei ole tarkoin kuunnellut niitä ympäristövaliokunnassa esiintyneitä asiantuntijoita, jotka ovat jo budjetin käsittelyn yhteydessä siellä lausuneet, että hyvin epätodennäköistä on, että pystytään lähtemään liikkeelle rakentamisessa, koska nimenomaan lainoitusosuutta on laskettu. Mikään suora lupaus tämä ei toki ole, vaan se on velvoittava ilmoitus hallitukselle siitä, että jos nämä eivät todellakaan lähde liikkeelle, niin kuin näyttää olevan, niin siinä vaiheessa hallituksen tulee tuoda uusi esitys asiasta.

Ed. Myllyer: Arvoisa puhemies! Tässä on myös toinen näkökulma, jonka itse toin esille, eli se, kuinka suuriksi neliövuokrat tulevat, kun lainoitusehdot ovat nämä, mitkä ne ovat tällä hetkellä, tai jos niitä vielä heikennetään. Esimerkiksi Joensuun kaupungissa, kuten sanoin, on ollut vaikeaa jo nyt saada vuokralaisia näihin asuntoihin johtuen siitä, että yksinkertaisesti ihmisillä ei ole kykyä maksaa 70—80 markan neliövuokria.

Ed. Seppänen: Arvoisa puhemies! Ed. Vanhanen kyllä on kohtuuton, kun hän sanoi, että meidän puheemme voisivat jotenkin vähentää asuntotuotantoa. Kyllä se on, ed. Vanhanen sillä tavalla, että hallituksen teot vähentävät asuntotuotantoa, ja hallituksen tekoihin kuuluu tämä korkotuetun asuntorakennustoiminnan ehtojen huonontaminen. Ja sen ovat asiantuntijat sanoneet, ne, jotka rakentavat asuntoja, että näillä ehdoilla heidän ei kannata rakentaa, koska vuokrat muodostuisivat kohtuuttomiksi. Tämän

takia kyllä tässä on sama logiikka kuin hallituksen devalvaatiopuheissa. Siis te syytätte muitten puheita siitä, että ne aiheuttavat joitakin toimenpiteitä, joita te ette halua. Kyllä on niin, että te olette perusteellisesti vieneet uskon siltä, että teidän aikananne asuntorakennustoimintaa lisättäisiin. Teidän aikananne ensi vuonna asuntorakennustoimintaa vähennetään.

Edelleenkin kysyn, tarvitaanko asuntorakennustoiminnan vähentämiseen maassa asuntoministeriä. Se on aivan samaa logiikkaa kuin se, että myöskään palkkaneuvotteluissa ei tarvita palkkojen alentamiseen ammattiliittoja, ne asiat tulevat hoidetuiksi kyllä markkinavoimienkin kautta. Ministeri Rusanen pitäisi taistella asuntojen lisäämisen puolesta eikä tyytyä siihen, että asuntojen määrää vähennetään. Minusta ministeri Rusanen voisi tehdä jonkin radikaalin ratkaisun näissä merkeissä.

Ed. V a n h a n e n : Arvoisa puhemies! Minusta olisi suuri virhe, jos nyt hyväksyisimme opposition esityksen, jossa käytännössä antaisimme lupauksen noin 10 miljoonasta lisämarkasta rakentajille siinä tapauksessa, jos rakentajat eivät suostu hallituksen esittämällä ehdoilla aloittamaan rakentamista vuoden alussa. Tällainen lupaus olisi pelkkää rahan heittämistä rakentajille.

Kun korkotuen suuruus tänä vuonna on 40 prosenttia hankintakustannuksista, niin tuntuu nyt jotenkin oudolta, että rakennuskustannusten alennuttua SDP esittääkin 90:tä prosenttia, vaikka tämän vuoden osalla on ollut hyväksymässä 80 prosentin tasoa.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

E n s i m m ä i n e n v a r a p u h e m i e s : Keskustelussa on ed. Kautto ed. Myllerin kannattamana ehdottanut perusteluissa lausuttavaksi: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus seuraa vuoden 1992 tulo- ja menoarviossa esitetyn 4 000 uuden korkotuetun vuokra-asunnon rakentamistavoitteen toteutumista. Jos tuotantotavoite ei näytä toteutuvan, hallituksen tulee antaa eduskunnalle esitys lainaehtojen parantamisesta niin, että lainoituksella katetaan 90 prosenttia hyväksyttävistä kustannuksista.”

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

E n s i m m ä i n e n v a r a p u h e m i e s : Lopuksi päätetään perustelulausumaehdotuksesta.

Äänestys ja päätös:

Mietintö ”jaa”, ed. Kauton ehdotus ”ei”.

E n s i m m ä i n e n v a r a p u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 75 jaa- ja 55 ei-ääntä; poissa 69. (Koneään. 10)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Asia on loppuun käsitelty.

20) Ehdotus laiksi lasten kotihoidon tuesta annetun lain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Toinen käsittely

Hallituksen esitys n:o 109

Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 9

E n s i m m ä i n e n v a r a p u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 9. Viime istunnossa julistettiin yleiskeskustelu asiasta päättyneeksi.

Yleiskeskustelussa on ed. O. Ojala ed. P. Leppäsen kannattamana ehdottanut, että käsittelyn pohjaksi hyväksyttäisiin vastalauseeseen sisältyvä lakiehdotus.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka käsittelyn pohjaksi hyväksyy sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietinnön, äänestää ”jaa”; jos ”ei” voittaa, on ed. O. Ojalan ehdotus hyväksyttävä.

E n s i m m ä i n e n v a r a p u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 72 jaa- ja 57 ei-ääntä; poissa 70. (Koneään. 11)

Eduskunta on käsittelyn pohjaksi hyväksynyt sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietinnön.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta lakiteksti, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

Puhetta ryhtyy johtamaan puhemies Suominen.

21) Ehdotukset laeiksi maidon, sianlihan ja viljan vientikustannusmaksusta annetun lain 9 §:n muuttamisesta ja lannoiteverosta annetun lain 4 §:n väliaikaisesta muuttamisesta

Toinen käsittely

Hallituksen esitys n:o 54

Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 46

Puhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 46. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotusten yksityiskohtaiseen käsitteilyyn.

Yleiskeskustelu:

Ed. Aittoniemi: Herra puhemies! Tämä on oikeastaan pitkään keskustelun kohteena olleen edellisen maatalouspolitiikkaa koskevan asian jatkoa, enkä halua eduskuntaa viivyttää pidempään. Totean, että vastoin perustuslakia tässäkin tapauksessa maanviljelijöiltä ryöstetään lähes 300 miljoonaa markkaa sen laskelman mukaan, joka on hallituksen esityksen kustannusten arviona.

Ed. Riihijärvi: maa- ja metsätalousvaliokunnassa jättänyt asiaan vastalauseen. Meillä ei valtiovarainvaliokunnassa ole sellaista jäsentä, joka siellä laskettaisiin asian käsittelyyn. Toisin sanoen olemme siltä osin olleet estyneitä vastalauseen jättämiseen valtiovarainvaliokunnan mietintöön ja nimenomaan asian käsittelyn pohjaksi, minkä olisimme ilman muuta tehneet, jos meillä edustus siellä olisi. Tulemme kuitenkin palaamaan asiaan kolmannessa käsittelyssä vanhoilla systeemeillä. Toisin sanoen tällaista vääräyttä maatalousväestön suuntaan, joka tällä hetkellä on käynnissä, emme tule hyväksymään.

Ed. Riihijärvi: Herra puhemies! Kuten ed. Aittoniemi jo edellä totesi, ei ole oikeuden-

mukaista ja laillista korottaa maksuja silloin, kun viljelijä ei enää pysty vaikuttamaan tuotantonsa lajikevalikoimaan eikä määrään, kun kylvöt ovat jo tapahtuneet ja vilja on jo varastossakin. Mikäli viljelijän maksettavaksi siirretään tai määrätään lisäkustannuksia tuotannon määrän tai valikoiman mukaan, tulee se tehdä riittävän hyvissä ajoin ennalta, jotta viljelijä voi suunnitella tuotantonsa etukäteen ja tietää, mitä tuleman pitää. Jälkikäteen määrättyinä maksut ovat laitomia. Sen tähden kolmannessa käsittelyssä tulen esittämään tämän lain hylkäämistä.

Ed. S-L. Anttila: Herra puhemies! Hallituksen esitys, jolla korotetaan viljalta ja lannoitteilta kerättävää valtiolle tulevaa maatalouden vientivastuuta, on nyt toisessa käsittelyssä. Tämä liittyy olennaisena osana maataloustulolakiin, joka tänään täällä on hyväksytty. Tällä on tarkoituksena ollut rahoittaa sen viljan vientiä, joka oli varastoissa, kun uusi viljasato oli valmistumassa.

Täällä on tänään puhuttu hyvin paljon siitä, mikä on mahdollisen syntyvän tulopoliittisen kokonaisratkaisun vaikutus ensi vuoden osalta. Maatalouden kohdalla vain on tilanne se, että satovuosi ei ole kalenterivuosi. Nyt käytävissä maataloustuloneuvotteluissa todella toivon, että ne neuvottelut myös johtavat tulokseen ja hallituksen taholta osaltaan ollaan valmiita tulemaan vastaan siitä yksinkertaisesta syystä, että maatalouden tulokehitys on yhteensovitettava mahdollisesti syntyvän tulopoliittisen ratkaisun kanssa. Tässä tarkoituksessa maataloustuloneuvottelut ovat nyt käynnissä. Eli nyt on olemassa ne aparaatit, joilla tätä järjestelmää voidaan korjata.

On aivan totta, että maataloustulosopimus on sopimus, jossa valtio yhdessä viljelijäväestön etujärjestöjen kanssa tekee sopimuksen. Tähän sopimukseen eduskunnan väliinmeno minusta ei ole käytännössä mahdollista, ja sitä taustaa vasten on äärettömän hyvä asia, että nämä maataloustuloneuvottelut ovat nyt uudelleen käynnistyneet.

Täällä on SMP:n puheenvuoroissa aivan oikein korostettu sitä, että maatalouspolitiikassa pitäisi olla pitkäjänteisyyttä. Aivan sama asia löytyy eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunnan valtiovarainvaliokunnalle antamasta lausunnosta. Tässä lausunnossa nimenomaan edellytetään myös sitä, että jatkossa tavoitteena tulee olla pitkäjänteisempi maatalouspolitiikka.

Mutta haluaisin tässä yhteydessä aivan erityi-

sesti puuttua siihen kohtaan valiokunnan kannanottoa, jossa kiinnitetään minusta hyvin perustellusti huomiota siihen, että markkinointimaksujen käyttö tuotannon ohjauksessa ja ylituotannon markkinoinnissa ei suinkaan alenna kuluttajahintoja, vaan pikemminkin vaikuttaa päinvastoin. Eli kaikki se maatalouden markkinointivastuu, joka tuotteiden hinnoissa kerätään, kertaantuu mukana tuotantokustannuksissa ja omalta osaltaan on nostamassa elintarvikkeiden hintoja.

On monta kertaa tullut itselleni mieleen, että paljon helpompi järjestelmä kuluttajahintoja ajatellen olisi se, että viljelijälle kirjoitettaisiin verolappu näistä markkinointimaksuista. Silloin tämä ei olisi mukana lainkaan tuotteen hinnassa nostamassa jalostuksen kustannuksia.

Edelleen valiokunnan lausunnossa valtiovainvaliokunnalle kiinnitetään hyvin selkeästi huomiota siihen, voitaisiinko leipäviljan ja rehuviljan tuotannossa siirtyä lisähintajärjestelmään, jolla jatkojalostuksen kustannuksia voitaisiin alentaa. Samoin otetaan kantaa myös siihen, että viljan tuotantoa tulisi jatkossa mahdollisesti toteuttaa sopimustuotantojärjestelmällä. Myös otetaan kantaa siihen, että viljanviljelyssä pitäisi tehdä työnjakoa maan sisällä.

Tätä taustaa vasten pidänkin erittäin merkittävänä niitä linjauksia, joita maa- ja metsätalousvaliokunnan lausunnoissa tämän lainsäädännön osalta on kirjattu. Minusta ensimmäisen kerran nyt on otettu selkeä kanta tiettyjen peruseräiteiden toteuttamiseksi, joilla päästäisiin pitkäjänteisempään ja selkeämpään viljapolitiikkaan tulevaisuutta ajatellen.

Ed. R a j a m ä k i (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! En mene enää itse aiheeseen kovin syvälle, mutta haluan todeta, että asiallinen tausta on nykyinen maataloustulolaki ja hinta- ja vientitakuujärjestelmä, jonka tuoma ylituotanto maksatetaan nyt rajusti myös tuottajilla. Palkansaajien tilinauhassa se ei ole koskaan eritelty näkynyt, mutta 4 000—5 000 markkaa vuodessa jokaista veronmaksajaa ja perheenjäsentä kohti se on ollut.

Mutta ed. S-L. Anttilan kommentti siitä, että maataloustuloneuvotteluihin ei eduskunnalla ole mitään asiaa mennä väliin, oli aika mielenkiintoinen edustajalta, joka on aina arvostellut palkansaajajärjestöjen, SAK:n ym., sosiaalipoliittisia tavoitteita ja tulopoliittisia sopimuksia ja niiden soveltamista tässä talossa. Hän on sanonut, että tänne ei pidä tulla tuomaan mitään

eväitä mistään tällaisista neuvotteluista lainsäädäntöön. Nyt hän on sitä mieltä, että meillä ei ole mitään tekemistä maataloustulosopimuksen kanssa. Siinä on aikamoinen ristiriita, jossa näkyy niitten etujen ajaminen, mitä ed. S-L. Anttila on tullut tänne tekemään.

Minä muistutan, että 89 maataloustulolain ykköskohta oli eduskunnan varpaille astumista. Se oli eduskunnan tekemän yksimielisen kannanunien hintatarkastuslain pykälän muutoksen suhteen sellainen, että sopijapuolet edellyttivät eduskunnan kumoavan kolme kuukautta aikaisemman tekemänsä muutoksen, jossa myös tuottajilta suoraan kuluttajille oli mahdollisuus tuottaa kananmunia. Eli heti MTK lähti Munakunnan ja monopolien asialle vaatien eduskuntaa muuttamaan juuri tehtyä lainmuutosta. Tässä sosialidemokraattien vaatimuksesta se jätettiin tekemättä tiukan vastarintamme johdosta. Minä toivon, että eduskunta jatkossakin pidättää itselleen oikeuden katsoa, miten MTK ja suomalaiset tuottajamonopolijärjestöt maataloustuloneuvotteluissa käyttäytyvät, ja se hyväksyminen jää tänne.

Ed. S-L. Anttila (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ed. Rajamäelle vain lyhyesti, että olen edelleenkin sitä mieltä, että tulopoliittiseen kokonaisratkaisuun ei kuulu se, minkälaista asuntotuotantoa maassa harjoitetaan ja minkälaisia päivähoitopalveluja maassamme kehitetään. Olen edelleen samaa mieltä siitä, että varsinaiseen tulosopimukseen, joka tehdään työnantajien ja työntekijöiden välillä, ei pidä eduskunnan puuttua eikä pidä puuttua myöskään siihen maataloustulosopimukseen, jonka hallitus ja MTK tulon osalta nimenomaan tekevät.

Ed. B j ö r k e n h e i m : Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksessä n:o 54 on mielestäni yleisperustelujen ja varsinaisen lakitekstin välinen ristiriita, koska perusteluissa sanotaan, että lain n:o 1602/90 perusteella ohralta ja kauralta kannetaan vientikustannusmaksua 10 penniä kilolta sekä vehnältä 50 penniä, rukiilta 80 penniä. Ohran ja kauran vientikustannusmaksua korotettaisiin 20 pennillä eli 30 penniin. Sitten sanotaan, että "leipäviljan vaikeaan markkinatilanteeseen liittyen maataloustuloneuvottelijat ovat sopineet vehnän ja rukiin tavoitehintojen alentamisesta 20 pennillä kilolta". Mutta kun katsomme, mitä lakitekstiin on kirjoitettu, niin siinä lukee näin: "Vehnän ja rukiin vientikustannus-

maksu on 20 penniä viljaliikkeen ostamalta ja myyntitarkoitukseen vastaanottamalta viljaki-
lolta ja vastaavasti ohran ja kauran vientikustan-
nusmaksu on 30 penniä.”

Minä en ainakaan ymmärrä, että se voi olla näin, koska meidänhän täytyy lähteä siitä, että ihmiset lukevat lakitekstiä eikä perusteluja. Jos he lukevat tämän lakipykälän, niin kuin se on, he saavat sen käsityksen, että rukiin ja vehnän vientikustannus on 20 penniä, mikä se ei suin-
kaan ole, koska se nyt jo on 50 penniä ja 80 penniä ja vielä tulee 20 penniä lisää. Elikkä tässä on nyt sellainen vakava ristiriita, että minä kehoittaisin maa- ja metsätalousvaliokuntaa vie-
lä tarkistamaan, että lakiteksti on sopusoinnussa sen asian kanssa, mitä ajetaan takaa, ettei lyödä kiinni sellaista tekstiä, joka sitten ei pidäkään paikkaansa. Tämän voi nimittäin käsittää vää-
rin.

Ed. V i s t b a c k a : Herra puhemies! Niin kuin aikaisemmin jo 10) kohdassa totesin, pidän omituisena sitä, että jälkikäteen lähdetään vetämään maataloustuottajilta tuloja pois. Nimenomaan tämä on omituista sen johdosta, että ennen kuin vilja kylvetään, tehdään päätös, kesannoidaanko vai ei. Kun on päätös tehty nimenomaan viljan viljelystä, niin sitten kun sato korjataan, hinta onkin toinen.

Arvoisa puhemies! Mitä tulee ed. Björkenheimin esille ottamaan asiaan, tietysti olisi ollut paikallaan, että olisi nyt sisällytetty 9 §:ään hallituksen esitys n:o 163/1990 vp. Siellähän 9 §:n 3 momentissa todetaan se seikka, että 1 momentista poiketen ”muun rukiin kuin siemeneksi myytävän rukiin vientikustannusmaksu on 1 päivästä heinäkuuta 1991 alkaen 80 penniä” eli rukiin osalta meillä on voimassa sellainen laki, jolla on voitu heinäkuun alusta periä tämä maksu. Mutta sitä ihmettelen kylläkin, miten vehnästä on tämä voitu viedä, koska asianomaisen pykälän eli 9 §:n 3 momentissa ei ainakaan puhuta vehnän osalta mitään.

Ed. M a l m : Herr talman, herra puhemies! Olisi syytä sekä ed. Björkenheimin että ed. Vistbackan lukea koko 9 § ja viimeinen versio siitä. Nimittäin viimeisessä versiossa puhutaan sekä vehnästä että rukiista. Asia on kyllä aivan selvä.

Talman! Det har varit intressant att än en gång följa den debatt som har förts om lant-

brukspolitiken i den här salen. Alltid kan man göra politik på lantbruket, så har det också gjorts i dag, och jag tycker det är beklämmande att man på det sättet har diskuterat de problemställningar som finns. Det har ofta handlat om stridiga uppfattningar mellan olika partier, vilka sist och slutligen har haft ganska litet att göra med den sak och den situation som vi befinner oss i just nu.

De avgifter, som skall bäras upp i enlighet med det här lagförslaget som vi diskuterar, är alldeles klart oskäligen för lantbrukets del, men vi skall samtidigt medge att problemet ligger i att vi har ett överskott som måste exporteras. Staten har betalt sin del i enlighet med inkomstlagen, det skall vi också medge i det här sammanhanget. Bönderna har betalt 13 procent av inkomsten så som lagen föreskriver. I den här situationen konstaterade regeringen att exporten måste avbrytas, om bönderna inte var beredda att betala. Överskottet av spannmål, kött och mjölkprodukter skulle ha exporterats först år 1992 om lantbruket självt inte skulle ha påtagit sig ansvaret. Det skulle ha varit en katastrof med tanke på det överskott vi kommer att ha 1992 av årets och nästa års produktion och dessutom det sänkta ansvar staten påtagit sig i enlighet med det budgetförslag som just nu ligger i riksdagen.

I den situationen blir det ett måste att höja avgifterna för att få exporten att löpa. Det är alldeles klart att det var en nödvändighet för MTK och SLC att göra denna överenskommelse med regeringen. Sedan kan man ifrågasätta organisationernas sätt att diskutera efteråt och komma med nya krav efter uppgjord överenskommelse.

Fördelningen av exportansvaret mellan olika produkter kan helt naturligt diskuteras. För att kunna sänka avgifterna krävs det dock att staten åtar sig ett större ansvar. Om så inte sker betyder en sänkning bara att vi skjuter problemen framför oss. I dag har vi inte något besked om att staten skulle ta ett större ansvar för exporten det här året. I den situationen är en sänkning av avgifterna en skenmanöver. Vi skjuter problemen på framtiden. Också utan sänkning kommer vi att ha ett underskott på 320 miljoner mark från detta år till 1992, vilket bönderna är tvungna att betala.

Nyt maataloudelta kannettavat maksut ovat kohtuuttomia. Ongelmana on kuitenkin se, että meillä on ylijäämää, joka on vietävä maasta. Valtio on maksanut osansa maataloustulolain

mukaisesti. Se on myönnettävä. Tuottajat ovat maksaneet 13 prosenttia lain edellyttämästä tuloista. Tässä tilanteessa hallitus totesi, että vienti on katkaistava, jos tuottajat nyt eivät ole valmiita maksamaan. Viljaylijäämä sekä liha- ja maitotuotteiden ylijäämä olisi viety vasta vuonna 1992, jos maatalous ei olisi itse ottanut vastuuta. Tilanne olisi ollut katastrofaalinen ottaen huomioon ylijäämä, joka meillä on vuonna 1992, sekä valtion vastuun pieneminen.

Tässä tilanteessa oli pakko nostaa maksuja, jotta vienti saataisiin sujumaan. Vientivastuun jakamisesta eri tuotteiden välillä voitaisiin tietysti keskustella. Maksujen alentamiseksi tarvitaan kuitenkin valtion vastuun lisäämistä. Jos näin ei tapahdu, maksujen alentaminen merkitsee vain ongelmien siirtämistä eteenpäin.

Tällä hetkellä meillä ei ole tällaista tietoa, että valtio ottaisi suuremman vastuun. Tässä tilanteessa maksujen alentaminen on vain harhautusoperaatio ja ongelmien siirtämistä tulevaisuuteen. Vaikka maksuja ei alennettaisikaan, meillä on 320 miljoonaa markkaa vajetta tältä vuodelta ensi vuodelle.

Talman! Den diskussion som vi har fört i dag och som har återspeglat de problem som finns i lantbruket ger alldeles klart besked om att det är nödvändigt att få en bättre balans mellan produktionen och konsumtionen. I dag har vi kunnat konstatera, också på basen av det förslag som vi just nu behandlar, att samhället inte har beredskap att ta ansvar för överproduktionen i framtiden. Med de världsmarknadspriser som är rådande finns det inte heller möjlighet för lantbruket att betala exporten. Vi måste hitta lösningar som gör att vi får en bättre balans.

Ä andra sidan vet vi att en nedprutning i husdjursproduktionen på mjölk, kött och ägg otvivelaktigt medför ett större överskott på spannmål. Att hitta användningsmöjligheter för åkrarna måste vara en primär målsättning för oss som sysslar med politik och med lantbrukspolitiken. Men det finns ingen möjlighet att snabbt ändra produktionen på våra åkrar och det gör att vi kommer att ha ett större överskott av spannmål för en tid framöver. För avsättande av det överskottet måste alla produktionsgrenar ta sitt ansvar och jag hoppas att vi kan nå en överenskommelse, en fördelning av ansvaret som gör det möjligt att fortsätta med husdjursproduktionen, men samtidigt styr spannmålsproduktionen i en riktning där vi får alternativ för våra åkrar.

Ed. V u o r e n s o l a : Herra puhemies! Viitan käsiteltävänä olevaan asiaan haluaisin tuoda esille muutamia omia näkökohtiani liittyen lähinnä siihen, mitä täällä ennen muuta SMP:n taholta tuotiin esille. Ne esitykset, joita täällä on SMP:n taholta tuotu esille, ovat sinänsä hyvin loogisia ja järkeviä, ja itsekin periaatteessa olen niiden kannalla.

Mutta minusta tilanne tällä hetkellä on sen tyyppinen, että jossakin vaiheessa meidän on tavallaan putsattava pöytä. Näen vähän sillä tavalla asian, että niin karvaita kuin nämä päätökset tulevat olemaankin, meidän on tehtävä tietä tulevalle, toivottavasti huomattavasti pitkäjänteisemmälle maatalouspolitiikalle kuin se, mitä tämä nyt meidän tässä todennäköisesti siunaamamme maatalouspolitiikka. Ymmärtääkseni nämä synnit, joita tässä on syntynyt, ovat aikaisemmalta ajalta, ja jos niitä nyt siirretään vuosia eteenpäin, olemme samassa kosmeettisessa maatalouspolitiikassa, jota pitkään on maassa harjoitettu, joka minusta on kunkin istuvan hallituksen syy, ja siitä syystä ei pääse myöskään tämä hallitus, joka tuo tällaisen esityksen mutta ei tänne saliin. Minusta kuitenkin tämä on tavallaan pienempi paha, ja se on nyt sitten pakko ymmärtääkseni valita.

Asiaan liittyy muutamia sellaisia periaatteita, joita ylipäätään maatalouspolitiikassa ja sen hinnoittelupolitiikassa on syytä painottaa. Juuri se, mitä täällä on SMP:n taholta tuotu esille, on hyvin tärkeä asia: päätöksiä ei koskaan saisi tehdä takautuvasti. Se on ehdottomasti väärin. Toinen asia on se, että koskaan kesken satokauden ei saisi tehdä markkinointimaksuihin ja muihin vastaaviin liittyviä päätöksiä. Samaten ei koskaan kesken hinnoittelukauden esimerkiksi lannoitteiden osalta pitäisi tehdä tällaisia päätöksiä. Ne ovat kaikki ristiriidassa sen järkevän talonpoikaisen ajattelun kanssa, joka liittyy elinkeinon pitkäjänteiseen suunnitteluun, jota viljelijät itse harjoittavat, mutta jota sen sijaan ikävä kyllä sen paremmin maan hallitus kuin eduskuntakaan eivät näytä välttämättä pystyvän tekemään.

Toinen tärkeä asia, joka tähän liittyy, on tietysti se, että viljapolitiikkaa kokonaisuutena pitäisi linjottaa aika tavalla uudelleen. Meillä on tällainen viljaongelma, joka varmasti ongelmaksi tunnustetaan kaikissa eri ryhmissä. Sehän ei ole ongelma, joka on syntynyt yhtäkkiä, vaan ymmärtääkseni se on aika pitkälle harjoitetun maatalouspolitiikan tulos. Itse asiassa siihen on vuosikausia pyritty. Nyt on minusta ehdotto-

masti moraalisesti väärin se, että viljanviljelijät, joita itse asiassa on houkuteltu elinkeinon piiriin jatkuvasti erilaisilla järjestelmillä, joutuvat nyt lopulta tavallaan päätepisteessä tämän linjauksen maksumiehiksi.

Meillä pitäisi olla poliittista moraalialia ja maatalouspoliittista moraalialia hoitaa asia fiksusti, ja olen aivan varma siitä, että siihen löytyy keinoja. Ongelma liittyy myös yleensä kasvinviljelyyn, ja minusta silloin meidän pitäisi viljapolitiikka ja kasvinviljelytuotanto kaiken kaikkiaan liittää kiinteämmin yhteen. Silloin pitää ottaa huomioon se ala, jonka me voimme käyttää peltoalana järkevästi niin viljan viljelyyn, on sitten kyse leipäviljasta tai rehuviljasta, kuin myös rypsin, rapsin viljelyyn ja kaikkien muidenkin erikoiskasvien osalta. Näitä pitäisi pystyä katsomaan kokonaisuutena ja löytää kulloinkin paras mahdollinen väylä hoitaa asioita sillä tavalla, että hehtaarit ovat järkevässä käytössä.

Eräs seikka, jota korostaisin tässä yhteydessä myös, on se, että meidän pitäisi ilmeisesti äityä ja ryhtyä miettimään ns. biotuotantoa. Tällä en niinkään tarkoita tätä pajupuskateoriaa, vaan lähdän liikkeelle siitä ajattelusta, että esimerkiksi rypsin ja rapsin viljelyä voitaisiin ehdottomasti käsitykseni mukaan lisätä aika paljon, kun rypsiöljyä ryhdyttäisiin enenevässä määrin kehittämään polttoaineeksi. Se on kansainvälisesti jo jonkin verran tutkittu asia, ja suomalaiset jos ketkään voisivat olla nyt eturivissä ja kehittää tätä tuotantoa. Minusta se voisi olla järkevällä tavalla jopa ns. pakkokesannon vaihtoehto.

Ed. Aittoniemi: Herra puhemies! Ensinnäkin totean tästä rypsirapsisysteemistä, että se on aivan yhtä epäkäytännöllistä kuin pajun viljelykin. Polttoaine tulee maksamaan yhtä paljon suunnilleen, tarvitsee suunnilleen saman verran tukea kuin maatalouskin, ehkä enemmänkin, ennen kuin se on kilpailukykyistä markkinoilla. Sen saa käytännössä heittää pois. Se asia on jo aikaisemmin todistettu.

Kun puhutaan pöydän siivoamisesta, minä toisaalta ihailen esimerkiksi keskustan edustajia, että he seisovat oman hallituksensa takana niinkin ehjästi kuin he ovat tehneet, vaikka nämä leikkaukset, mitkä tässä suoritetaan, ovat varsin hankalia ja ennenkuulumattomia. Näin voin sanoa. Tässä puhutaan pöydän putsaamisesta ja selvästi taannehtivasta toiminnasta, mutta ei tupomarkkinoillakaan pyritä palauttamaan palkkoja, jotka on jo tietyllä tavalla maksettu ja

sovittu, ei mennä ikään kuin taannehtivaan järjestelmään. Siellä tyydytään sentään tulevaisuuteen. Kyllä tässä ei mihinkään siitä pääse, että keskusta on hylännyt maanviljelijän tänä päivänä ja sillä siisti.

Mutta ei tässä nyt niin suuresti kannata ilakoida. Säälin minä keskustan kansanedustajia. Minä tiedän, kuinka vaikea olisi teidän housuisanne olla tänä päivänä; ei tässä mitään. Vanhana keskustalaisena melkein itku tulee, kun tässä pakertelen näitä juttujani.

Ed. Vuorensola: Herra puhemies! Toteaisin tuohon rypsin ja rapsin viljelyyn sen verran ed. Aittoniemelle, että kannattaisi ehkä kuitenkin tutkia, voitaisiinko käyttää rypsin ja rapsin viljelyä pakkokesannon vaihtoehtona sikäli, että tätä kautta maksettaisiin ns. kesantopalkkiota. Sitä kannattaisi kyllä miettiä. Minä luulisin, että niissä laskelmissakin, joita ed. Aittoniemi jo etukäteen väitti vääräksi, voisi olla jopa järkeä.

Ed. Pulliainen: Arvoisa puhemies! Ed. Aittoniemelle ystävällisenä huomautuksena: Te sanoitte pari kolme tuntia sitten, että Suomi on pohjoinen ja karu maa ja täällä kaikkalainen maataloustuotanto edellyttää tukien maksamista. Tämä tarkoittaa sitä, että jos peltoalaa käytetään hyväksi maataloustuotannossa ja sidotaan sillä tavalla auringon valoa kemiallisen energian muotoon, niin tämä on eräs keino mm. saada sellaista rasvaa, jota me käytämme kotitaloudessamme. Eli ei se ole sen kummallisempaa tuotantoa. Jos teillä on todella näyttöä siitä, mitä äsken väititte, että tämä on täysin huuhaahomma, niin minä pyydän, että te saatatte meille kaikille kansanedustajille julki sen, mitä te olette havainnut jossakin tai löytänyt joitakin tutkimustuloksia.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta ensimmäisen lakiehdotuksen 9 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike sekä toisen lakiehdotuksen 4 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotusten toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

22) Ehdotus laiksi kuntien vapaaehtoisen yhdistymisen kannustamisesta vuosina 1992—1993 annetun lain 2 ja 9 §:n muuttamisesta

Toinen käsittely

Hallituksen esitys n:o 156

Hallintovaliokunnan mietintö n:o 12

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on hallintovaliokunnan mietintö n:o 12. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 2 ja 9 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

23) Ehdotus laiksi metsänparannuslainten takaisinperinnän nopeuttamisesta ja koron nostamisesta

Toinen käsittely

Hallituksen esitys n:o 114

Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 11

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 11. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelu:

Ed. R i i h i j ä r v i : Herra puhemies! Hallitus esittää säädettäväksi lakia, jolla metsänparannuslakien nojalla myönnettyjen metsänparannuslainten takaisinperintää nopeutetaan ja korkotasoa nostettaisiin. SMP hyväksyy sen, että myönnettyjä varoja peritään takaisin nopeutetussa järjestyksessä, koska nämä ovat jo varsin pieniä summia ja koska valtion taloudellinen tila on huono.

Mutta sitä SMP ei hyväksy, että korkotasoa nostetaan, koska useinkaan lainaehtoihin ei ole kirjattu yksipuolista lainaehtojen muuttamismahdollisuutta. Näinhän on laita maatilatalouslainojenkin osalta. Tämän takia tulisi korkojen

nostamisesta luopua ja siirtyä takaisinperinnän nopeuttamiseen. Tämän vuoksi esittämekin muutoksen lain 4 §:n 1 ja 2 momenttiin.

Tällä perustella ehdotan, että valiokunnan mietintöön liitettyyn vastalauseeseen sisältyvä lakiehdotus hyväksyttäisiin käsittelyn pohjaksi.

Ed. A i t t o n i e m i : Herra puhemies! Olen eräässä aikaisemmassa puheenvuorossani todennut, että valtio on aika runsaasti tukenut yksityismetsätaloutta, nimenomaan raivaus- ja hoitotöitä, sekä avustuksilla että lainoituksella sillä tavalla, että Suomen metsät yhtenä päivänä saattavat olla 20—30 vuotta etukädessä, jos ajatellaan, mikä keskiverto kulutus suomalaisessa metsäteollisuudessa normaaliaikoinakin on. Toisin sanoen, vaikka metsien hoitamisesta luovuttaisiin heti, meillä puuvarastot tulevat riittämään. Kun metsänomistaja kuitenkin saa hyödyn myydessään puita eikä tilitä siitä mitään valtiolle, niin olen sitä mieltä, että tähän puoleen pitäisi jonkun verran kiinnittää huomiota ja yhteiskunnan osuutta vähentää.

Mitä tulee itse asiaan, niin lainojen takaisinperintää minunkin mielestäni voitaisiin nopeuttaa. Kuitenkin korkojen osalta olen samaa mieltä, mitä ed. Riihijärvi on esittänyt. Siitä syystä, herra puhemies, kannatan ed. Riihijärven ehdotusta.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

P u h e m i e s : Yleiskeskustelussa on ed. Riihijärvi ed. Aittoniemen kannattamana ehdottanut, että käsittelyn pohjaksi hyväksyttäisiin vastalauseeseen sisältyvä lakiehdotus.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka käsittelyn pohjaksi hyväksyy maa- ja metsätalousvaliokunnan mietinnön, äänestää ”jaa”; jos ”ei” voittaa, on ed. Riihijärven ehdotus hyväksyttävä.

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 120 jaa- ja 4 ei-ääntä; poissa 75. (Koneään. 12)

Eduskunta on käsittelyn pohjaksi hyväksynyt maa- ja metsätalousvaliokunnan mietinnön.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 1—7 §, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

33) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 48 (HE 175)

Poistoja päiväjärjestyksestä

Puhemies: Päiväjärjestyksestä poistetaan 24)—31) asia.

Puhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on tänään kello 21.45.

Pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti ensi torstain varsinaiseen täysistuntoon

Täysistunto lopetetaan kello 21.35.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

32) Ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 5 (HE 130)

Seppo Tiitinen